

2022

CRPS

Centrum Rozwiązywania
Problemów Społecznych

Diagnoza problemu uzależnień Gmina Gniewino

SPIS TREŚCI

WSTĘP	2
DANE DEMOGRAFICZNE	3
METRYKA GMINY	5
DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH.....	5
PRZESTĘPCZOŚĆ.....	8
ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIĄJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ	9
LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW	10
GRUPA BADANA I CEL BADANIA	10
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ – REJON GNIEWINO.....	11
PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ – REJON KOSTKOWO	26
PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY	38
METODOLOGIA	38
CEL BADANIA I CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ	39
WYNIKI – UCZNIOWIE SP GNIEWINO	39
WYNIKI – SP KOSTKOWO	59
PODSUMOWANIE	73
DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY GNIEWINO	74
DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNA.....	76

WSTĘP

Raport ma na celu przedstawienie wyników badań ankietowych przeprowadzonych w pierwszym kwartale 2022 roku. Obejmuje on podstawowe problemy społeczne związane z nadużywaniem alkoholu, nikotyny, dopalaczy i narkotyków oraz uzależnieniami behawioralnymi a także postawami społecznymi wobec powyższych zjawisk.

Dane dotyczące lokalnych zagrożeń społecznych uzyskane zostały w drodze anonimowych badań ankietowych przeprowadzonych w Gminie Gniewino wśród grup reprezentujących lokalne środowiska:

- a) dorośli mieszkańcy,
- b) dzieci i młodzież szkolna,

Badania przeprowadzone zostały w podziale na rejon szkolny SP Gniewinie i rejon szkolny SP w Kostkowie. Miało to na celu zweryfikowanie pojawiającej się opinii o widocznych różnicach sytuacji dwóch części lokalnej społeczności, które miałyby wynikać z podłoża społeczno-ekonomicznego.

DANE DEMOGRAFICZNE

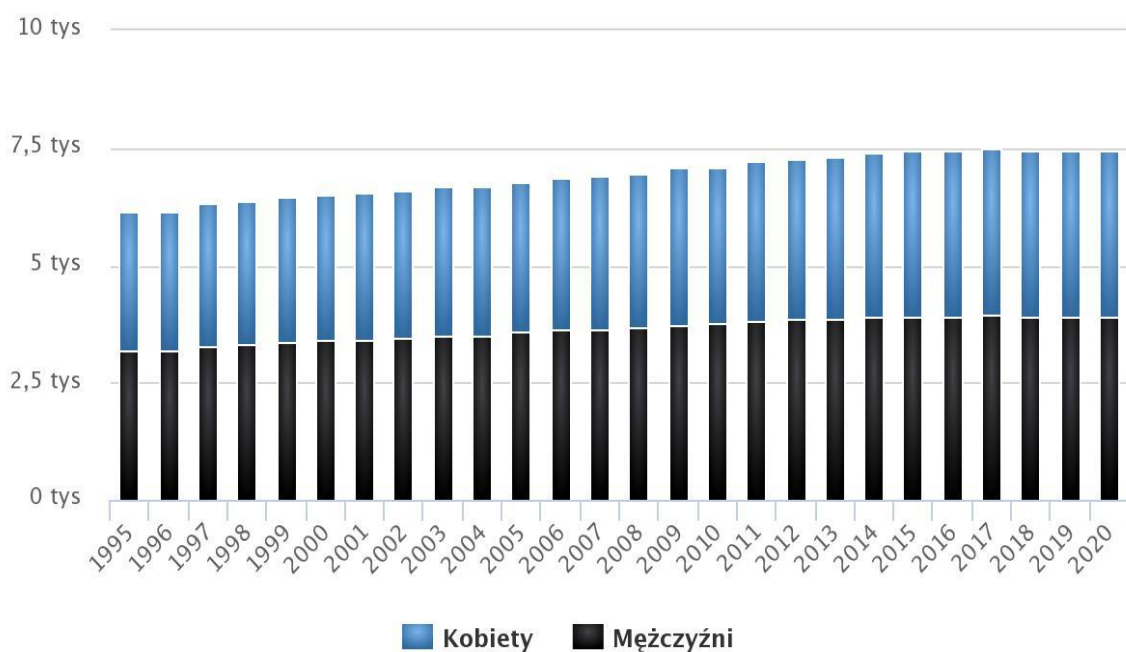
Gmina Gniewino to gmina wiejska. Należy do województwa pomorskiego, powiatu wejherowskiego. Gmina Gniewino ma 7 128 mieszkańców, z czego 3 476 osób to kobiety, a widoczną większość 3 652 osób stanowią mężczyźni. W latach 1995-2021 liczba mieszkańców wzrosła o 13,8%. Średni wiek mieszkańców wynosi 36,1 lat i jest znacznie mniejszy od średniego wieku mieszkańców województwa pomorskiego oraz od średniego wieku mieszkańców całej Polski. Zamieszkuje ją 3,5% ludności powiatu. Gmina stanowi 13,7% powierzchni powiatu.

Mieszkańcy gminy Gniewino zawarli w 2021 roku 59 małżeństw, co odpowiada 8,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to nieco więcej od wartości dla województwa pomorskiego oraz wartość znacznie większa od średniej wartości dla Polski. W tym samym okresie odnotowano 14 rozwodów. 3 324 mieszkańców gminy Gniewino jest stanu wolnego, 3 135 żyje w małżeństwie, 288 mieszkańców jest po rozwodzie, a 381 to wdowy/wdowcy. Gmina Gniewino ma przyrost naturalny oscylujący wokół zera, w zależności od roku nieznacznie dodatni lub nieznacznie ujemny. Odpowiada to przyrostowi. W 2021 roku urodziło się 76 dzieci, w tym 39 dziewczynek i 37 chłopców, a zmarło 82 osoby, w tym 50 mężczyzn i 32 kobiety. Współczynnik dynamiki demograficznej, czyli stosunek liczby urodzeń żywych do liczby zgonów wynosi 0,93 i jest znacznie większy od średniej dla województwa oraz znacznie większy od współczynnika dynamiki demograficznej dla całego kraju.

4 312 mieszkańców gminy Gniewino jest w wieku produkcyjnym (w tym 1 943 kobiety i 2 369 mężczyzn), 1 709 osób jest w wieku przedprodukcyjnym (w tym 827 kobiet i 882 mężczyzn), a 1 107 mieszkańców jest w wieku poprodukcyjnym (w tym 706 kobiet oraz 401 mężczyzn).

Populacja – Gmina Gniewino w latach 1995 – 2020

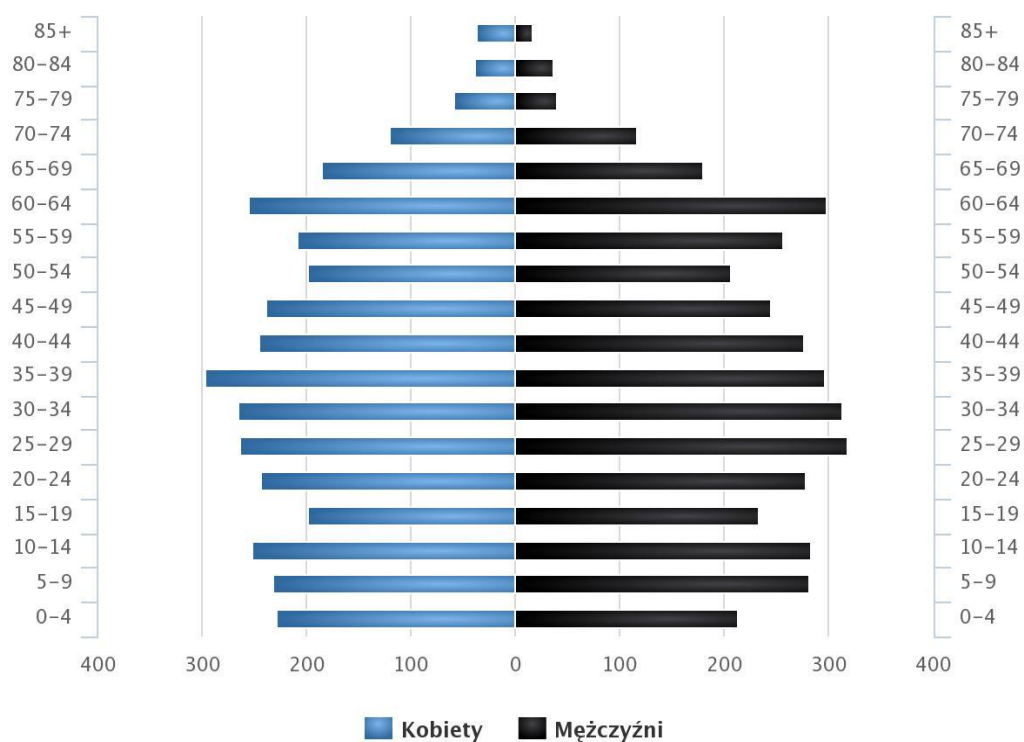
(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

Piramida wieku mieszkańców gminy Gniewino, 2020

(Źródło: GUS)

www.polskawliczbach.pl

METRYKA GMINY

DZIAŁALNOŚĆ GMINNEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

GKRPA			
	2019	2020	2021
Posiedzenia GKRPA (ogółem)	12	7	8
Kontrole punktów sprzedaży napojów alkoholowych	0	0	0
Postanowienia opiniujące lokalizację punktów sprzedaży napojów alkoholowych	6	9	8
Przeprowadzonych rozmów	22	13	13

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi profilaktyka i rozwiązywanie problemów alkoholowych należą do zadań własnych gminy,

a podstawą tych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych pełni znaczącą rolę w pomocy rodzinom z problemem alkoholowym. Jest to organ powołany przez Burmistrza Miasta i Gminy, podejmujący czynności zmierzające do ograniczania spożycia napojów alkoholowych oraz do orzeczenia o zastosowaniu wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego. W skład Komisji wchodzi osoby przeszkolone w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych.

Do zadań Komisji należy w szczególności:

- 1) ustalanie, czy dana osoba jest uzależniona i czy powinna się leczyć,
  - motywowanie osób uzależnionych od alkoholu do podjęcia dobrowolnego leczenia odwykowego lub w przypadku odmowy – podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,

- wydawanie opinii o zgodności lokalizacji punktu sprzedaży z zasadami usytuowania na terenie Morawicy miejsc sprzedaży i podawania napojów alkoholowych, określonych w stosownej uchwale Rady Miejskiej,
- współpraca z instytucjami i organizacjami zajmującymi się profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych, między innymi z Sądem Rejonowym, Prokuraturą, Policją, pomocą społeczną, kuratorami sądowymi, pedagogami szkolnymi, Wojewódzkim Ośrodkiem Terapii Uzależnienia i Współuzależnienia, stacjonarnym zakładem leczenia odwykowego itp.

Aby zgłosić kogoś na leczenie odwykowe, należy wypełnić wniosek i złożyć go w Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, właściwej dla miejsca zamieszkania lub pobytu osoby, której dotyczy postępowanie. W Morawicy takie wnioski składa się w Miejsko- Gminnym Ośrodku Pomocy Społecznej w Morawicy. Wniosek może złożyć dowolna osoba z rodziny, której nie jest obojętny los pijącego lub instytucja/ np. pomoc społeczna, policja, prokuratura itp. Zadaniem GKRPA jest ustalenie, czy dana osoba jest uzależniona od alkoholu i czy w aktualnym stanie zdrowia powinna się leczyć i w jakiej formie. W tym celu kieruje się osoby zgłoszone do Komisji na badania lekarskie. Biegłymi w przedmiocie uzależnienia od alkoholu są: lekarz psychiatra i psycholog, którzy odbyli szkolenia z zakresu diagnostyki uzależnienia, podstaw terapii uzależnienia od alkoholu, orzecznictwa i metod krótkiej interwencji motywującej do terapii oraz szkolenie z zakresu aktualizacji wiedzy o uzależnieniu od alkoholu, metodach terapii i orzecznictwa. Komisja zbiera również informacje na temat osoby zgłoszonej. W tym celu zwraca się z zapytaniem do pomocy społecznej, policji, oraz rodziny i przygotowuje dokumentację. Jeżeli osoba kierowana na badania nie zgłasza się, odmawia poddania się badaniom, utrudnia ich przeprowadzenie, nie odbiera korespondencji a wywiad w środowisku jest obciążający, kieruje się sprawę do sądu. Sąd nakazuje wykonanie badania, rozpatruje wniosek i wydaje zobowiązanie do leczenia, które jest ważne dwa lata. Postanowienie sądu o zobowiązaniu do leczenia odwykowego w formie pisemnej otrzymuje osoba uzależniona i placówka odwykowa, w której ma się odbyć leczenie. Jeżeli jest to pierwsze zobowiązanie do leczenia, sąd zazwyczaj kieruje daną osobę na leczenie w warunkach ambulatoryjnych do przychodni. Jeżeli leczenie nie przebiega w sposób prawidłowy, placówka przesyła do sądu wniosek o zmianę trybu leczenia na stacjonarne w szpitalu.

W roku 2019 Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spotkała się 12 razy, na spotkania zaproszono 22 osób nadużywających alkoholu i prowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia alkoholowego. Skierowano 7 wniosków o wydanie opinii ws. ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu przez biegłych sądowych: psychiatrę i psychologa 11 Z terapii w ośrodku ds. uzależnień korzystało 32 osoby uzależnione i współuzależnionych oraz 9 ofiar przemocy.

2020 roku w uzasadnionych przypadkach składamy wnioski do Sądu o objęcie leczeniem osób, które nie radzą sobie z problemem alkoholowym. Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spotkała się 7 razy, na spotkania zaproszono 11 osób nadużywających alkoholu i prowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia alkoholowego. Skierowano 5 wniosków o wydanie opinii ws. ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu przez biegłych sądowych: psychiatrę i psychologa 6 Z terapii w ośrodku ds. uzależnień korzystało 30 osoby uzależnione i współuzależnionych oraz 12 ofiar przemocy.

W roku 2021 Gminna Komisja Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych spotkała się 8 razy, na spotkania zaproszono 13 osób nadużywających alkoholu i prowadzono rozmowy motywujące do podjęcia leczenia alkoholowego. Skierowano 4 wniosków o wydanie opinii ws. ustalenia stopnia uzależnienia od alkoholu przez biegłych sądowych : psychiatrę i psychologa 9. Z terapii w ośrodku ds. uzależnień korzystało 17 osób uzależnione i współuzależnionych oraz 13 ofiar przemocy.

W roku 2021 Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Wejherowie zarejestrowano łącznie 27 osób z problemem alkoholowym i współuzależnienia:

- a/ z rozmów terapeutycznych skorzystało 15 osób,
- b/z zajęć grupy motywacyjnej skorzystało 7 osób,
- c/w pełen program terapii przyjęto 8 osób (część osób przeszła w trakcie roku),
- d/w terapii dla osób doświadczających przemocy w rodzinie wzięło udział 5 osób,
- e/w pełen program terapii przyjęto 4 osoby (część osób przeszła w trakcie roku),
- f/z konsultacji lekarskich skorzystały 2 osoby z rodzin.

Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Wejherowie udziela mieszkańcom z Gminy Gniewino pomoc psychologiczną w zakresie przeciwdziałania przemocy i prowadzi grupy motywujące dla osób uzależnionych od alkoholu. Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewinie zakupiła materiały

profilaktyczne w 2020 roku na kwotę: 500,00 zł i Kampania - materiały profilaktyczne dla dzieci w 2019 roku na kwotę: 500,00 zł.

W 2021 roku Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych wraz z Grupą AA „Nadzieja” w Gniewinie zorganizowały spotkanie z osobami nadużywającymi alkoholu i z osobami współuzależnionymi.

W roku 2019 i 2021 zrealizowany został program rekomendowany „Szkoła dla Rodziców”. Łącznie uczestniczyło w nich 16 osób. Również w roku 2021 zrealizowane zostały zajęcia szkolne z programem zajęć profilaktycznych, które skierowane były do dzieci i młodzieży. Skorzystało z nich 90 uczestników.

RYNEK ALKOHOLOWY

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych (ogółem 25 pozwoleń), w tym do spożycia poza miejscem sprzedaży:

- do 4,5%: **16**
- od 4,5% do 18%: **17**
- powyżej 18%: **15**

Liczba podmiotów gospodarczych prowadzących sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży:

- do 4,5%: **7**
- od 4,5% do 18%: **5**
- powyżej 18%: **3**

PRZESTĘPCZOŚĆ

<i>Przestępstwa/wykroczenia popełnione pod wpływem alkoholu</i>			
	2019	2020	2021
Zakłócanie porządku publicznego	30	32	33

Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej w stanie nietrzeźwości	22	23	22
Prowadzenie pojazdów na drodze publicznej po użyciu alkoholu	7	5	5
Podejmowanie czynności zawodowych pod wpływem alkoholu	0	1	3
Liczba wypadków pod wpływem alkoholu	0	0	0
Przestępstwa popełnione przez nieletnich pod wpływem środków odurzających	0	0	0
Nielegalne posiadanie substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze)	2	1	2
Rozpijanie małoletniego	0	0	1

ZASOBY LOKALNE UMOŻLIWIAJĄCE PROFILAKTYKĘ UZALEŻNIEŃ

Grupy, instytucje oraz organizacje funkcjonujące na terenie Morawicy lub obejmujące zasięgiem działania jej mieszkańców, które prowadzą działalność na rzecz ofiar i sprawców przemocy w rodzinie należy zaliczyć do zasobów umożliwiających przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie. Wśród tych, które udzielają wsparcia mieszkańcom Morawicy znajdują się przede wszystkim:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Gniewinie;
- Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Gniewinie;
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie;
- Ośrodek Profilaktyki i Rozwiązywania problemów Alkoholowych w Wejherowie;

LOKALNE ZAGROŻENIA SPOŁECZNE W GRUPIE DOROSŁYCH MIESZKAŃCÓW

GRUPA BADANA I CEL BADANIA

Badania obejmowały mieszkańców Gminy Gniewino, którzy ukończyli osiemnasty rok życia, metoda zastosowana w badaniu to **CAWI** (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW – wykorzystane narzędzie badawcze to Program CORIGO rekomendowane przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Respondenci byli informowani o anonimowym charakterze ankiety oraz możliwości rezygnacji z badania w dowolnym momencie. W badaniu wzięło udział 154 osoby, w tym 59 osób z rejonu SP Gniewino oraz 95 z rejonu SP Kostkowo. Średnia wieku respondentów wyniosła 38,7 lat.

<i>Respondenci wg płci i badanego rejonu</i>			
	<i>Kobiety</i>	<i>Mężczyźni</i>	<i>Łącznie:</i>
<i>Rejon Kostkowa</i>	71	24	95 Kostkowian
<i>Rejon Gniewina</i>	42	17	59 Gniewinian
<i>Łącznie:</i>	113	41	154 respondentów

Celem badania była identyfikacja zagrożeń społecznych w środowisku lokalnym, w szczególności obejmujących zagadnienia związane z:

- substancjami psychoaktywnymi, takimi jak narkotyki i dopalacze;
- spożywaniem alkoholu, postawami wobec alkoholu oraz alkoholizmem;
- uzależnieniem od papierosów oraz e-papierosów;
- uzależnieniem od hazardu;
- zagadnienia związane z przemocą w rodzinie;
- uzależnieniami od czynności związanych z nowymi technologiami.

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ – REJON GNIEWINO

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców Gminy Gniewino.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	43%	26%	23%	8%
Uzależnienie od alkoholu	56%	32%	12%	0%
Uzależnienia behawioralne (hazard, Internet, smartfony)	45%	43%	6%	5%
Kryzys norm moralnych	34%	40%	19%	6%
Kryzys rodziny	34%	36%	23%	6%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców Gminy Gniewino wszystkie z wymienionych problemów są w porównywalnym stopniu ważne, jednak zdecydowanie najistot-

niejszymi problemami społecznymi w sferze uzależnień w ich opinii są: **uzależnienie od alkoholu (razem 88% wskazań jako bardzo problem istotny lub istotny) oraz uzależnienia behawioralne, jak hazard, sieciologizm, fonologizm (również 88%).**

Zapytaliśmy również mieszkańców o wskazanie stopnia zagrożenia jaki w ich subiektywnej ocenie niosą ze sobą poszczególne uzależnienia. Poprosiliśmy o wskazanie oceny w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza *niegroźne przyzwyczajenie, nawyk*, a 10 – *nałóg zagrażający życiu*. W poniższej tabeli wskazano średnią ocenę respondentów oraz odsetek odpowiedzi skrajnych (1 oraz 10). Widoczna jest jednogłośność w zakresie bardzo wysokiego ryzyka niesionego przez narkomanię czy alkoholizm, ale także wysoka ocena zagrożenia przez hazard i nikotynizm oraz sieciologizm. Stosunkowo najłagodniejszą ocenę ryzyka znajduje u respondentów z rejonu Gniewina, zakupologizm, a zaraz za nim – pracologizm.

Uzależnienie	Odsetek ocen „1”	Odsetek ocen „10”	Średnia ocen
Alkoholizm	3,2%	68,8%	8,90
Narkomania	1,6%	86,8%	9,38
Nikotynizm	3,2%	39,3%	7,56
Zakupologizm (uzależnienie od zakupów)	16,3%	3,2%	4,70
Pracologizm (uzależnienie od pracy)	9,8%	9,8%	5,56
Sieciologizm (uzależnienie od Internetu)	1,6%	19,6%	7,25
Uzależnienie od hazardu	0,0%	32,7%	8,03

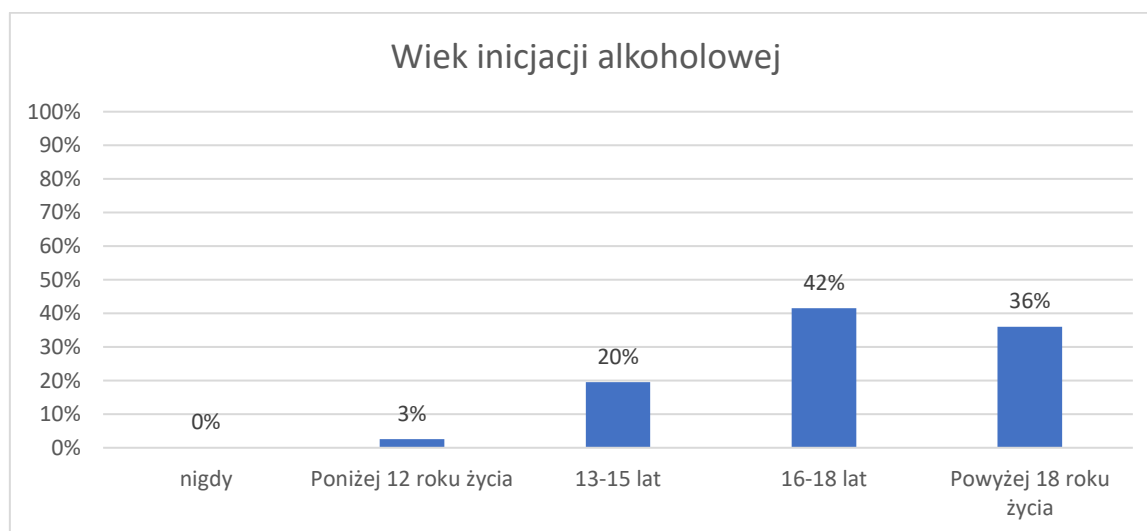
SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY

SPOŁECZNE

Przyjęto się sądzić, że Polacy piją alkohol często, w dużych ilościach. Należałoby więc wnioskować, że istnieje społeczne przyzwolenie, norma, która nie potępia częstego spożywania alkoholu, lecz przeciwnie – czyni je społecznie akceptowalnym wzorem postępowania.¹ Jak wynika z badania przeprowadzonego w 2019 roku przez CBOS wśród Polaków powszechny jest pogląd, że nadużywanie alkoholu jest w naszym kraju dużym problemem (91%). Tylko 6% badanych uważa, że jest to mały problem, a 3% nie ma zdania w tej sprawie².

W przeprowadzonej ankiecie zbadano postawy i przekonania dorosłych mieszkańców gminy na temat alkoholu.

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. **36% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** Aż 42% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., kolejne 19% na wiek 13 - 15 lat. 3% badanych spróbowało alkoholu po raz pierwszy jeszcze wcześniej.

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu.** **18% respondentów** zadeklarowało **abstynencję.** Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol kil-

¹ Centrum Badania Opinii Społecznej, *Komunikat z badań: Postawy wobec wybranych substancji psychoaktywnych*, Warszawa, marzec 2007.

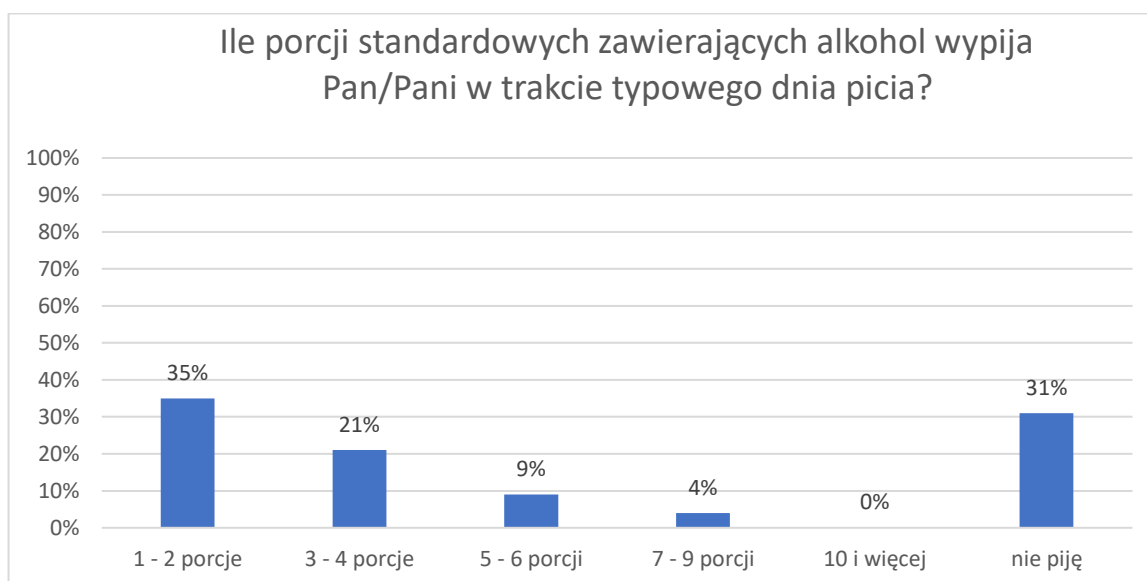
² Komunikat CBOS „Konsumpcja alkoholu w Polsce”, grudzień 2019 (oprac. M. Bożewicz).

ka razy w roku (58%) oraz **kilka razy w miesiącu (16%)**. Nikt nie przyznał się do codziennego spożywania alkoholu, a 1% pije raz w tygodniu.

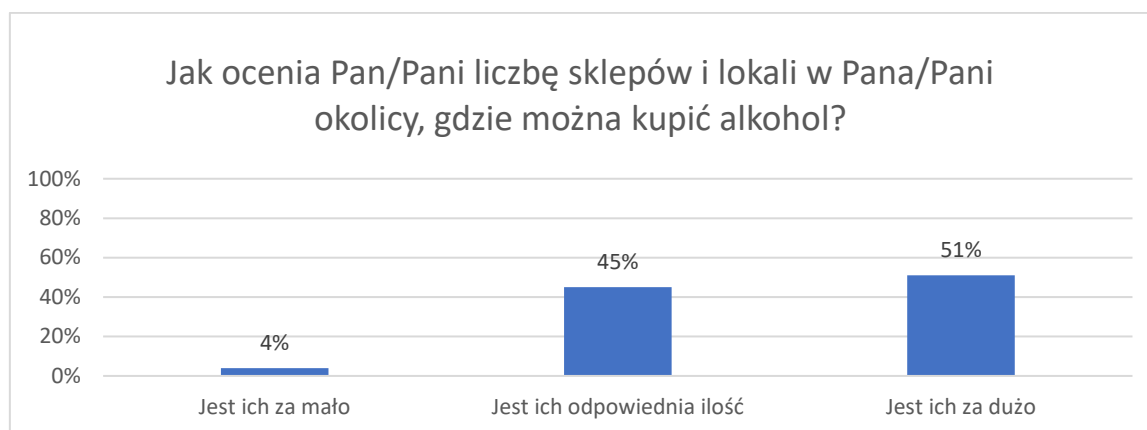

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 (35%) oraz 3-4 porcje alkoholu (21%). W tym pytaniu 31% z badanych zadeklarowało abstynencję.

4% mieszkańców Gminy Gniewino uważa, że w okolicy znajduje się zbyt mała liczba punktów, w których można kupić alkohol a dla 51% ankietowanych takich miejsc jest za dużo. Jednocześnie 45% respondentów deklaruje, że na terenie gminy jest ich odpowiednia liczba.

Zachowania związane z piciem alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest nieobecne wśród dorosłej społeczności Gminy Gniewino, ponieważ **łącznie 21 % mieszkańców zgodziło się z tym twierdzeniem**, .

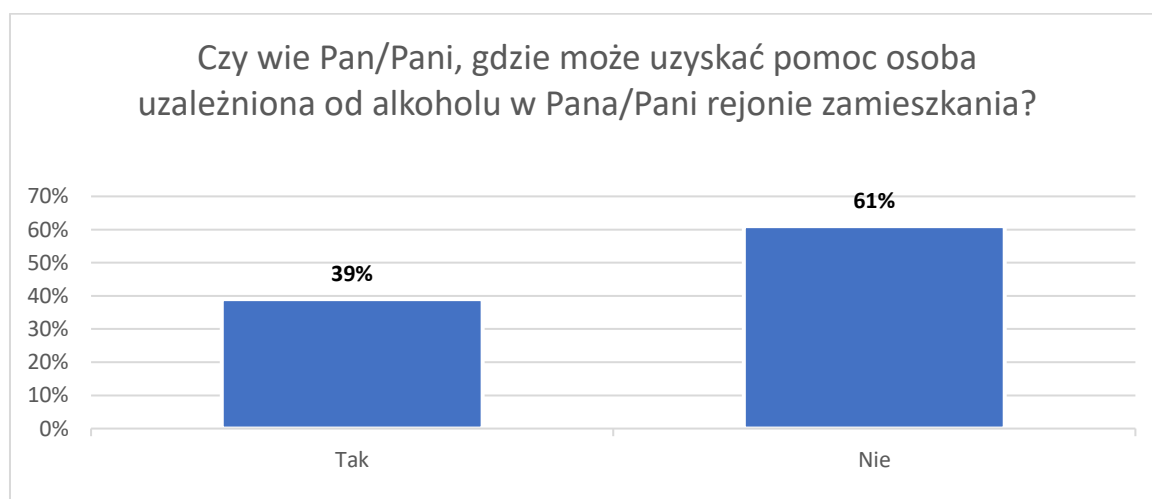
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 86% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **78% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** Łącznie 59% respondentów przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

99% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 91% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 95% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

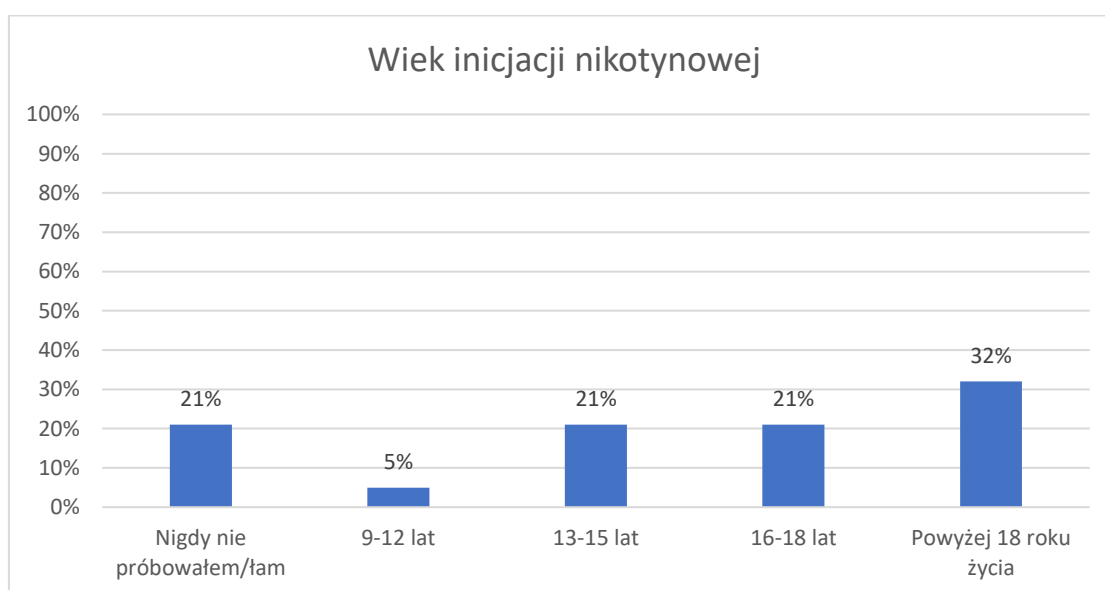
<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	12%	9%	22%	57%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	43%	43%	8%	6%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	43%	35%	21%	1%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	21%	38%	29%	13%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	3%	6%	19%	71%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	4%	1%	8%	87%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	1%	0%	6%	92%

Zapytaliśmy również mieszkańców Gminy Gniewino, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – 61% badanych wskazało, że nie posiada takiej wiedzy. 39% respondentów deklarujących wiedzę w tym temacie wskazało na: MOPS, GKRPA, ośrodek REHAB w Sątopach, specjalistyczne poradnie, spotkania AA, telefon zaufania.

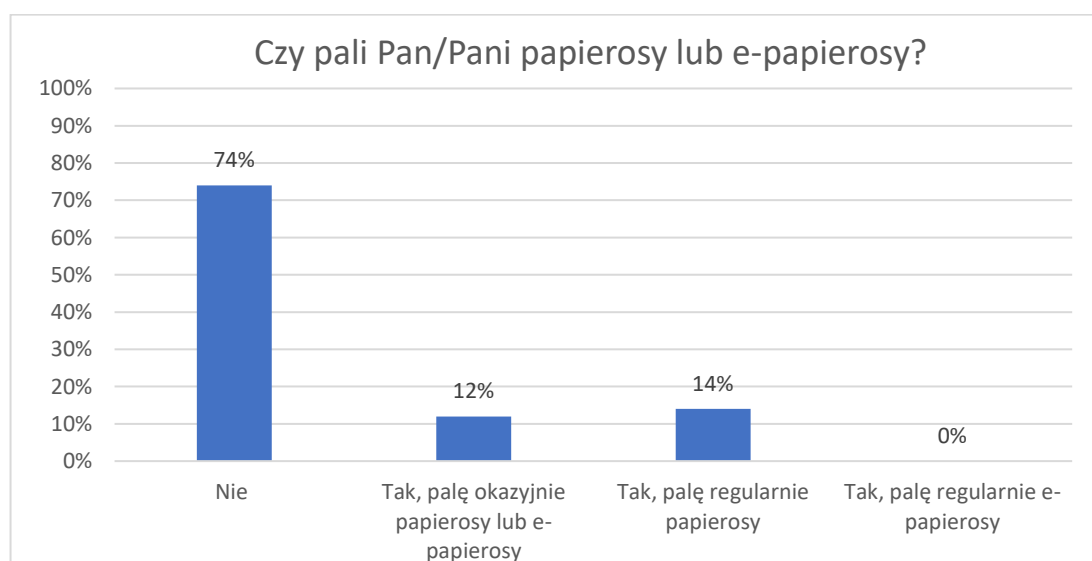

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestią w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **32% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 21% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat. 21% ankietowanych przyznaje, że spróbowało papierosa w wieku 13-15 la, a 5% poniżej 12 r.ż. 21% ankietowanych mieszkańców Gminy Gniewino nigdy nie paliło.

14% ankietowanych mieszkańców wskazało, że regularnie pali papierosy, nikt z mieszkańców nie zadeklarował regularnego palenia e-papierosów, natomiast **74% nie pali papierosów i wyrobów tytoniowych w ogóle** natomiast 12% robi to okazjonalnie.

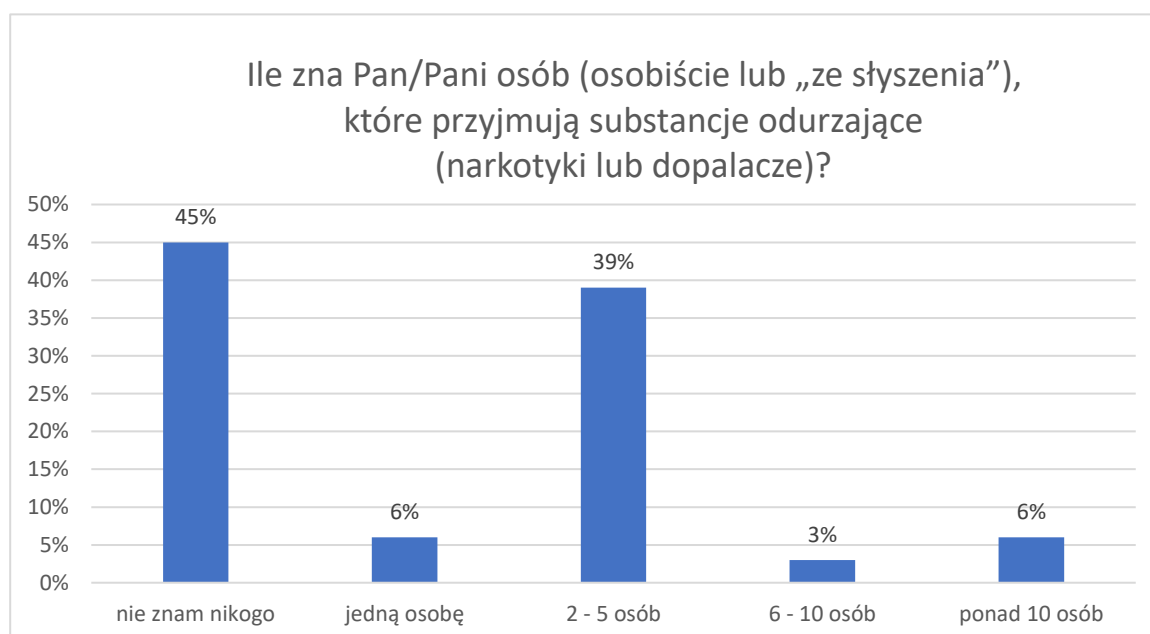

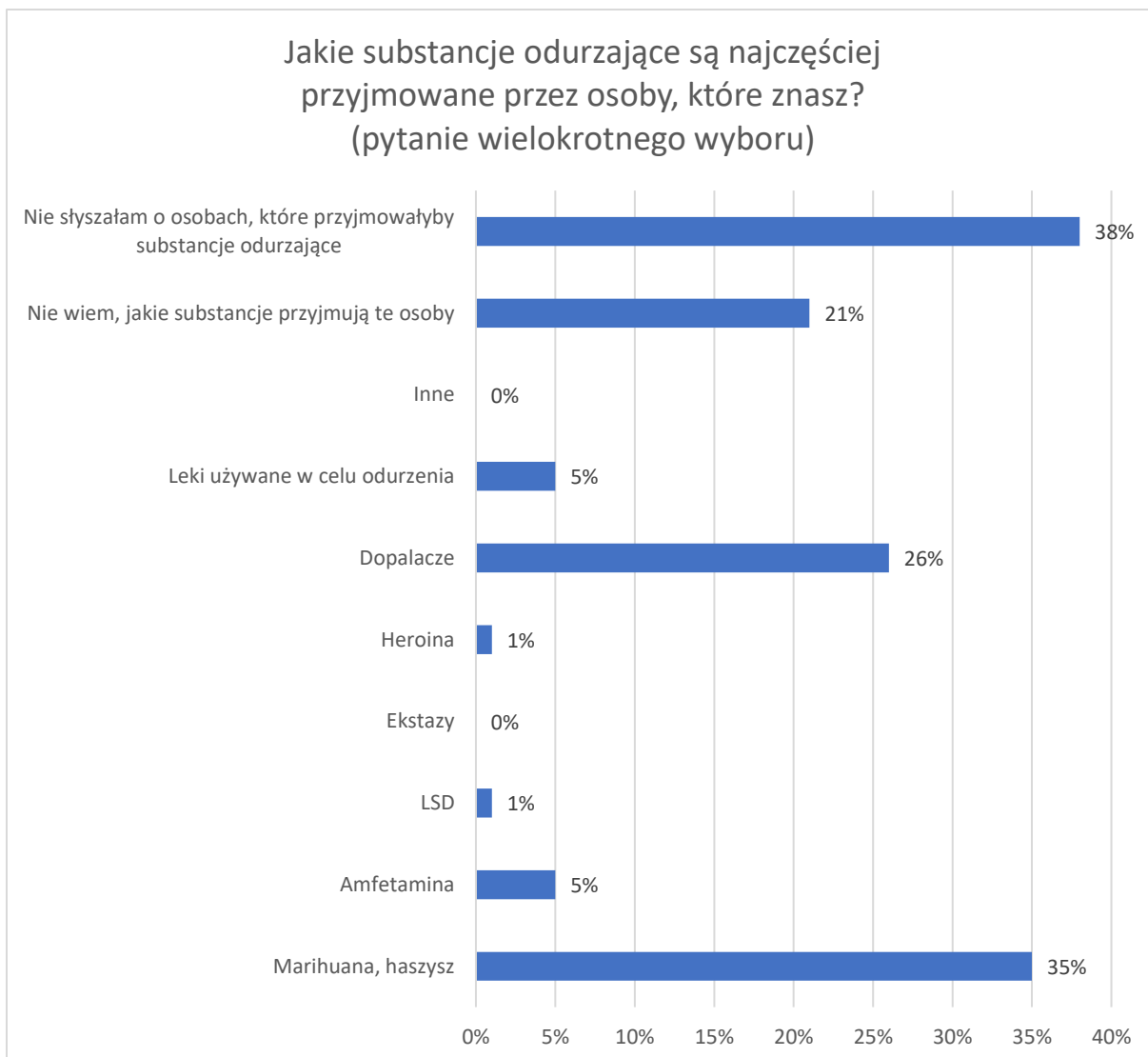
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

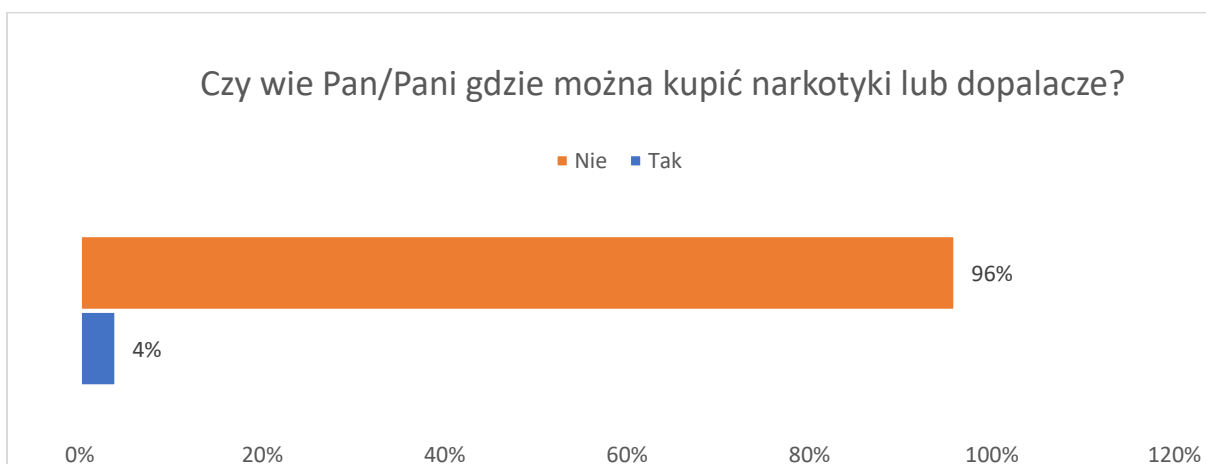
Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

55% badanych zna co najmniej jedną osobę zażywającą narkotyki lub dopalacze. Natomiast 45% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihwana i dopalacze oraz amfetamina.**

96% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH

Uzależnienie od hazardu należy do uzależnień behawioralnych i jest definiowane, jako powtarzające się działanie, które nie może być kontrolowane i jest ze szkodą dla osoby uzależnionej, jej wartości, zobowiązań społecznych, zawodowych, ekonomicznych i rodzinnych, oraz związanych z naruszaniem norm społecznych i prawa. Jest określane jako patologiczny hazard, nałogowe granie, hazard przymusowy. Bywa nazywane ukrytym nałogiem, bowiem w przeciwieństwie do innych uzależnień nie wywołuje widocznych dla otoczenia symptomów i można go dość łatwo ukryć. O diagnozie tego zaburzenia nie decyduje rodzaj uprawianej gry, lecz sposób grania, który z czasem staje się sensem życia dla osoby uzależnionej i główną motywacją życiową. Aktywność związana z graniem jest dominującą aktywnością, która często prowadzi do utraty pracy, rodziny, dóbr materialnych i marginalizacji społecznej. Bez względu na ponoszone koszty nałogowy hazardzista wraca do gry.

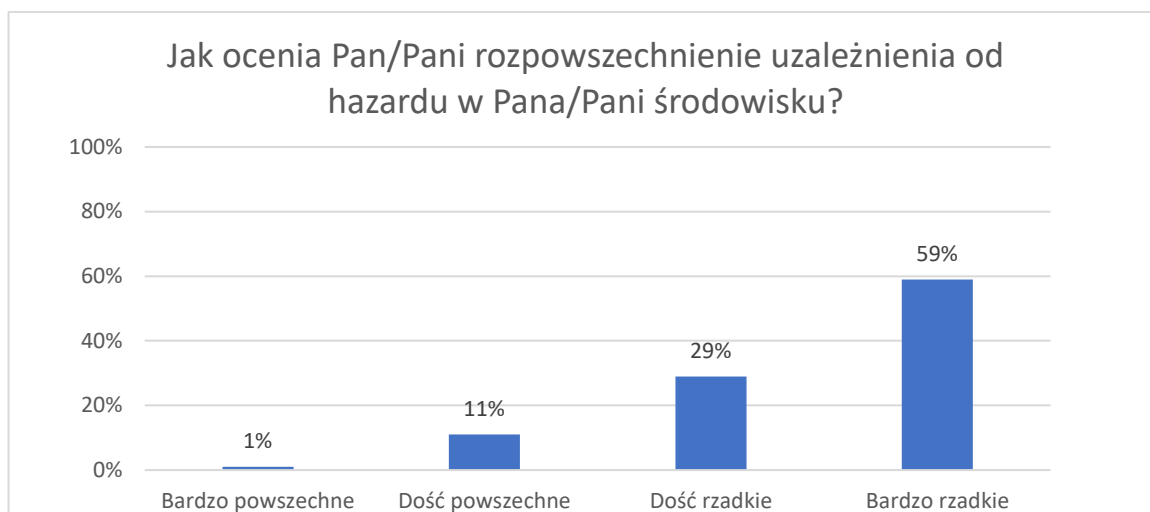
W Polsce problem patologicznego uzależnienia narasta i choć staje się coraz bardziej powszechny, to świadomość społeczna konieczności leczenia tej choroby, jak i samych form pomocowych pozostaje ciągle marginalna. Ocenia się, że ponad 380 tys. osób może być uzależnionych od gier hazardowych, a około 200 tys. jest narażonych na ryzyko uzależnienia. Uważa się, że ponad 6 mln osób cierpi i doświadcza negatywnych skutków uzależnienia swoich dzieci, rodziców, partnerów. Niebezpiecznym jest to, że inicjacja hazardowa dotyka osoby w coraz młodszym wieku. We współczesnym świecie, zagrożenie ryzykiem nałogu hazardowego jest związane z preferowanym sposobem spędzania relaksacyjnego czasu i łatwym dostępem do nowych typów hazardu np. internetowego czy publiczne miejsca pełne elektronicznych gier.³

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców Gminy Gniewino o ich doświadczenia z tego typu formami rozrywki.

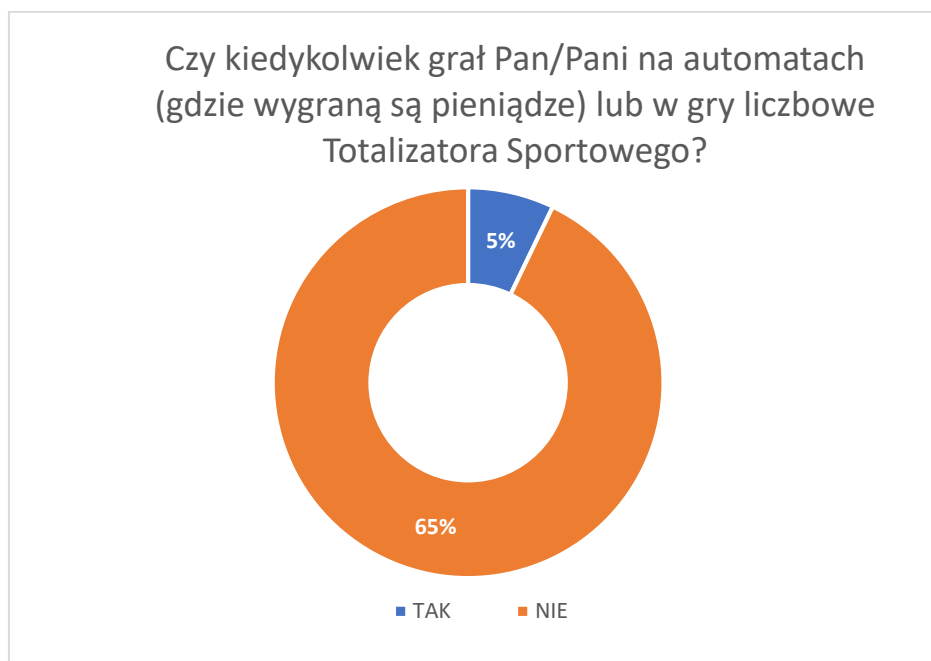
---

³ www.salusprodomo.pl

W subiektywnej ocenie **łącznie 88%** przebadanych **mieszkańców uważa, iż zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie**, natomiast **12%** respondentów uważa, że jest to **dość powszechne zjawisko**.

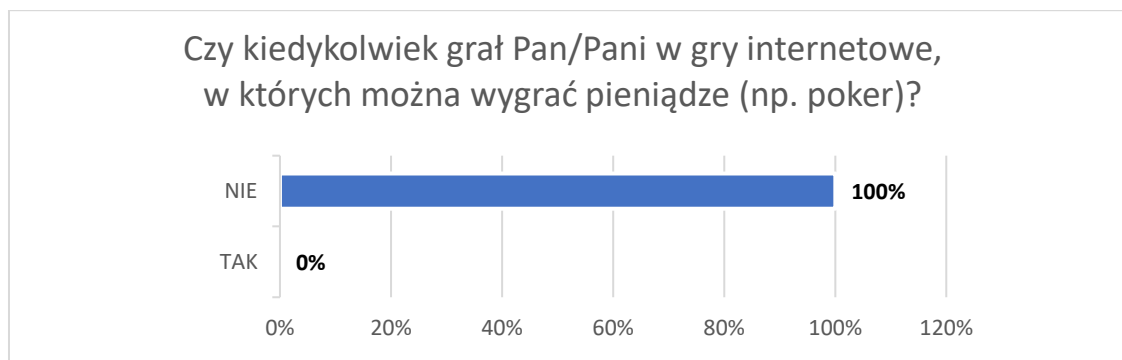

Następnie respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **5% dorosłych mieszkańców Gminy Gniewino potwierdza, że ma za sobą doświadczenia w gry na automatach i gry liczbowe Totalizatora Sportowego**.

Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani dominują motywy rozrywkowe. 5 % ankietowanych przyznaje, że grywa w owe gry,

ponieważ chce zasilić domowy budżet oraz mieć więcej pieniędzy na codzienne wydatki. 24% zadeklarowało, że jest to dla nich rozrywka, sposób na nudę, a również 24% gra dlatego, że ma przeczucie wysokiej wygranej.

77% ankietowanych mieszkańców Gminy Gniewino jest pewne, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Raczej przekonanie o istnieniu tego zagrożenia jest pozostałe 23% respondentów.

UZALEŻNIENIE OD INTERNETU

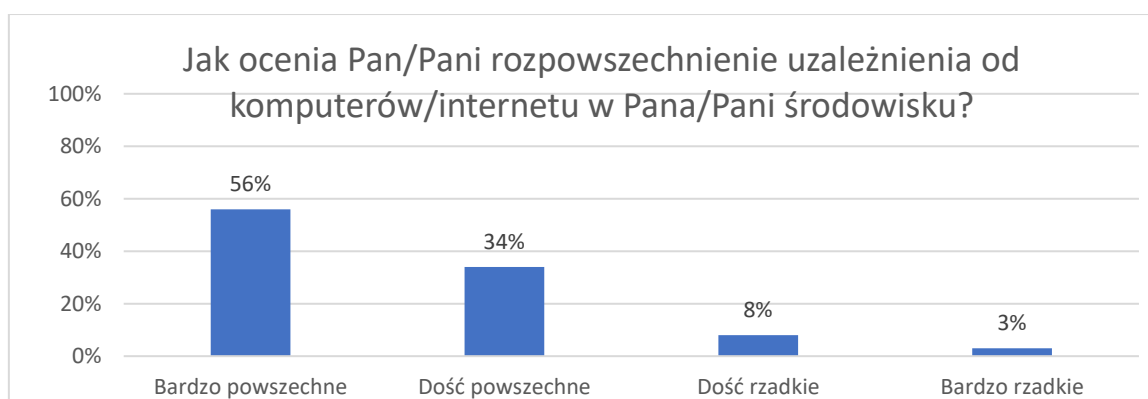

Korzystanie z komputera, Internetu oraz telefonu komórkowego we współczesnym świecie stało się zachowaniem powszechnym, dla niektórych osób nawet codziennym. W całej Europie minął już okres, w którym komputer był traktowany jako coś nieznanego czy zagadkowego. Istotne zmiany, do których przyczynił się dynamicznie rozwi-

jający się Internet, zaistniały w sposobie życia, komunikacji, spędzaniu czasu wolnego. W obecnych czasach korzystanie z komputera jest równie popularne, jak oglądanie telewizji i używanie telefonu komórkowego. Osoby, które sprawnie poruszają się po Internecie, nie muszą wychodzić z domu, aby zrobić zakupy, zapłacić rachunki, zdalnie pracować.⁴

Szerokie upowszechnienie technologii informacyjnych owocuje korzystnymi zmianami we wszystkich dziedzinach aktywności ludzi. Jednocześnie stanowi źródło rozmaitych zagrożeń. Ponieważ użytkownikami technologii informacyjnych są ludzie o bardzo zróżnicowanych właściwościach, stąd różnorodność postaw i postępowań obserwowanych w takich sytuacjach. Dla jednych komputer i Internet będą wspornikami i możliwymi do racjonalnego wykorzystania narzędziami ułatwiającymi przebieg aktywności (w życiu, pracy, uczeniu się, uczestnictwie w kulturze, odpoczynku). Dla drugich będą przedmiotem uzależnień.⁵

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie 90% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.**

POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW REJONU GNIEWINO

---

⁴ Hołtyń B. W jaki sposób dzieci i młodzież korzystają z komputera i Internetu? [W:] B.M. Kaja, B. Hołtyń (red.). Wspomaganie rozwoju. Psychostymulacja i psychokreacja. T. VIII. Bydgoszcz 2009: Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego.

⁵ Furmanek W., *Uzależnienie od komputera i Internetu*, *Dydaktyka Informatyki* 9, 2014, s. 49-48.

Zgodnie z ustawą o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi prowadzenie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych oraz integracji społecznej osób uzależnionych od alkoholu należą do zadań własnych gminy, a podstawą tych działań jest Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Zadaniem własnym gminy jest także przeciwdziałanie narkomanii, a podstawą działań z nim związanych jest Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii⁶.

Mieszkańcy Gminy Gniewino zostali zapytani o to czy widzą potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień oraz o to, jakie działania w tym obszarze są w ich opinii najbardziej potrzebne.

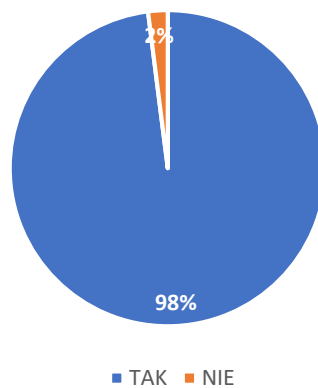
Jak wynika z przeprowadzonych badań **98% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień**. Świadczyć to o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazywali na potrzebę **udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin (30%), prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (23%), otwartych konsultacji terapeuty uzależnień (22%) oraz pomocy w integracji dzieci po okresie izolacji spowodowanym pandemią (18%)**.

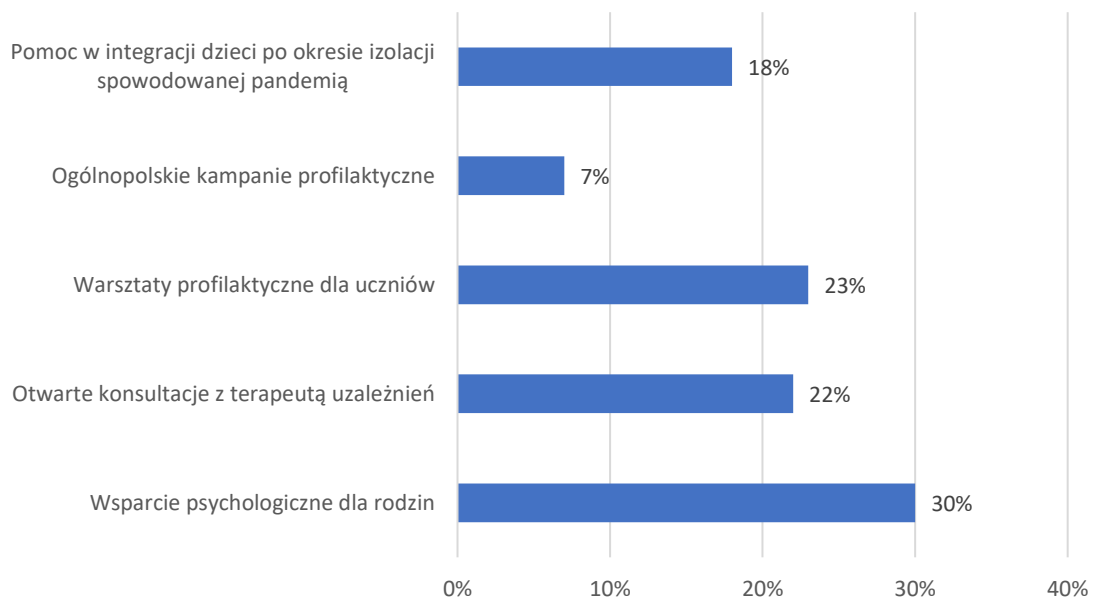
---

⁶ Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii.

Czy dostrzega Pan/Pani potrzebę realizacji działań profilaktycznych na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom?

Jakie działania w tym zakresie są Pana/Pani zdaniem najbardziej potrzebne?

PROBLEMY SPOŁECZNE W OPINII MIESZKAŃCÓW
W KONTEKŚCIE UZALEŻNIEŃ – REJON KOSTKOWO

W pierwszej części badania poprosiliśmy o ocenę ważności różnych problemów społecznych w środowisku lokalnym. Przyjętą w tych badaniach miarą ważności różnych problemów społecznych jest odsetek respondentów, którzy wskazują dany problem jako bardzo ważny. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uzyskanych w badaniu mieszkańców rejonu Kostkowo.

<i>Ocena ważności lokalnych problemów społecznych przez badanych mieszkańców</i>				
<i>Problem</i>	<i>Bardzo istotny</i>	<i>Raczej istotny</i>	<i>Raczej nieistotny</i>	<i>Zdecydowanie nieistotny</i>
Uzależnienie od narkotyków, dopalaczy	19%	14%	19%	48%
Uzależnienie od alkoholu	23%	39%	15%	23%
Uzależnienia behawioralne (hazard, Internet, smartfony)	45%	32%	13%	10%
Kryzys norm moralnych	29%	39%	23%	8%
Kryzys rodziny	31%	38%	25%	6%

Z powyższej tabeli wynika, że dla mieszkańców rejonu Kostkowa wszystkie z wymienionych problemów są w porównywalnym stopniu ważne, jednak zdecydowanie najistotniejszymi problemami społecznymi w sferze uzależnień w ich opinii są: **uzależnienie uzależnienia behawioralne, jak hazard, siecioholizm, fonoholizm (77% wskazań jako bardzo problem istotny lub istotny) oraz od alkoholu (razem 62%).**

Zapytaliśmy również mieszkańców o wskazanie stopnia zagrożenia jaki w ich subiektywnej ocenie niosą ze sobą poszczególne uzależnienia. Poprosiliśmy o wskazanie oceny w skali od 1 do 10, gdzie 1 oznacza *niegroźne przyzwyczajenie, nawyk*, a 10 – *nałóg zagrażający życiu*. W poniższej tabeli wskazano średnią ocenę respondentów oraz odsetek odpowiedzi skrajnych (1 oraz 10). Widoczna jest jednogłośność w zakresie bardzo wysokiego ryzyka niesionego przez narkomanię czy alkoholizm, ale także wysoka ocena zagrożenia przez hazard i nikotynizm oraz siecioholizm. Stosunkowo najłagod-

niejszą ocenę ryzyka znajduje u respondentów z rejonu Kostkowa, zakupoholizm, a zaraz za nim – pracoholizm.

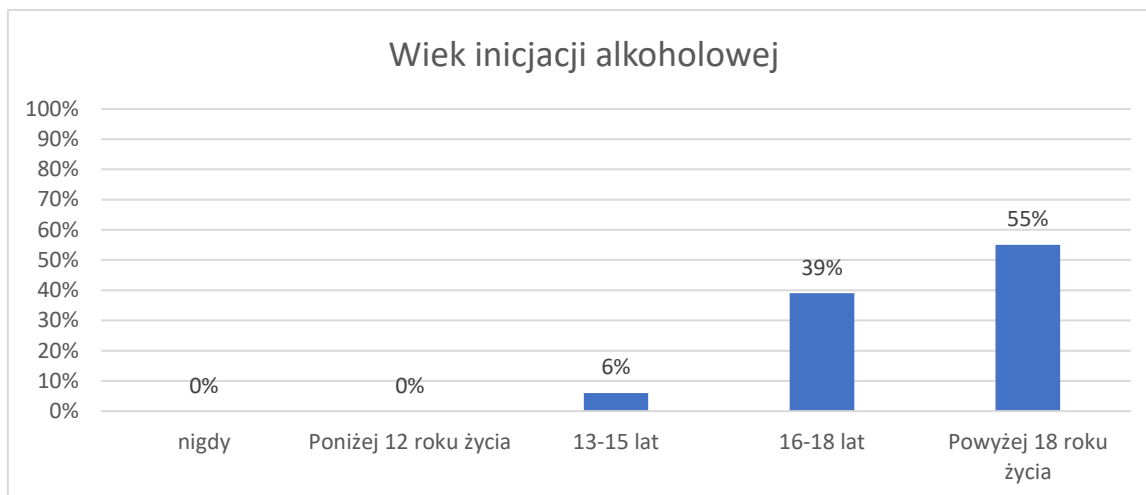
Uzależnienie	Odsetek ocen „1”	Odsetek ocen „10”	Średnia ocen
Alkoholizm	3,0%	55,6%	8,72
Narkomania	4,3%	78,1%	9,11
Nikotynizm	0,0%	42,9%	7,21
Zakupoholizm (uzależnienie od zakupów)	13,2%	8,2%	4,98
Pracoholizm (uzależnienie od pracy)	6,5%	14,8%	4,85
Siecioholizm (uzależnienie od Internetu)	6,5%	29,8%	7,76
Uzależnienie od hazardu	0,0%	35,5%	7,45

**SPOŻYWANIE ALKOHOLU ORAZ ZWIĄZANE Z NIM INNE PROBLEMY
SPOŁECZNE**

Pierwszą z poruszanych kwestii był wiek inicjacji alkoholowej. **55% ankietowanych deklaruje, że alkoholu spróbowało po raz pierwszy po uzyskaniu pełnoletności.** 39% osób wskazało na wiek między 16 a 18 r. ż., a 6% na wiek 13 a 15 lat. 3% badanych nigdy nie próbowało alkoholu.

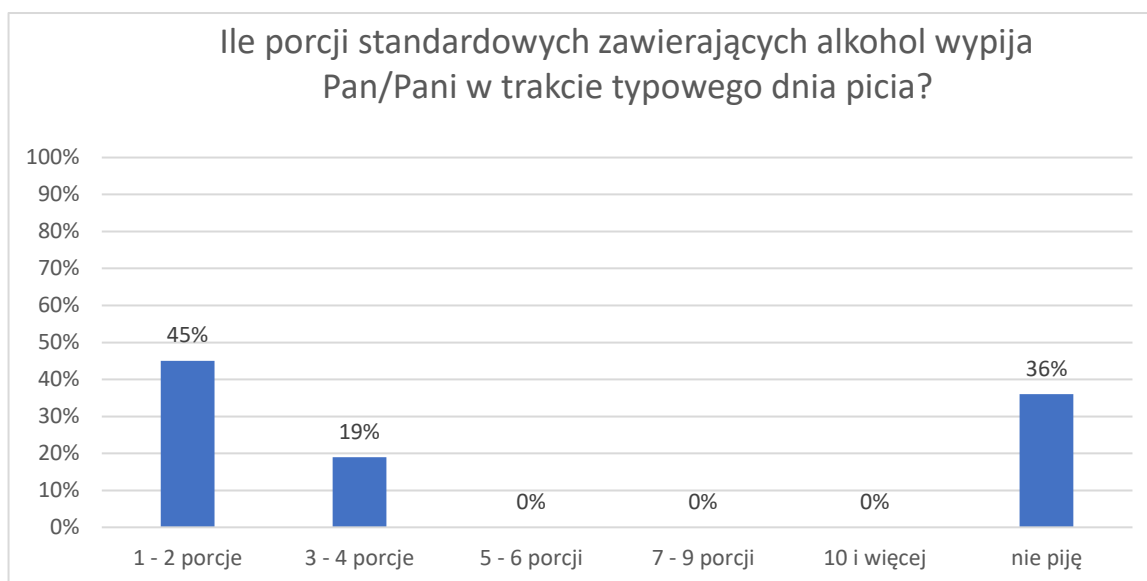

Kolejną kwestią była **częstotliwość spożywania alkoholu**. **32% respondentów** zadeklarowało **abstynencję**. Największa liczba badanych przyznała, że spożywa alkohol **kilka razy w roku (48%)** oraz **kilka razy w miesiącu (20%)**.

Oprócz częstotliwości spożywania alkoholu ważne są także jego ilości. Porcja standardowa alkoholu (tzn. 10g czystego, 100% alkoholu) zawarta jest w ok. 250 ml piwa o mocy 5% (pół butelki), w ok. 100 ml wina o mocy 12% (jeden kieliszek wina) oraz w ok. 30 ml wódki o mocy 40% (mały kieliszek wódki).

Badani deklarowali najczęściej, że spożywają jednorazowo 1-2 (45%) oraz 3-4 porcje alkoholu (19%). W tym pytaniu 36% badanych zadeklarowało abstynencję.

61% mieszkańców rejonu Kostkowa uważa, że **w okolicy znajduje się odpowiednia liczba punktów**, w których można kupić alkohol, a dla 36% ankietowanych takich miejsc jest za dużo.

Zachowania związane z pićm alkoholu są w dużej mierze zależne od postaw, czyli chociażby wiedzy na temat szkodliwego działania alkoholu, emocji i motywacji, które towarzyszą jego spożywaniu.

Pierwsze z pytań w tej części dotyczyło mitu, jakoby alkohol zawarty w „słabszych” napojach (piwie, winie) był mniej szkodliwy niż ten zawarty w wysokoprocentowych napojach (np. w wódce). Wyniki świadczą o tym, że to błędne przekonanie nie jest

rozpowszechnione wśród dorosłej społeczności Rejonu Kostkowa, ponieważ **łącznie 81% mieszkańców nie zgodziło się z tym twierdzeniem.**

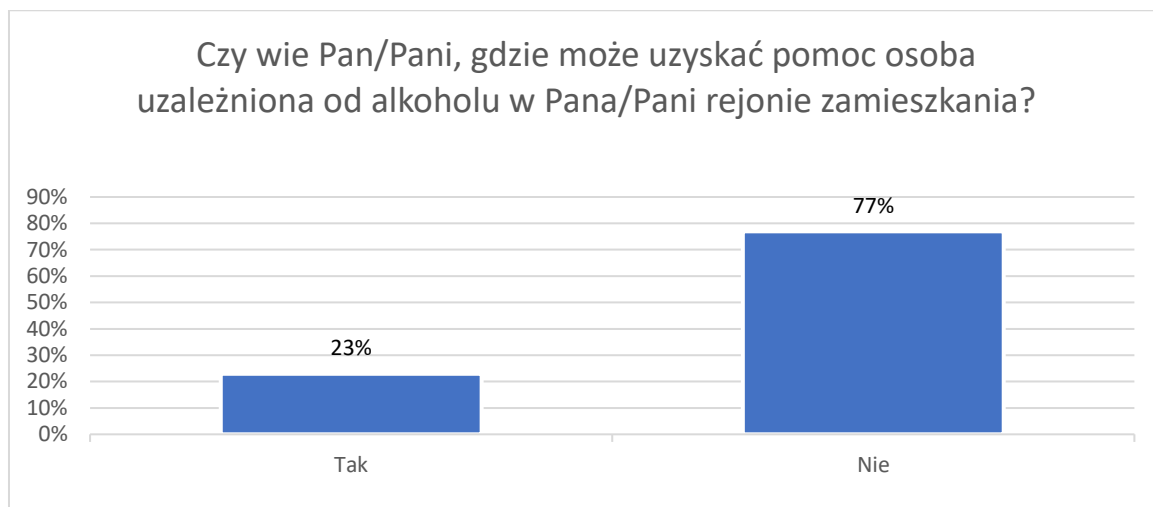
Kolejne pytanie badające postawy względem alkoholu dotyczyło dostępności i kontroli sprzedaży alkoholu. **Łącznie 84% mieszkańców uważa, że należy lub raczej należy ograniczać dostęp do napojów alkoholowych bądź kontrolować jego sprzedaż.** Jednocześnie, łącznie **74% respondentów ocenia osoby pijące alkohol jako zagrażające bezpieczeństwu w środowisku lokalnym.** 48% badanych przychyliła się do stwierdzenia, że osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.

97% respondentów uważa, że **kobiety w ciąży nie mogą pić bezpiecznie nawet niewielkich ilości alkoholu.** 97% badanych twierdzi, że **alkohol nie pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.** Łącznie 97% badanych mieszkańców **nie zgadza się z tym, aby prowadzić samochód po spożyciu nawet niewielkich ilości alkoholu.**

<i>Twierdzenie</i>	<i>Zdecydowanie zgadzam się</i>	<i>Raczej zgadzam się</i>	<i>Raczej nie zgadzam się</i>	<i>Zdecydowanie nie zgadzam się</i>
Alkohol zawarty w piwie jest mniej groźny niż ten zawarty w wódce.	6%	13%	16%	65%
Dostęp do alkoholu powinien być ograniczony lub kontrolowany.	68%	16%	6%	10%
Osoby pijące alkohol zagrażają bezpieczeństwu w moim środowisku lokalnym.	38%	36%	23%	3%
Osoby nieletnie mogą z łatwością kupić alkohol w lokalnych sklepach.	16%	32%	32%	20%
Picie alkoholu pomaga w trudnych sytuacjach życiowych.	0%	3%	16%	81%
Prowadzenie samochodu po niewielkiej ilości alkoholu jest bezpieczne.	3%	0%	10%	87%
Kobiety w ciąży mogą bezpiecznie pić niewielkie ilości alkoholu.	0%	3%	3%	94%

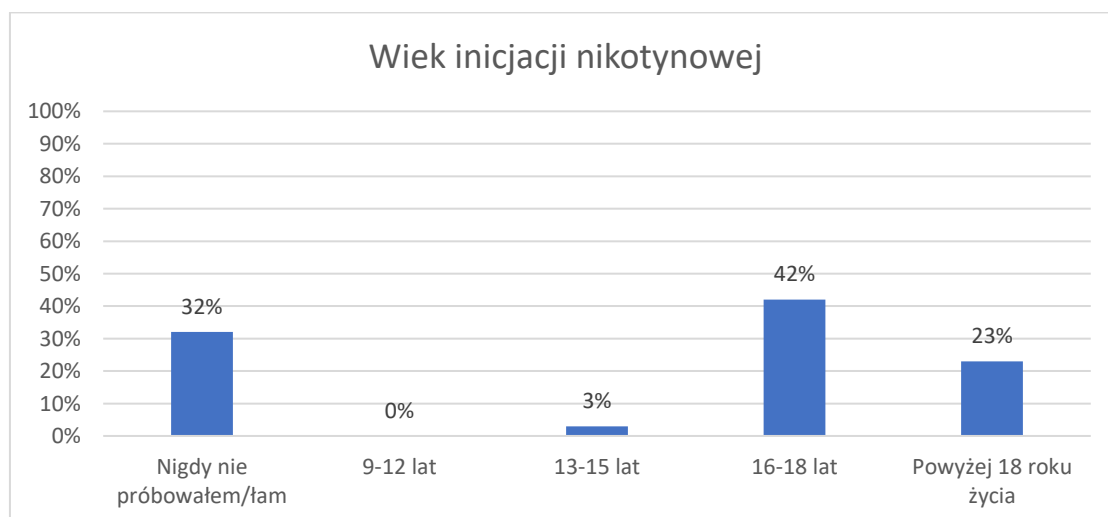
Zapytaliśmy również mieszkańców rejonu Kostkowa, czy wiedzą, gdzie może otrzymać pomoc osoba uzależniona od alkoholu – 77% badanych wskazało, że nie posiada takiej

wiedzy. 23% respondentów deklarujących wiedzę w tym temacie wskazało na: GOPS, AA oraz Poradnię Uzależnień.

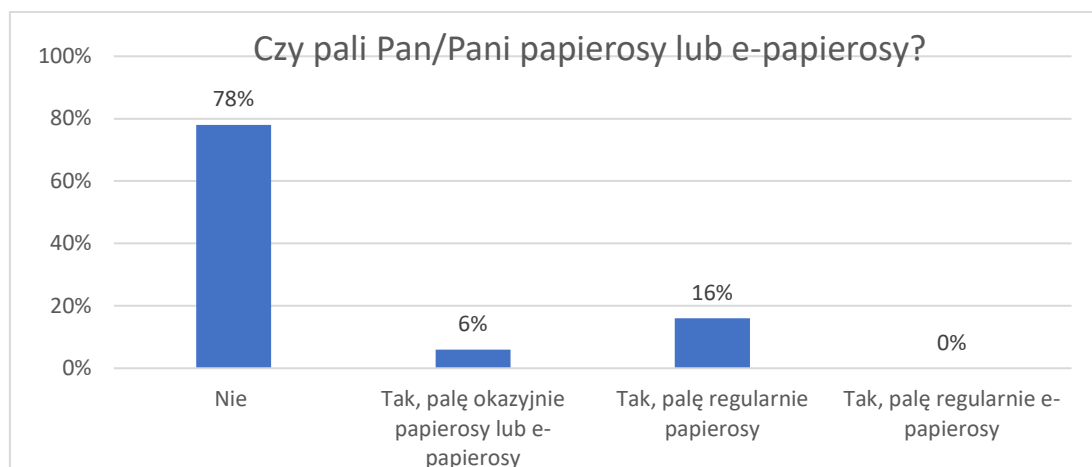
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NIKOTYNA

Pierwszą z poruszanych kwestią w tej części był wiek inicjacji nikotynowej. Okazuje się, że **23% respondentów** zapaliło pierwszego papierosa jako **osoby pełnoletnie**. Kolejno, 42% mieszkańców deklaruje, że zapaliło po raz pierwszy papierosa będąc w wieku 16-18 lat. 3% ankietowanych przyznaje, że spróbowało papierosa w wieku 13-15 lat. 32% ankietowanych mieszkańców rejonu Kostkowa nigdy nie paliło.

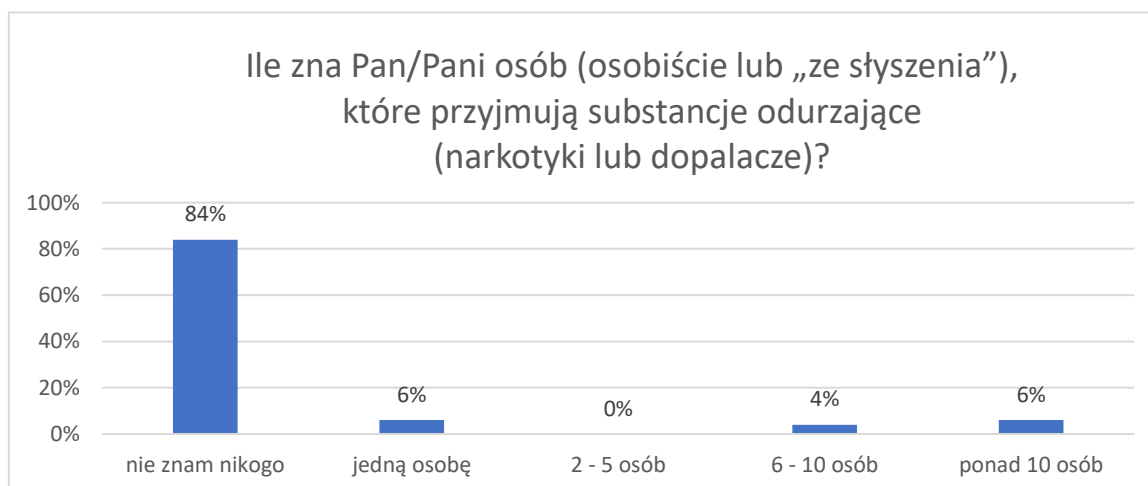
16% ankietowanych mieszkańców wskazało, że regularnie pali papierosy, natomiast **78% nie pali papierosów i wyrobów tytoniowych w ogóle**, a 6% badanych robi to okazjonalnie.

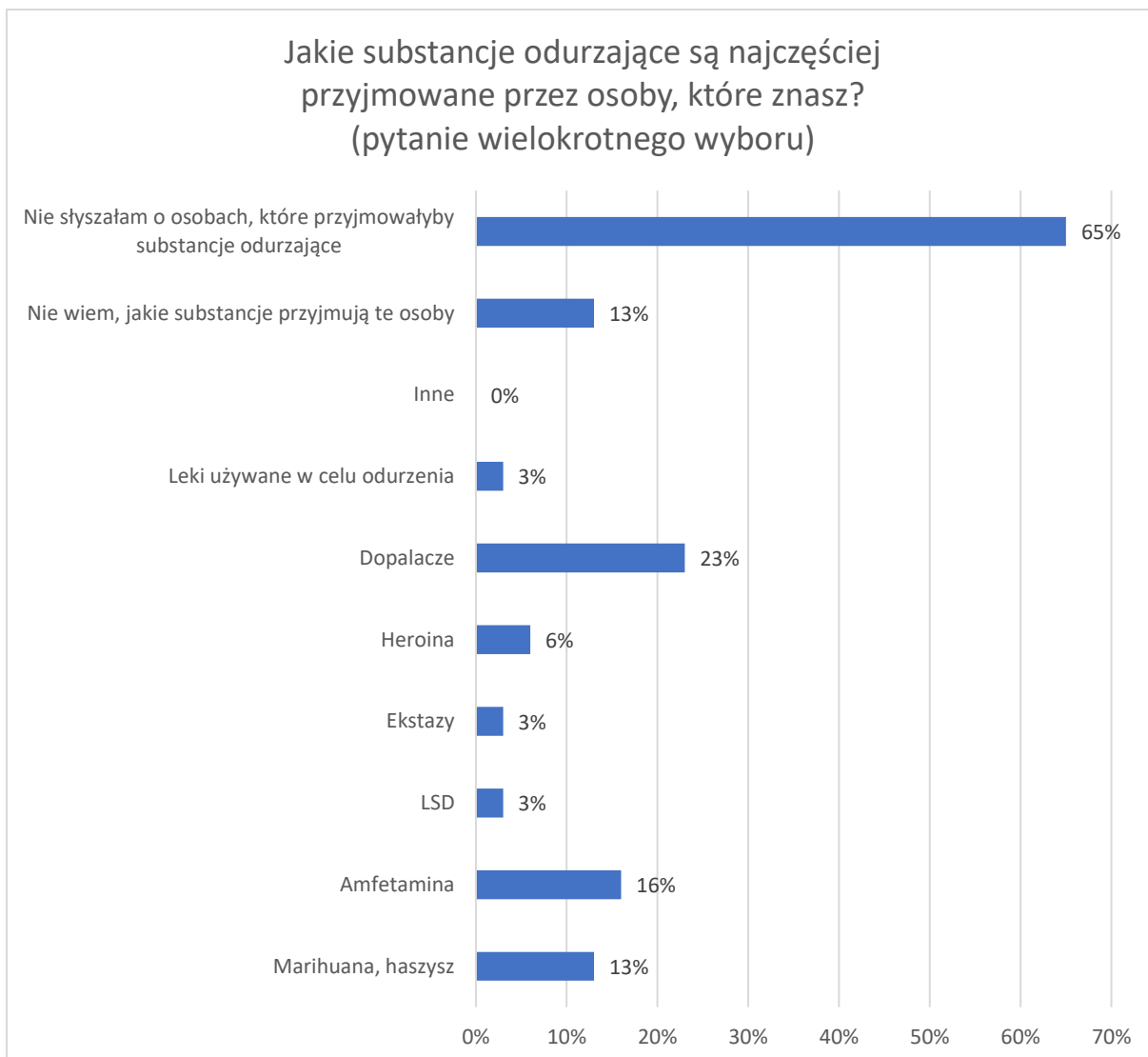

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Badanie rozpoczęliśmy od pytania niezagrażającego, tj. niebudzącego oporu oraz motywujące do wyrażenia swojego rzeczywistego stanowiska. Dotyczy ono osób zażywających narkotyki i dopalacze w najbliższym środowisku badanych osób. Poniższy wykres prezentuje otrzymane wyniki.

16% badanych zna co najmniej jedną osobę zażywającą narkotyki lub dopalacze. Natomiast 84% badanych twierdzi, że nie ma w swoim otoczeniu osób przyjmujących substancje odurzające. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: dopalacze oraz amfetamina.

90% respondentów nie wie, gdzie może nabyć substancje psychoaktywne takie, jak narkotyki czy dopalacze.

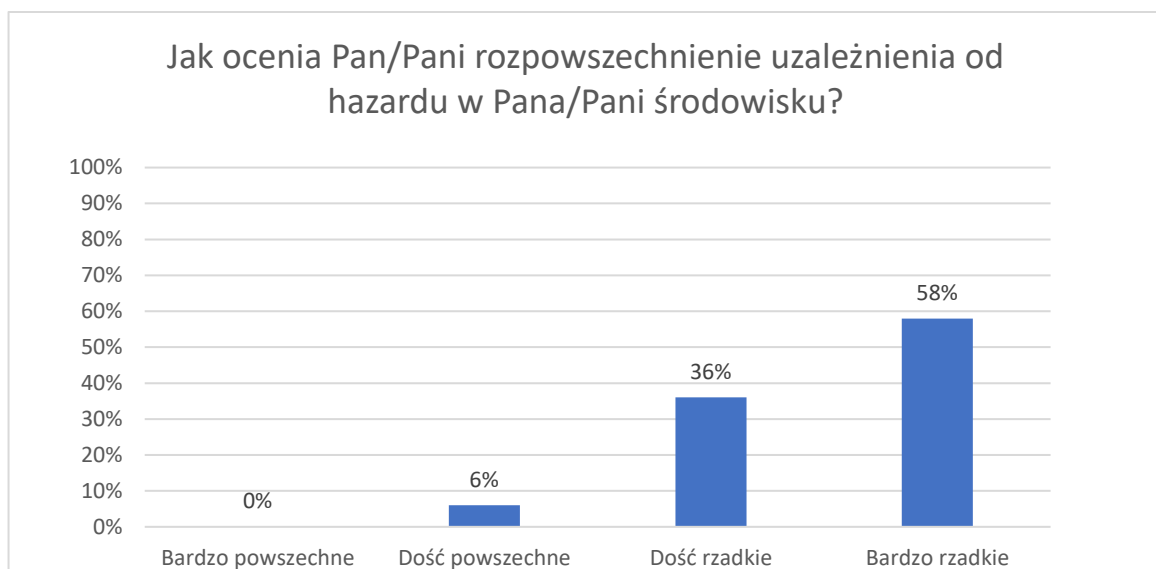
UZALEŻNIENIE OD GIER HAZARDOWYCH

O hazardzie mówi się, że jest to ukryty nałóg, ponieważ nie widać od razu wyraźnych symptomów uzależnienia. Niestety, uzależnienie od hazardu często współwystępuje z innymi problemami, jak nadużywanie alkoholu czy narkotyków. Pierwsze kroki w świecie hazardu, to zwykle korzystanie z gier internetowych, automatów czy zakładów bukmacherskich. Zapytaliśmy mieszkańców rejonu Kostkowa o ich doświadczenia

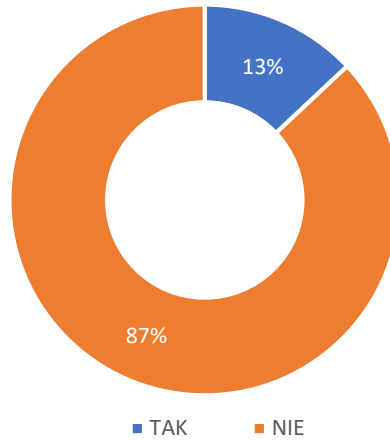
z tego typu formami rozrywki.

W subiektywnej ocenie **łącznie 94%** przebadanych **mieszkańców uważa, iż zjawisko uzależnienia od hazardu jest bardzo i dość rzadkie, natomiast 6% respondentów uważa, że jest to dość powszechne zjawisko.**

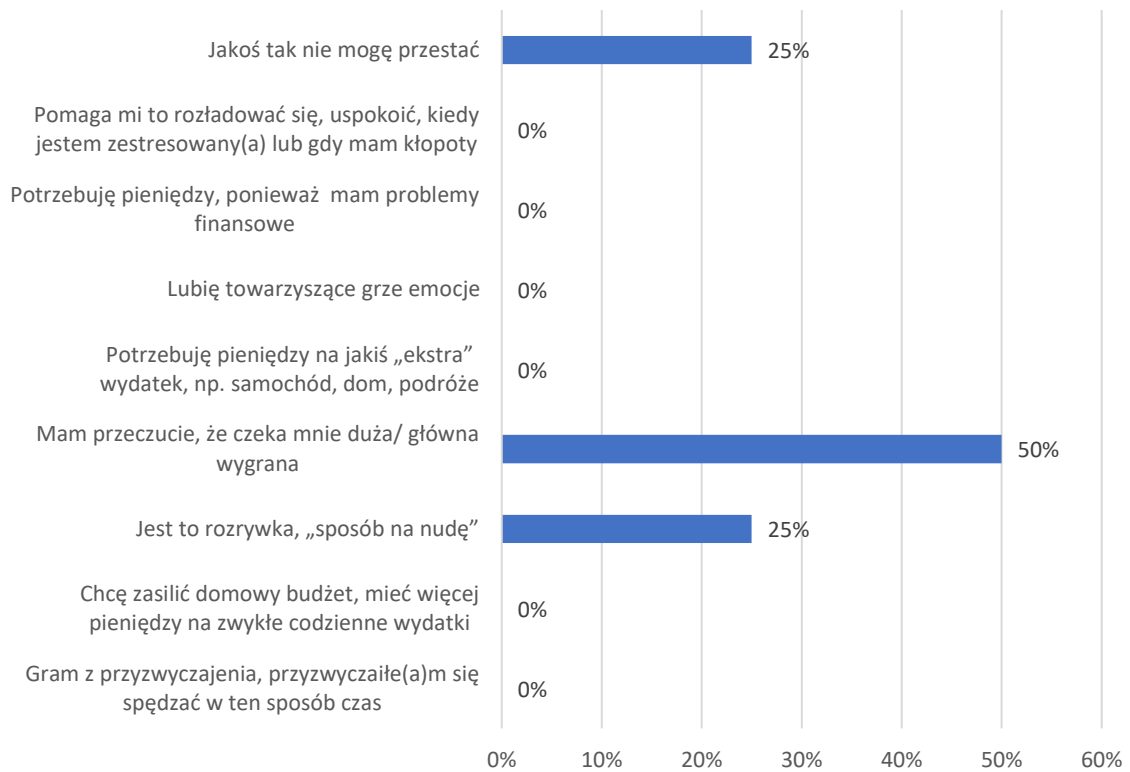
Następnie respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **13% dorosłych mieszkańców rejonu Kostkowa potwierdza, że ma za sobą doświadczenia w gry na automatach i gry liczbowe Totalizatora Sportowego.**

Czy kiedykolwiek grał Pan/Pani na automatach (gdzie wygraną są pieniądze) lub w gry liczbowe Totalizatora Sportowego?

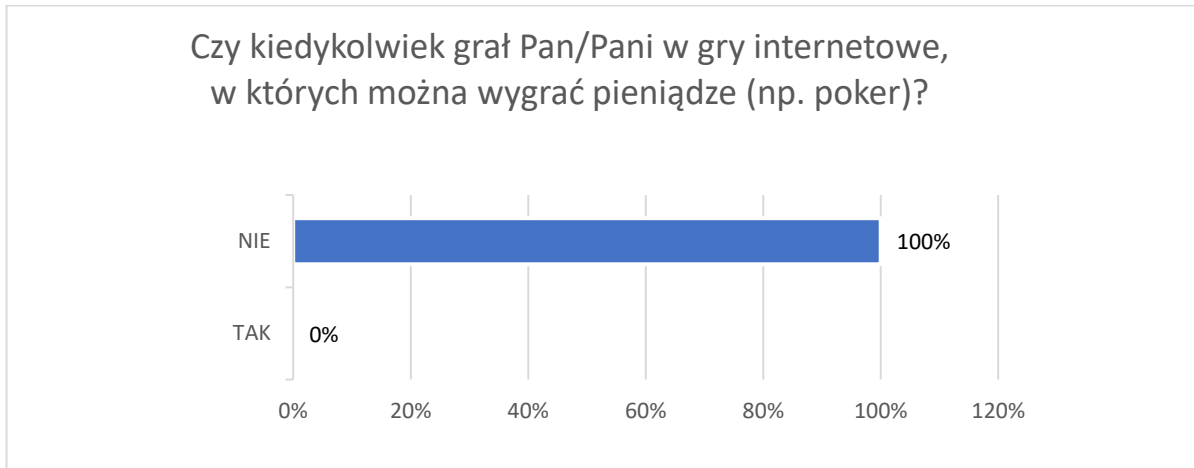

Mieszkańcy stwierdzili, że grywają na pieniądze dlatego, że jest to sposób na tzw. „nudę” oraz ponieważ mają przeczucie, że czeka ich duża wygrana.

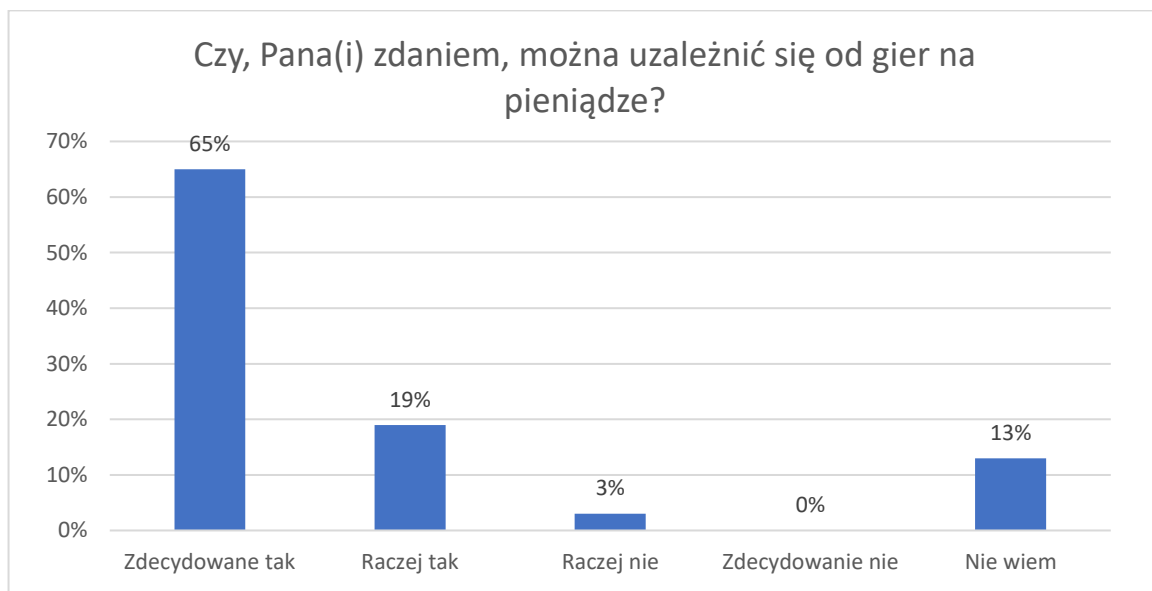
Dlaczego grywa Pan(i) w gry na pieniądze? Proszę wskazać wszystkie istotne dla Pana(i) powody.

Respondenci zostali zapytani o ich osobiste doświadczenia związane z graniem w gry hazardowe. Jak wynika z przeprowadzonych badań, **żaden z dorosłych mieszkańców rejonu Kostkova nie ma za sobą doświadczenia w grach internetowych, w których można wygrać pieniądze.**

Łącznie 84% ankietyowanych mieszkańców rejonu Kostkova jest zdania, że od grania w gry hazardowe na pieniądze można się uzależnić. Przeciwnego zdania jest 3% respondentów, a kolejne 13% nie zna odpowiedzi na to pytanie.

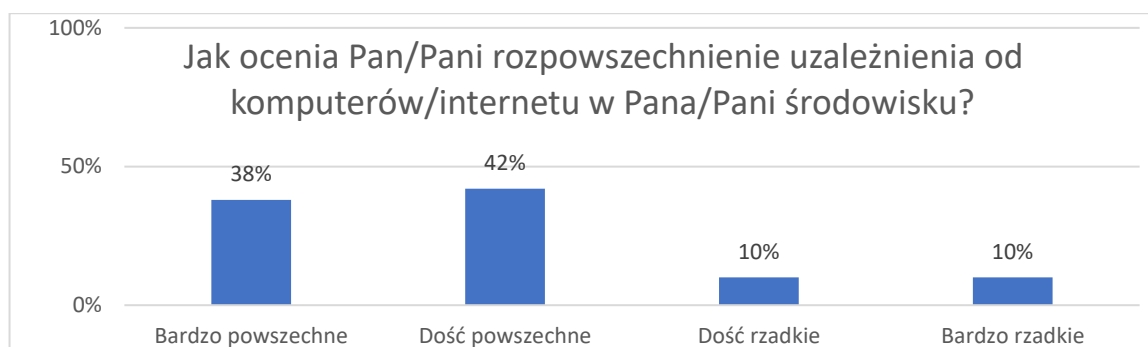

UZALEŻNIENIE OD INTERNETU

Niepokojące są dane związane są z subiektywnym oszacowaniem uzależnienia od komputerów lub Internetu w środowisku lokalnym. **Łącznie 80% mieszkańców uważa, że tego typu uzależnienie jest dość i bardzo powszechne w środowisku lokalnym.**

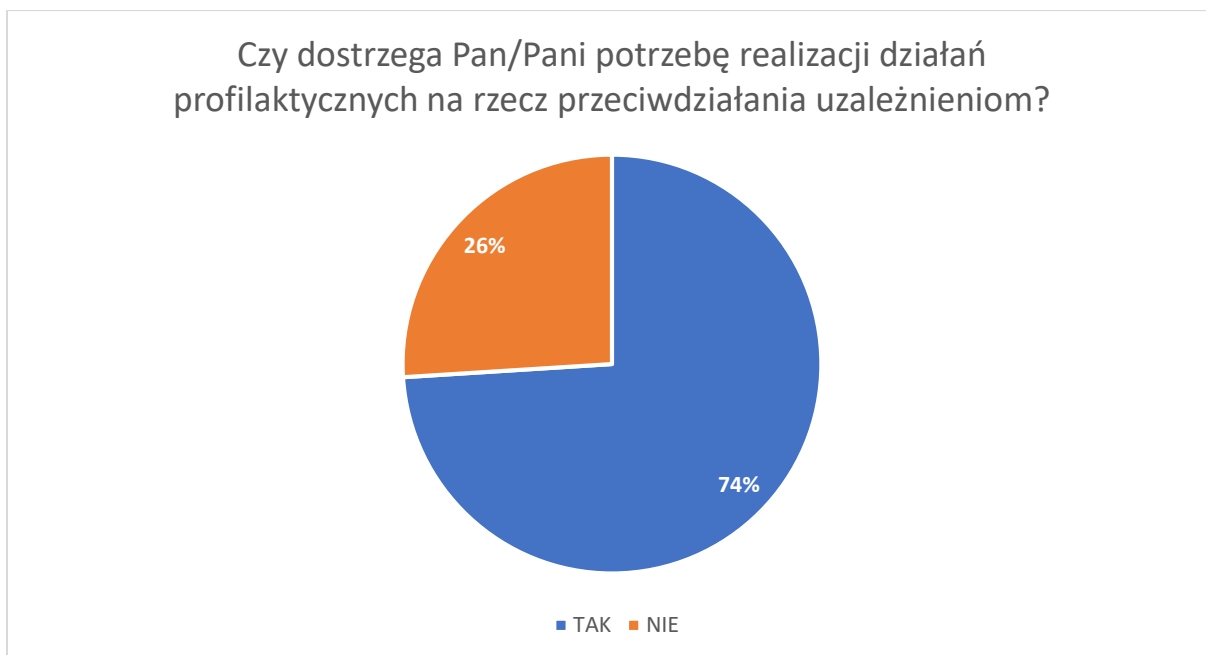
POTRZEBA REALIZACJI DZIAŁAŃ PROFILAKTYKI UZALEŻNIEŃ W OPINII MIESZKAŃCÓW REJONU KOSTKOWA

Jak wynika z przeprowadzonych badań **81% mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień.** Świadczy to o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane, takim jak: groźne choroby i infekcje, wypadki drogowe, zatrucia i przedawkowania, uzależnienia, niepełnosprawność, marginalizacja, konflikty z prawem, problemy młodych ludzi w uzyskaniu zatrudnienia, akty agresji, problemy w relacjach z innymi, problemy w nauce i inne destrukcyjne lub szkodliwe czyny popełniane pod wpływem substancji psychoaktywnych oraz w związku z nimi.

Respondenci, którzy dostrzegają potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień zostali poproszeni o wskazanie, które z owych działań są w ich opinii najbardziej potrzebne. Badani wskazali na potrzebę **prowadzenia warsztatów profilaktycznych dla uczniów (87%), pomocy w integracji dzieci po okresie**

izolacji spowodowanym pandemią (65%) oraz udzielania wsparcia psychologicznego dla rodzin (65%).

PROBLEMY SPOŁECZNE W ŚRODOWISKU DZIECI I MŁODZIEŻY

METODOLOGIA

Badanie przeprowadzono metodą CAWI (ang. *Computer-Assisted Web Interview* – wspomagany komputerowo wywiad przy pomocy strony WWW (wykorzystane narzędzie badawcze to program CORIGO rekomendowany przez ORE) – technika zbierania informacji w ilościowych badaniach rynku i opinii publicznej, w której respondent jest proszony o wypełnienie ankiety w formie elektronicznej. Użycie tej metody pozwala na efektywne badanie postaw uczniów. Forma ankiety internetowej jest dla dzieci i młodzieży atrakcyjna oraz pozwala na upewnienie się, że na wszystkie pytania zostanie udzielona odpowiedź.

CEL BADANIA I CHARAKTERYSTYKA GRUPY BADANEJ

Podstawowym celem przeprowadzonych badań była analiza postaw i przekonań wobec substancji psychoaktywnych:

- alkoholu,
- narkotyków i dopalaczy,
- zagadnienia związane z uzależnieniami behawioralnymi.

W badaniu wzięli uczniowie klas Szkół Podstawowych Gminy Gniewino w przedziale wiekowym: klas 5 - 8.

<i>Liczebność grup badanych</i>	
Szkoła Podstawowa w Kostkowie	62
Szkoła Podstawowa w Gniewinie	27
ŁĄCZNIE	89

WYNIKI – UCZNIOWIE SP GNIEWINO

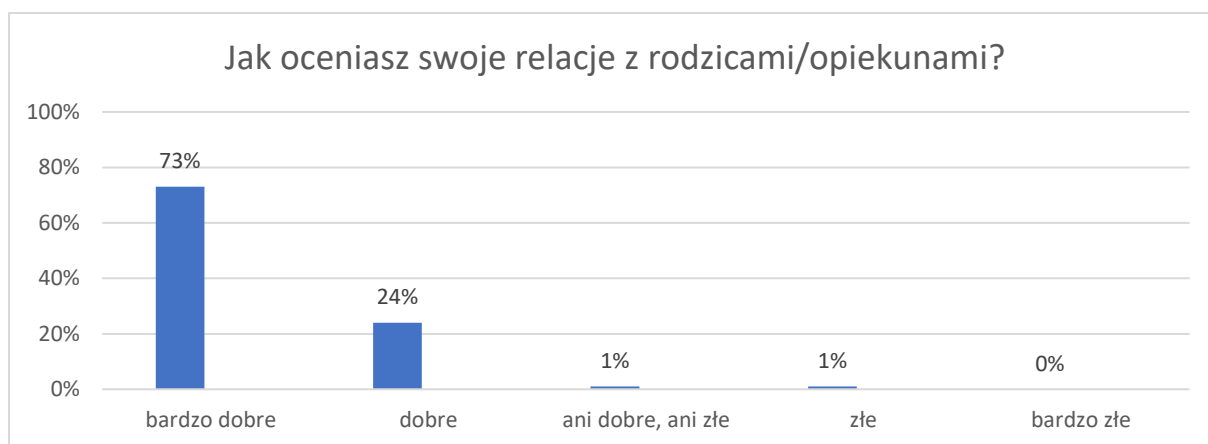
RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

Rozwijanie pozytywnych relacji międzyludzkich w okresie dorastania jest jednym z kluczowych elementów sprzyjających skuteczności programów profilaktycznych. Czynnikiem chroniącym przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży są niewątpliwie dobre relacje z osobami dorosłymi, którzy stanowią dla nich oparcie i źródło wiedzy.

Uczniowie w SP Gniewino deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: łącznie 90%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

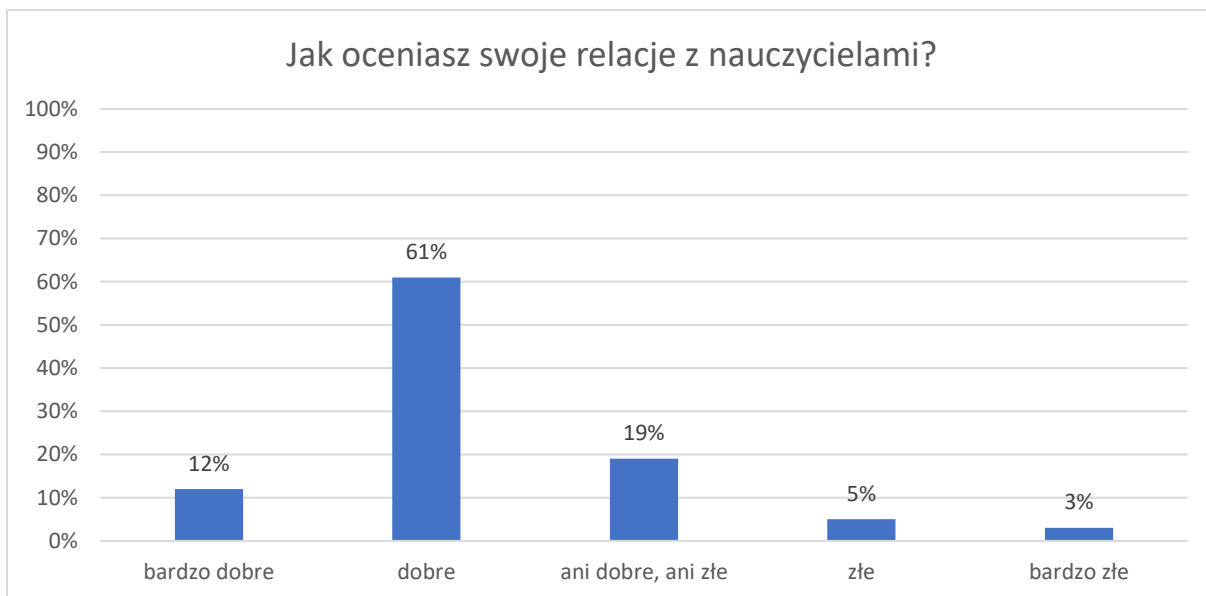

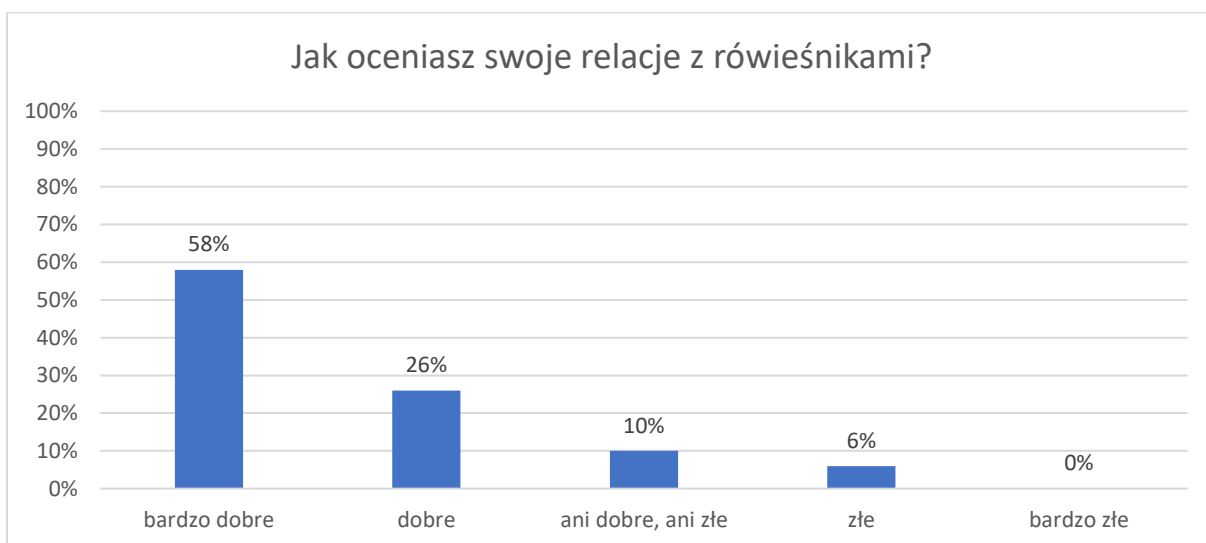
Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania⁷.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie z SP Gniewino mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: łącznie 73%**.

⁷ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z **rówieśnikami** – uczniowie z SP Gniewino relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze: łącznie **88%**.

Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w SP Gniewino, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

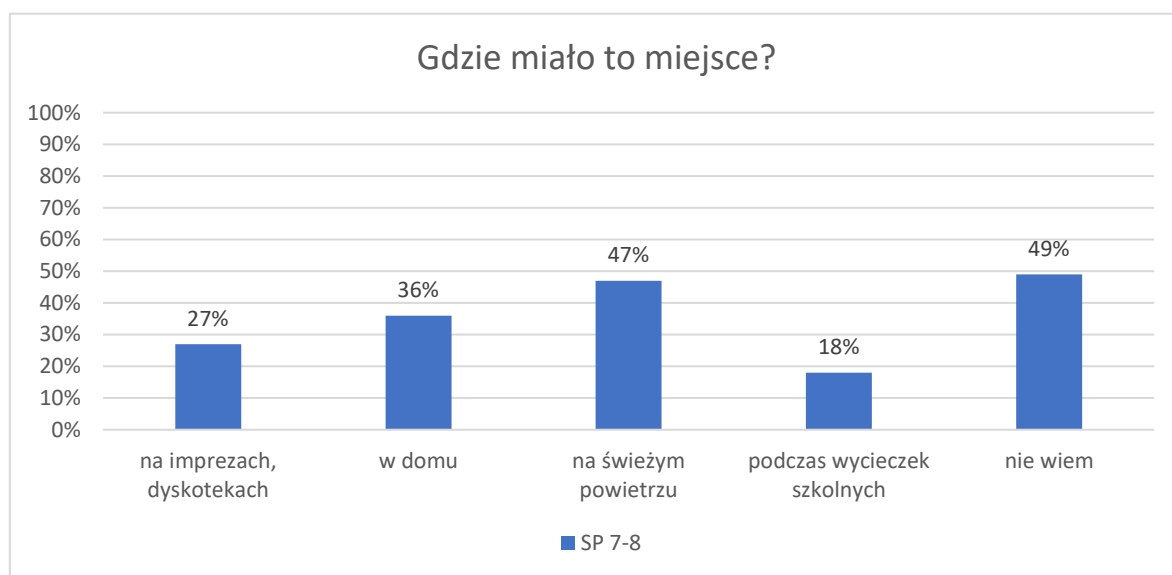
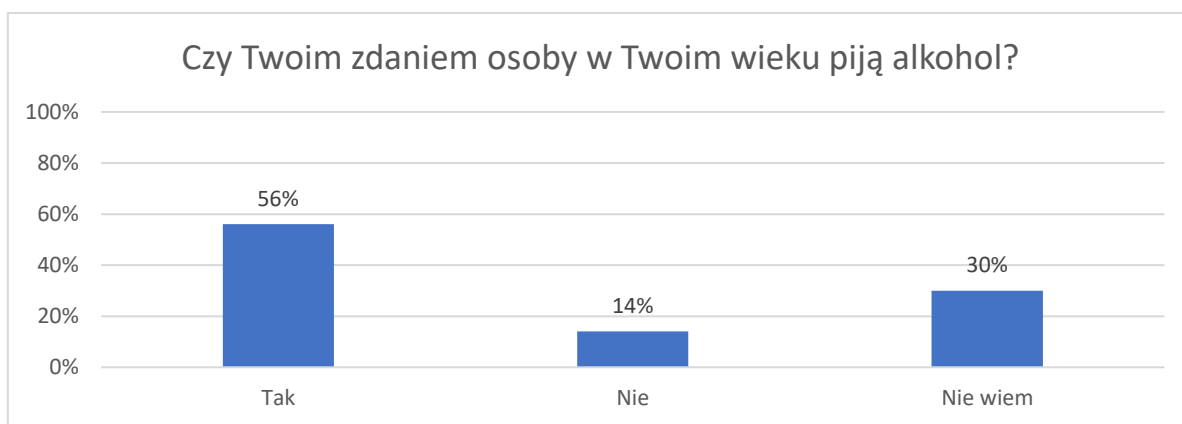
Ekspansja i globalizacja mediów i rynków w dużym stopniu kształtuje poglądy i wartości młodzieży, jej wybory i zachowania. Młodzi ludzie w obecnej rzeczywistości mają więcej swobody, większe możliwości i częściej dysponują własnymi środkami pieniężnymi. Jednocześnie, grupa ta jest coraz bardziej narażona na oddziaływanie presji zewnętrznej, technik sprzedaży i marketingu, których agresywność w odniesieniu do towarów konsumpcyjnych i potencjalnie szkodliwych substancji, takich jak alkohol i inne substancje psychoaktywne, stale rośnie.

Jak wynika z badań ESPAD (Europejski Program Badań Ankiety w Szkołach na temat Używania Alkoholu i Narkotyków) z 2019 roku napoje alkoholowe są najbardziej rozpowszechnioną substancją psychoaktywną wśród młodzieży. Chociaż raz w ciągu całego swojego życia piło 80,0% uczniów z młodszej grupy i 92,8% uczniów z starszej grupy. Picie napojów alkoholowych jest na tyle rozpowszechnione, że w czasie ostatnich 30 dni przed badaniem piło 46,7% piętnasto-szesnastolatków i 76,1% siedemnasto-osiemnastolatków. Najbardziej popularnym napojem alkoholowym wśród całej młodzieży jest piwo, a najmniej – wino. Wysoki odsetek badanych przyznaje się do przekraczania progu nietrzeźwości. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem, chociaż raz upiło się 11,3% uczniów z młodszej kohorty i 18,8% ze starszej grupy wiekowej. W czasie całego życia ani razu nie upiło się tylko 66,7% uczniów młodszych i 43,4% uczniów starszych. W ciągu miesiąca poprzedzającego badanie: 74% (72% w 2016) uczniów przynajmniej raz piło piwo, 62% (63% w 2018) – wódkę i inne mocne alkohole, a 43% (41% w 2016) – wino⁸.

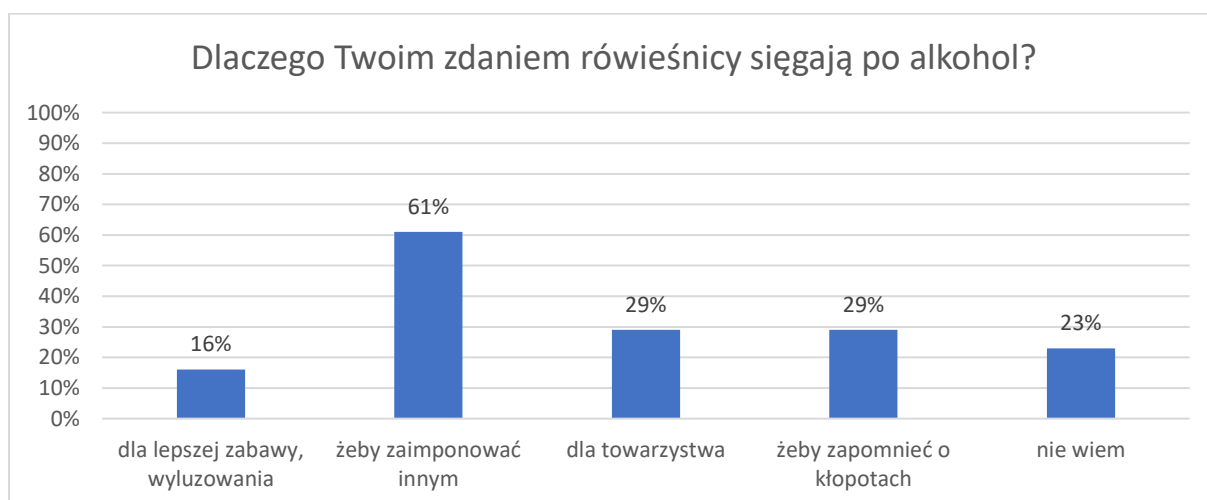
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **56% uczniów przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/ koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na dom [!] (36%) oraz na świeżym powietrzu (47%).

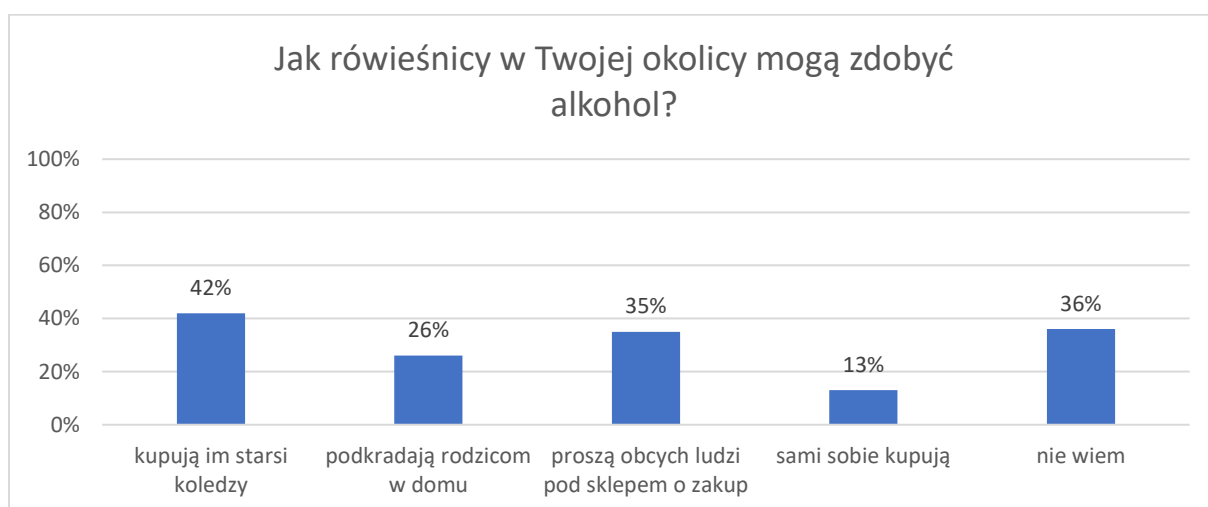
⁸ J. Sierostawski, *Używanie alkoholu i narkotyków przez młodzież szkolną. Raport z ogólnopolskich badań ankietowych ESPAD przeprowadzonych w 2019 roku*, Warszawa 2020.

Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (61% wskazań), Niepokojące są motywy sięgania po alkohol przez młodych mieszkańców Gminy Gniewino związane z pić, aby zapomnieć o kłopotach (29%).

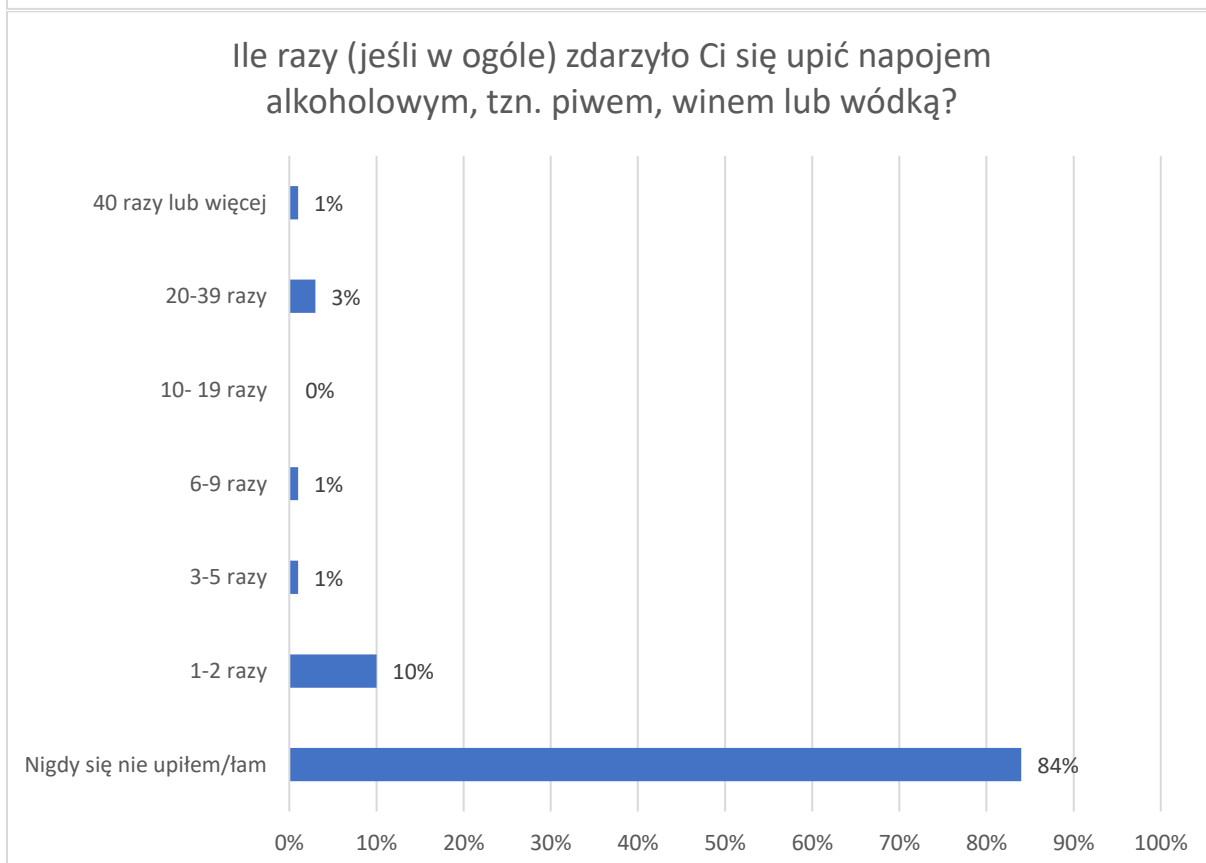

Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim⁹. Zapytano zatem uczniów ze szkół podstawowych o źródło pozyskiwania alkoholu przez ich rówieśników, którzy są przecież niepełnoletni. **Badani wskazywali najczęściej, że nie wiedzą w jaki sposób ich koledzy/koleżanki zdobywają alkohol (36%).** Jednakże, ci uczniowie, którzy posiadają taką wiedzę przyznawali, że alkohol kupują im starsi koledzy (42%), podkradają go rodzicom (26%), proszą obcych ludzi pod sklepem o jego zakup (35%), czy też nawet kupują go sami (13%).

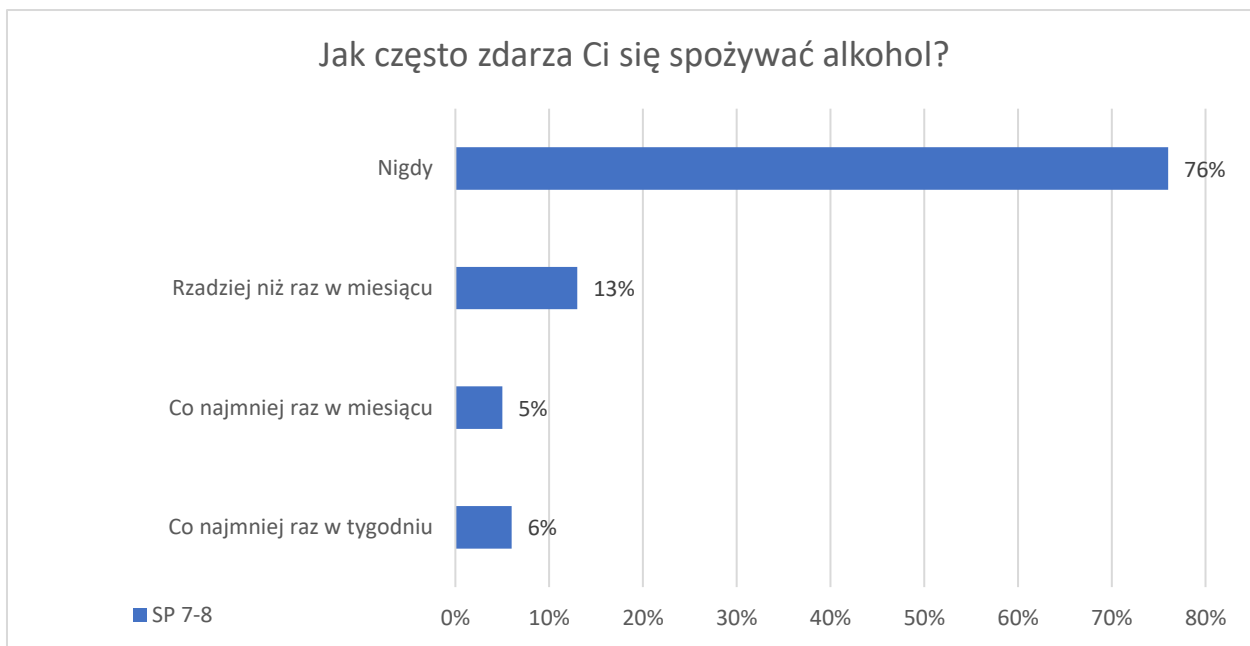

Jak wynika z przeprowadzonych badań **inicjację alkoholową** ma za **48% uczniów**. Kolejno uczniowie zostali zapytani, ile razy zdarzyło im się wprowadzić w stan upojenia alkoholowego. **16% z nich przyznało, że upiło się alkoholem już przynajmniej 1-2 razy.**

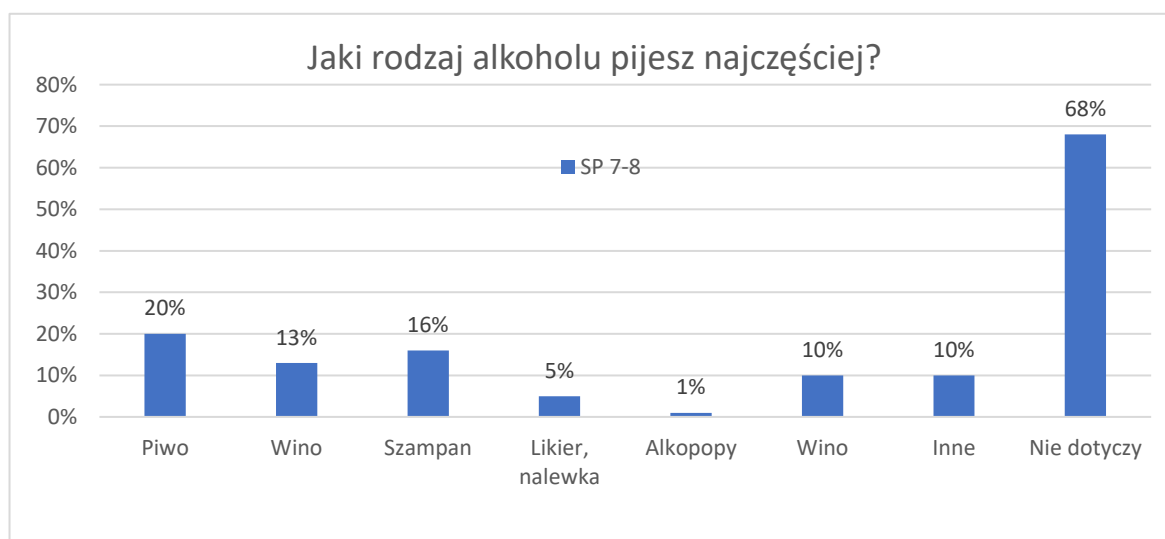
⁹ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

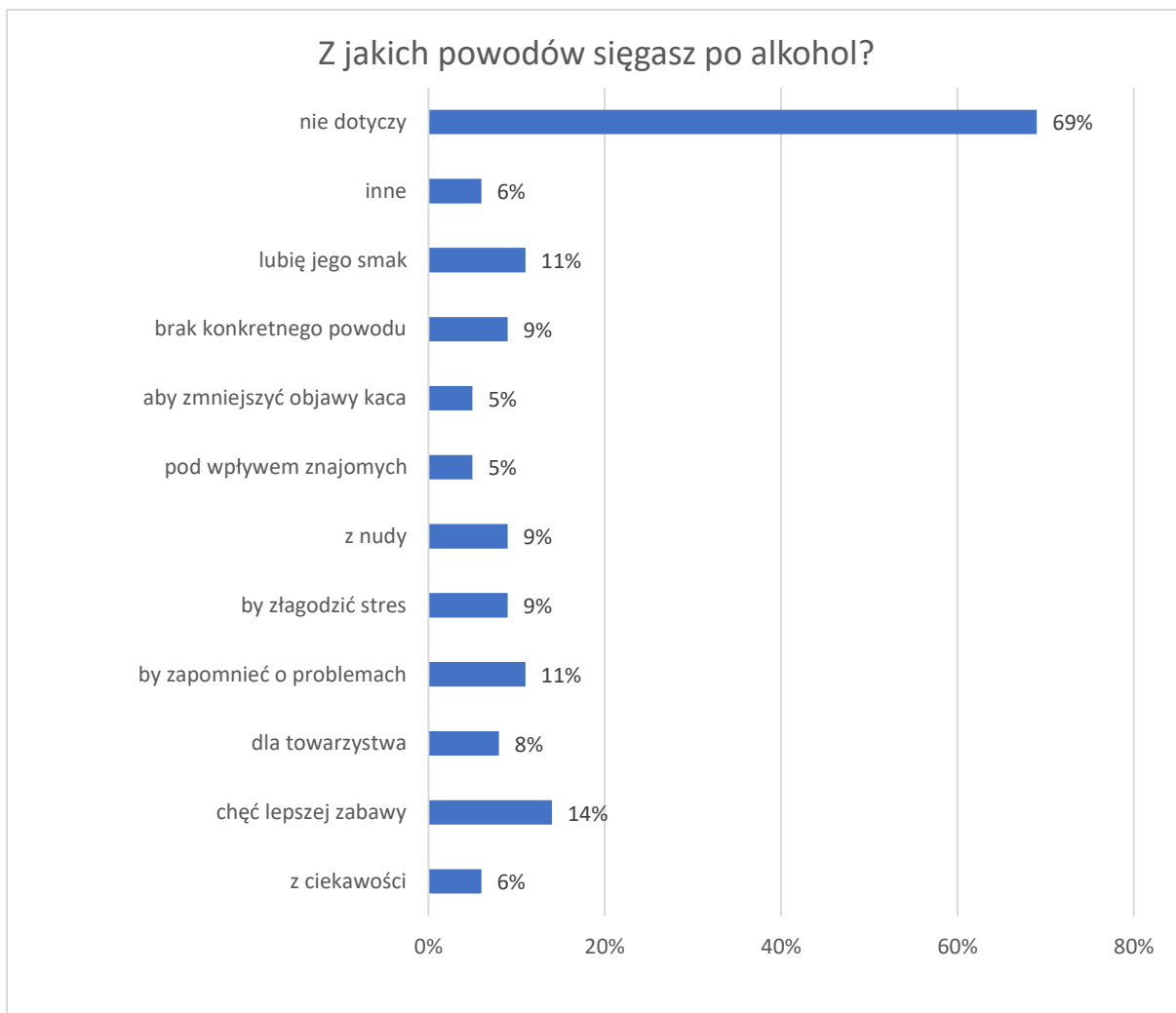
Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. 10% uczniów pije przynajmniej raz w miesiącu, w tym 6% co najmniej raz w tygodniu.

Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie SP Gniewino deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (20%).** Jednakże uczniowie preferują również inne alkohole. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol starsi uczniowie wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol bez konkretnego powodu (13%), piją alkohol, ponieważ chcą zapomnieć o problemach (11%), w celu złagodzenia stresu (9%), by złagodzić objawy kaca (5%).

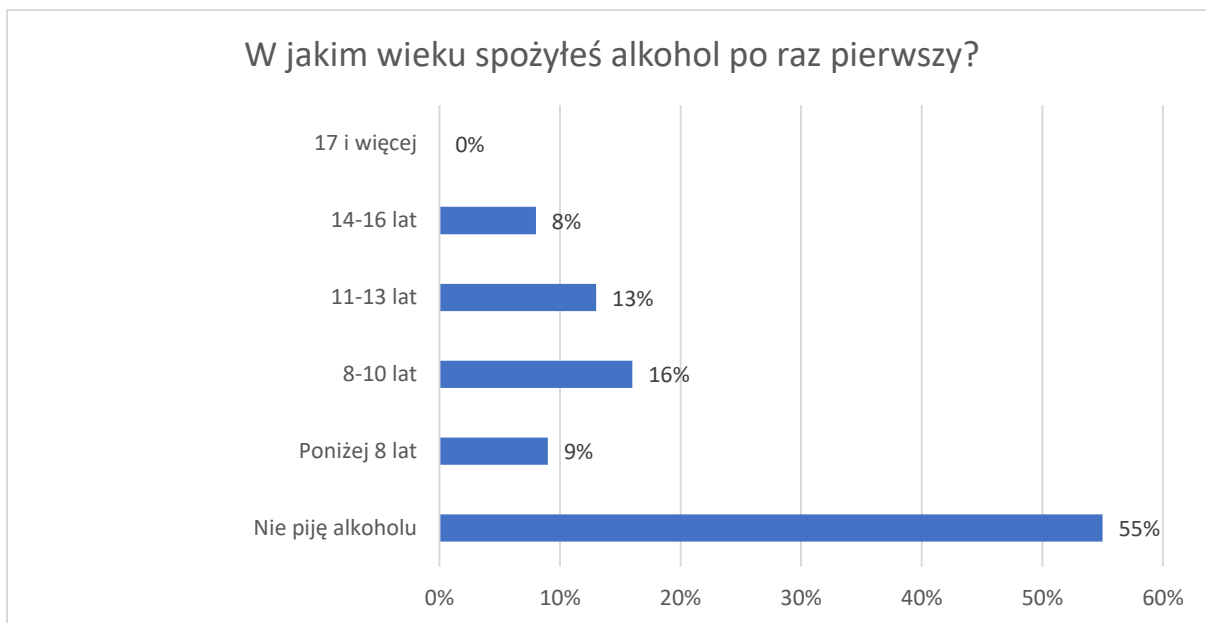

Wczesna inicjacja alkoholowa w gronie rówieśników czy w środowisku rodzinnym, gdzie rodzice dodatkowo dają przyzwolenie na próbowanie/picie alkoholu przez swoje dzieci, zwiększa ryzyko pojawienia się u nich w przyszłości potencjalnych problemów związanych ze spożywaniem alkoholu. Ponadto, takie przyzwalające postawy rodziców oraz wczesna intoksykacja alkoholowa są jednymi z wielu czynników zwiększających ryzyko pojawienia się zachowań problemowych u adolescenta. Dodajmy, że Polska uważana jest za kraj, w którym dominuje duże przyzwolenie dla intoksykacji alkoholowej, a sama konsumpcja alkoholu jest na porządku dziennym¹⁰.

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. 13% wskazało na wiek 11-13 lat, natomiast 16% co niepokojące na przedział między 8 a 10 lat.

¹⁰ D. Dolata, *Picie kontrolowane – propozycja strategii pomocowych dla młodych dorosłych*, „Kultura- Społeczeństwo- Edukacja Nr 2 (6) 2014, Poznań 2004.

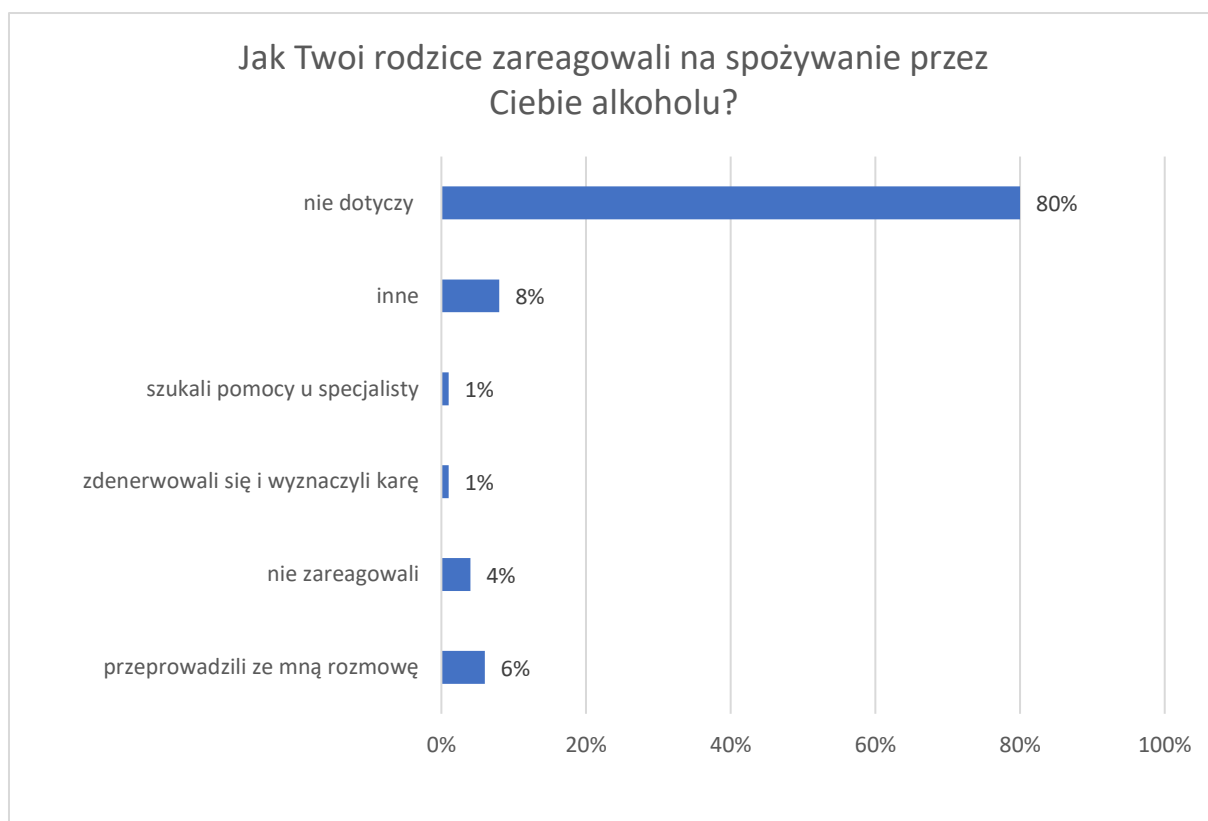

W kolejnym pytaniu uczniowie oceniali czy ich rodzice wiedza o tym, że pili alkohol. Aż 23 % uczniów zadeklarowało, że ich rodzice nie są świadomi, że ich dzieci piły już alkohol.

Jak wynika z deklaracji uczniów, reakcją ich rodziców na spożywanie przez nich alkoholu była zazwyczaj rozmowa (6%) lub też rodzice w ogóle nie zareagowali na informację, że spożywają alkohol (4%).

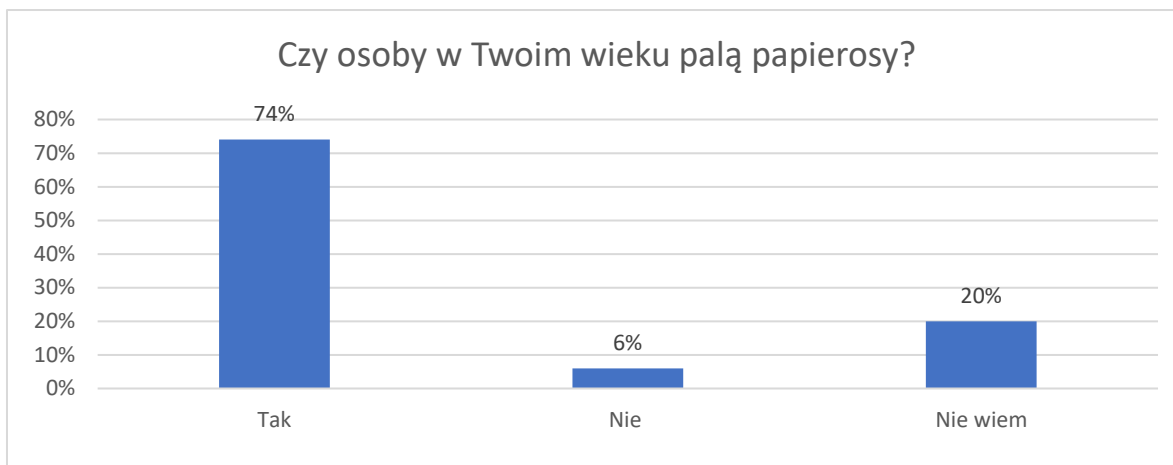
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

Jak wynika z badania ESPAD palenie tytoniu jest wśród uczniów z polskich szkół zachowaniem mniej powszechnym niż spożywanie alkoholu. Chociaż raz w życiu paliło 49,9% uczniów z młodszej i 65,5% uczniów ze starszej grupy. W czasie ostatnich 30 dni przed badaniem paliło 23,0% uczniów z grupy młodziej i 35,5% ze starszej.

Mimo słabnącej popularności papierosy w naszym społeczeństwie są wciąż atrakcyjną używką dla młodzieży. Zapytano więc uczniów czy ich rówieśnicy palą papierosy oraz czy sami kiedykolwiek próbowali papierosa.

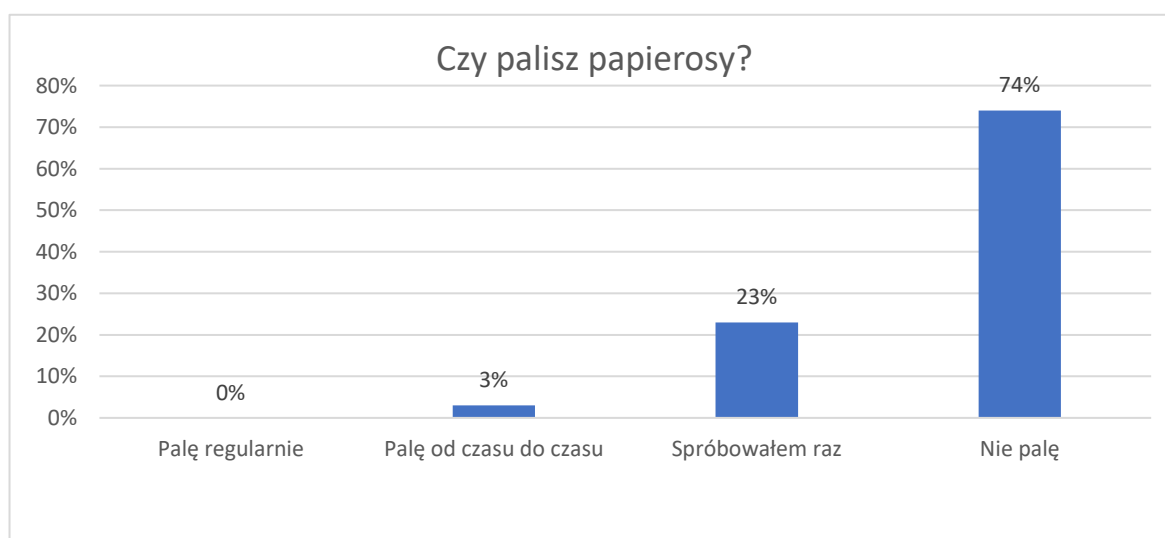
Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy: 20%. Jednakże 74% uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Pozostałe 6% uczniów odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

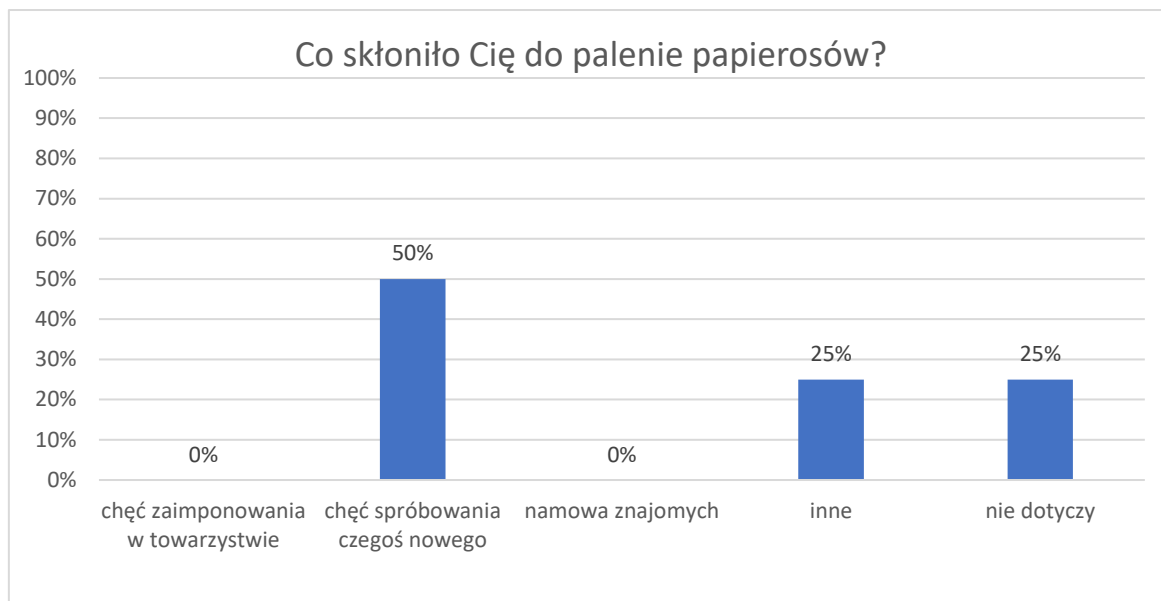

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 26% uczniów klas uczniów, z czego 3% pali papierosy od czasu do czasu a 23% deklaruje, że spróbowali tylko raz.**

Wszyscy uczniowie deklarujący, że mają za sobą inicjację nikotynową przyznali, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem nie palili papierosów.

Najczęściej wskazywanymi powodami **palenia papierosów przez starszych uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego (50%).**

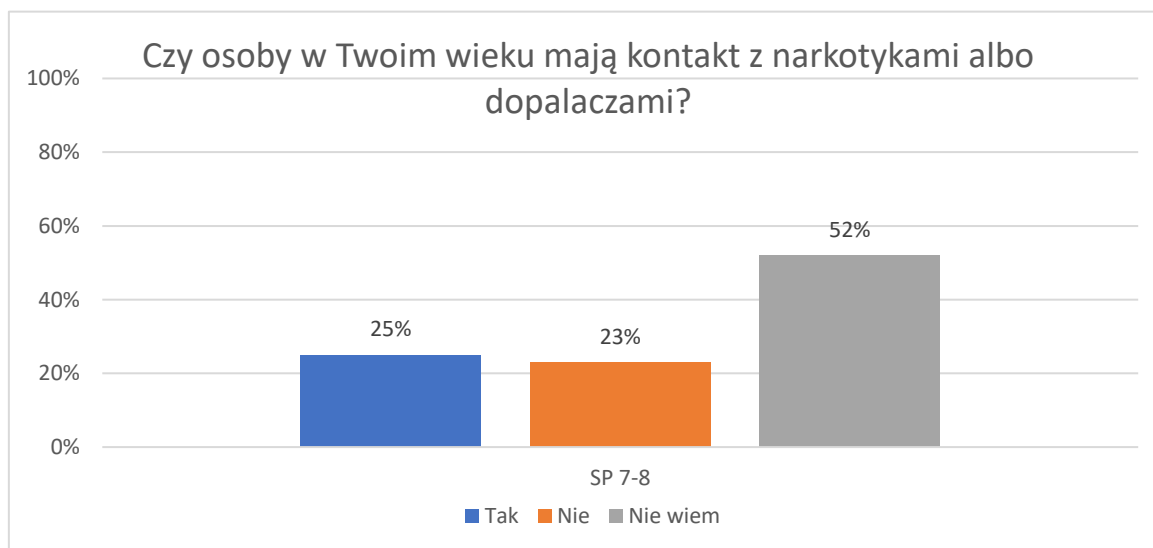
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

Wyniki badania ESPAD wskazują na znacznie niższy poziom rozpowszechnienia używania wśród polskiej młodzieży substancji nielegalnych (narkotyki, dopalacze), niż legalnych, zwłaszcza alkoholu i tytoniu. Większość badanych nigdy po substancje nielegalne nie sięgała. Wśród tych, którzy mają za sobą takie doświadczenia większość stanowią osoby, które co najwyżej eksperymentowały z marihuaną lub haszyszem. Chociaż raz w ciągu całego życia używało tych substancji 21,4% młodszych uczniów i 37,0% starszych uczniów.

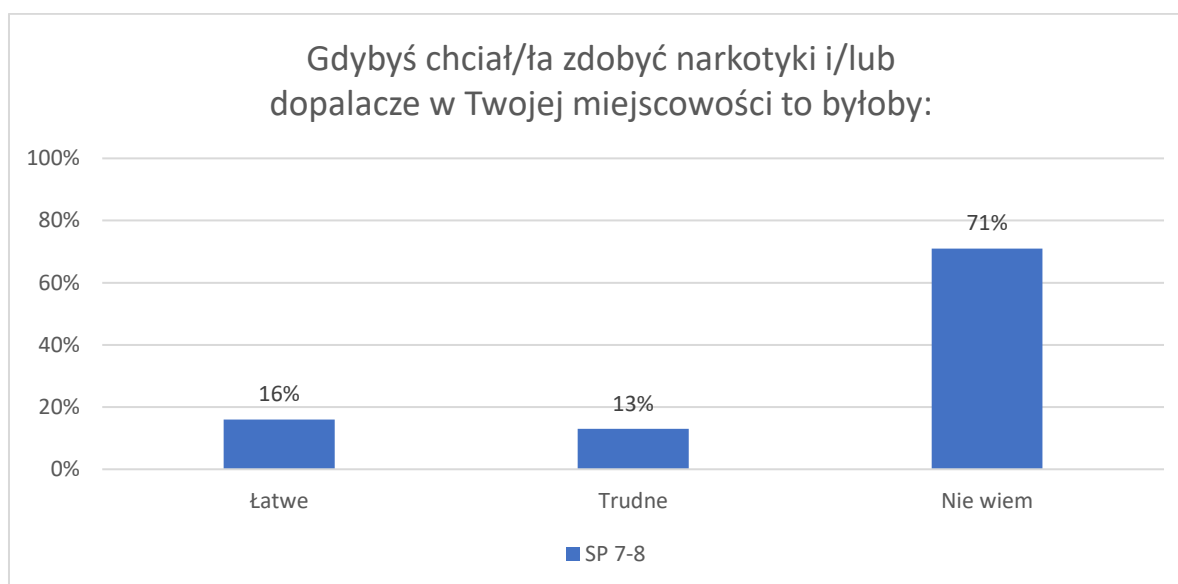
Na drugim miejscu pod względem rozpowszechnienia używania substancji nielegalnych wśród uczniów gimnazjów jest amfetamina (4,2%), a wśród uczniów szkół wyższego poziomu – ecstasy (5,1%). Aktualne, okazjonalne używania substancji nielegalnych, czego wskaźnikiem jest używanie w czasie ostatnich 12 miesięcy, także stawia marihuanę lub haszysz przetwory konopi na pierwszym miejscu pod względem rozpowszechnienia. W klasach trzecich gimnazjów używa tych środków ponad 16,7% uczniów, w klasach drugich szkół ponadgimnazjalnych – 29,6%.

Wyniki badań wskazują, że niektórzy uczniowie mogą przejawiać problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 25% uczniów wskazuje, że ich rówieśnicy mają kontakt z narkotykami albo z dopalaczami. Jednakże wszyscy ankietowani ucz-

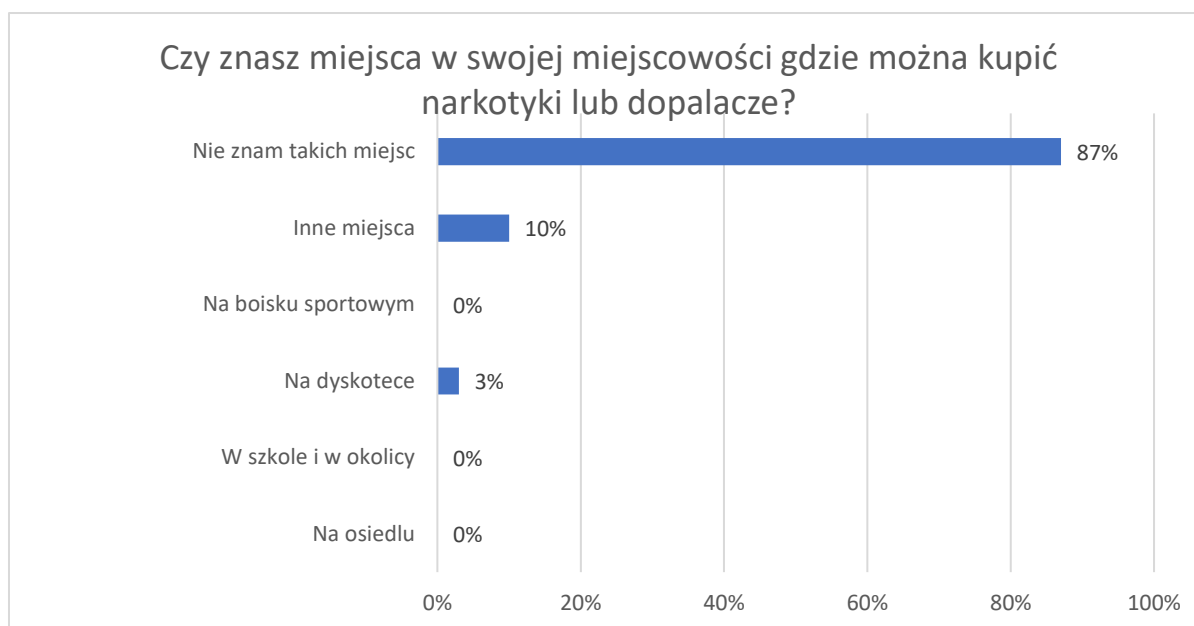
niowie SP Gniewino deklarują, że nigdy nie przyjmowali substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (71%)**. Jednakże, **16% uczniów twierdzi, że byłoby to łatwe, a 13% zaznaczyło, że byłoby to trudne**. Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (87%),

---

UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARFON, HAZARD

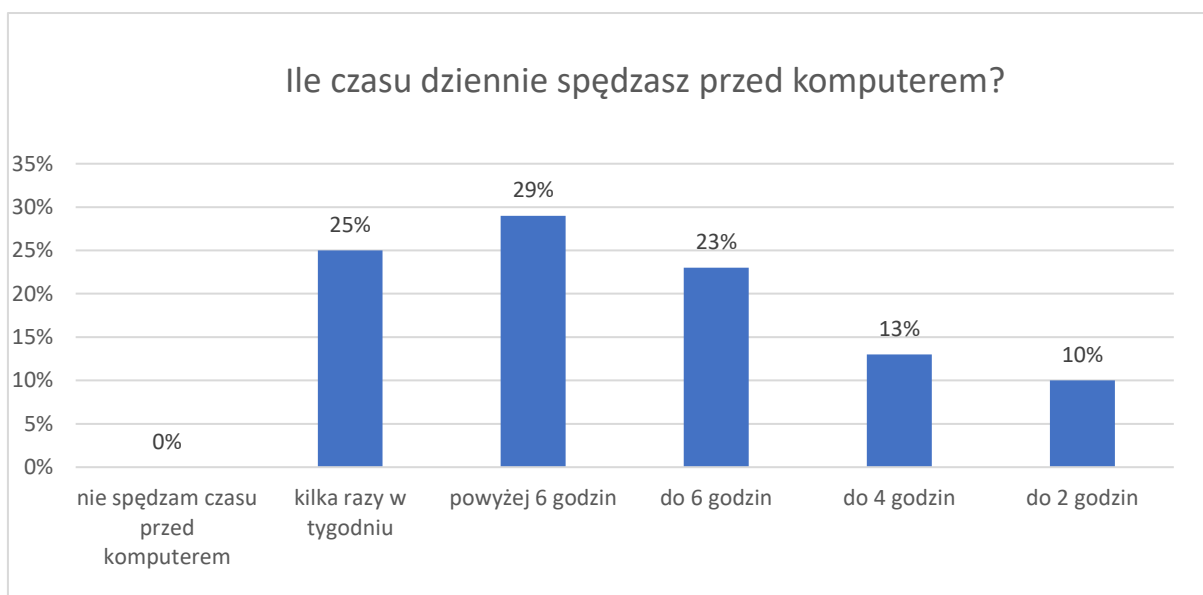

Problematyka nieprawidłowego korzystania z Internetu i komputera (w tym, nadużywanie) staje się coraz powszechniejszym zagadnieniem. Komputer i Internet oferują szeroki wachlarz aktywności – zarówno prorozwojowych (dostęp do wiedzy), jak i patologicznych (m.in. dostęp do treści pornograficznych). Jedną z najbardziej rozpowszechnionych aktywności, które można wykonywać będąc online, jest granie w gry czy korzystanie z portali społecznościach. Mimo że odpowiedzialne korzystanie z komputera i Internetu, nawet przez dzieci, niesie ze sobą wiele korzyści, to należy jednak zwrócić uwagę na potencjalne zagrożenia wynikające z nadmiernego, pozbawionego kontroli zaangażowania. Poza skrajnymi przykładami niebezpieczeństwa, jakie wiąże się z nielegalnym użytkowaniem Internetu, pozostaje obszar związany z negatywnymi konsekwencjami dla rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży. Spędzanie coraz większej ilości czasu przed monitorem komputera ma konsekwencje dla zdrowia fizycznego, ale także dla rozwoju emocjonalnego i społecznego.¹¹

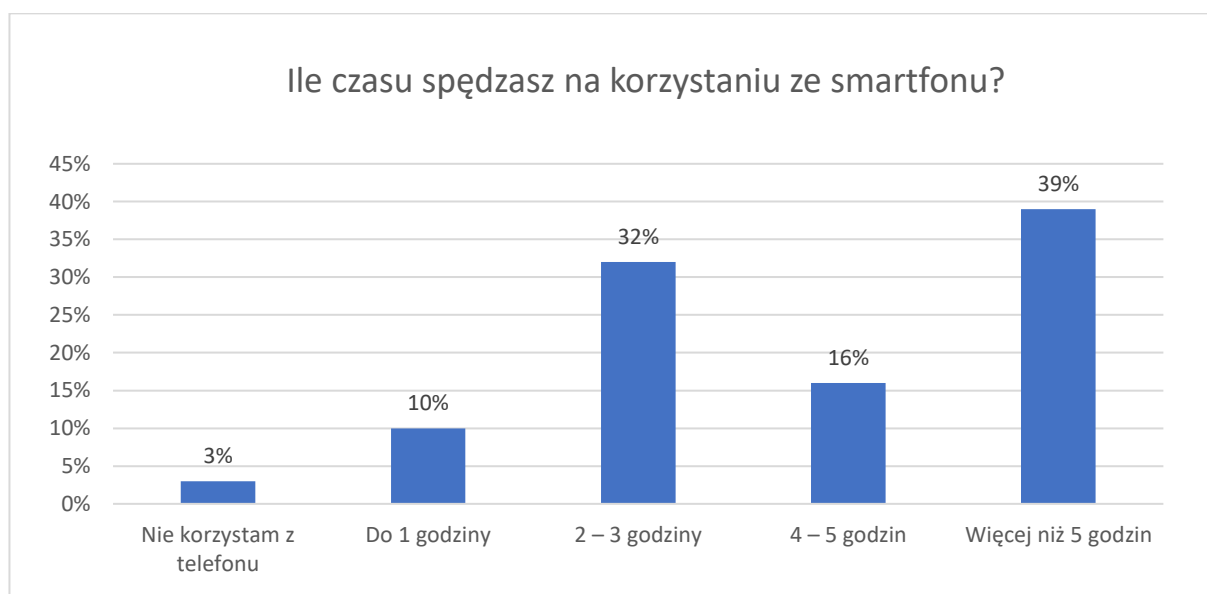
Niepokojący wydaje się być fakt, że uczniowie SP Gniewino najczęściej spędzają przed komputerem powyżej 6 godzin dziennie (29%).

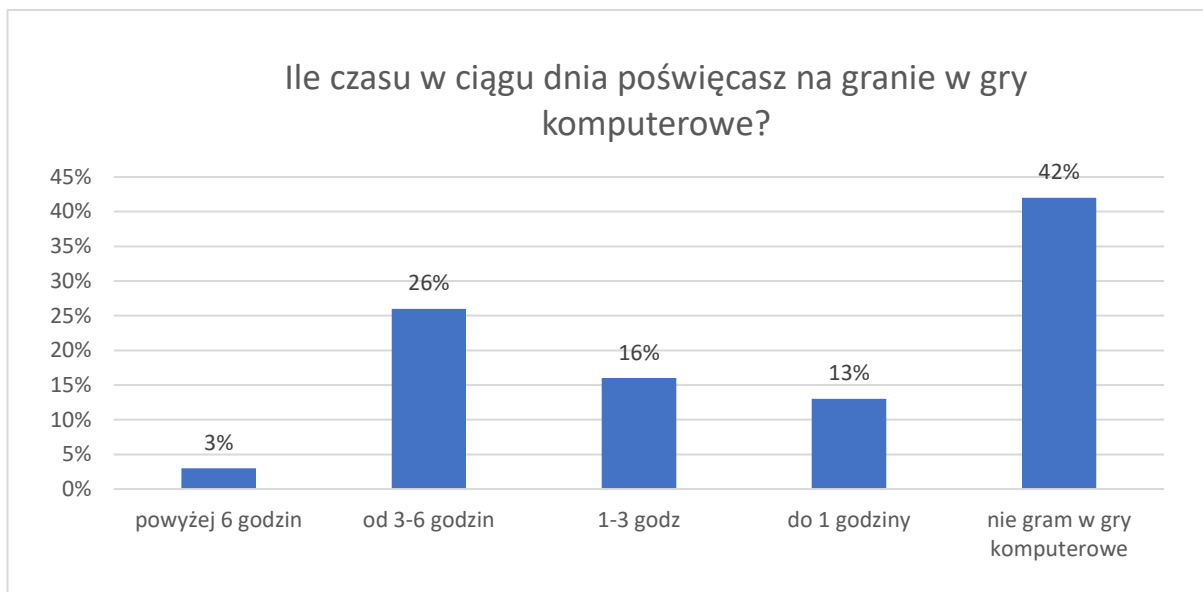
¹¹ Rowicka M., *Uzależnienia behawioralne. Praktyka i teoria*, Minister Zdrowia, Krajowe Biuro do spraw Przeciwdziałania Narkomanii, Warszawa 2015

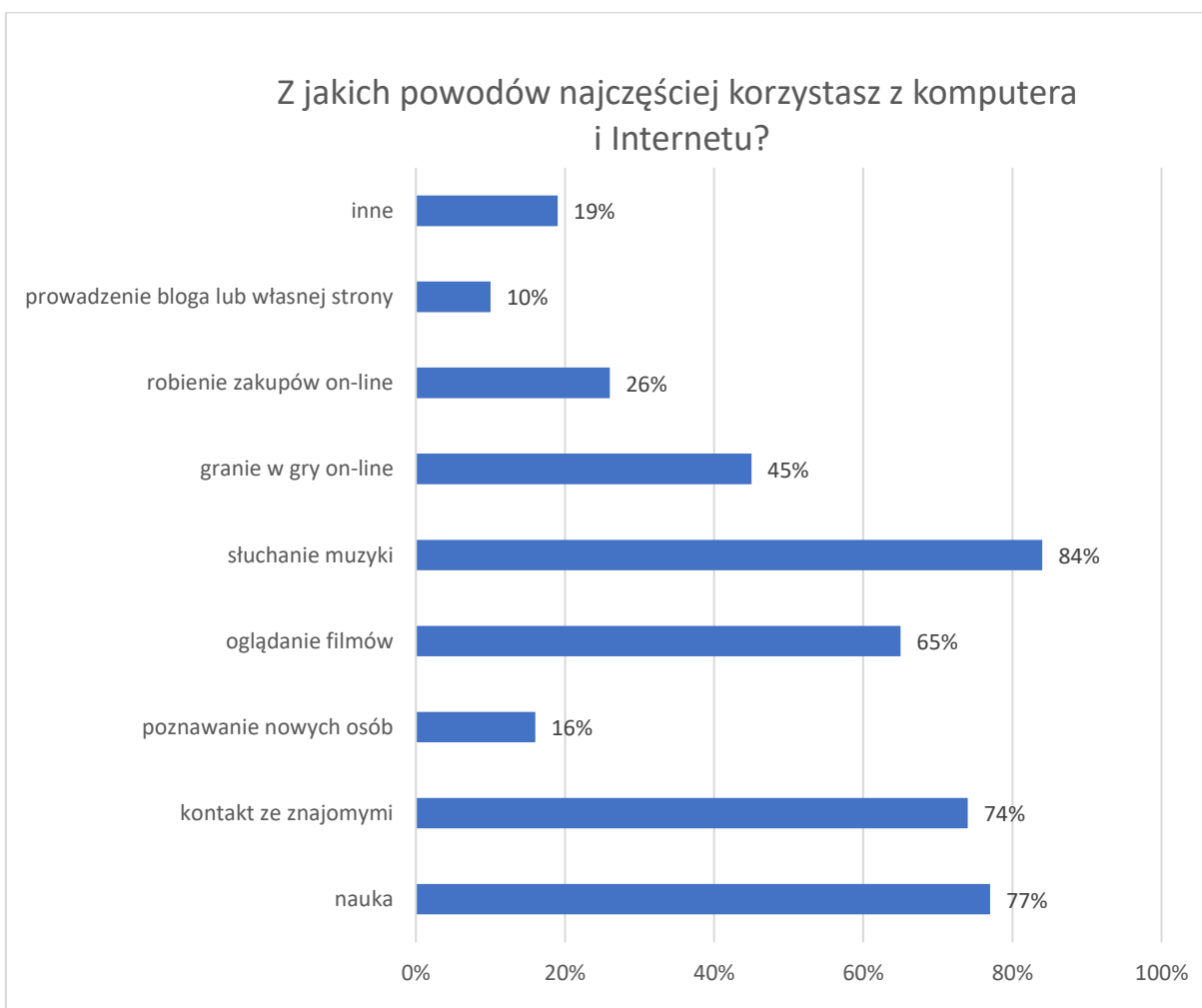
W przypadku korzystania ze smartfonu niepokojące są deklaracje uczniów mówiące o korzystaniu ze smartfonu powyżej 5 godzin dziennie (39%).

Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optimistyczne są wskazania 42% uczniów, twierdzących, że nie grają w gry komputerowe. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

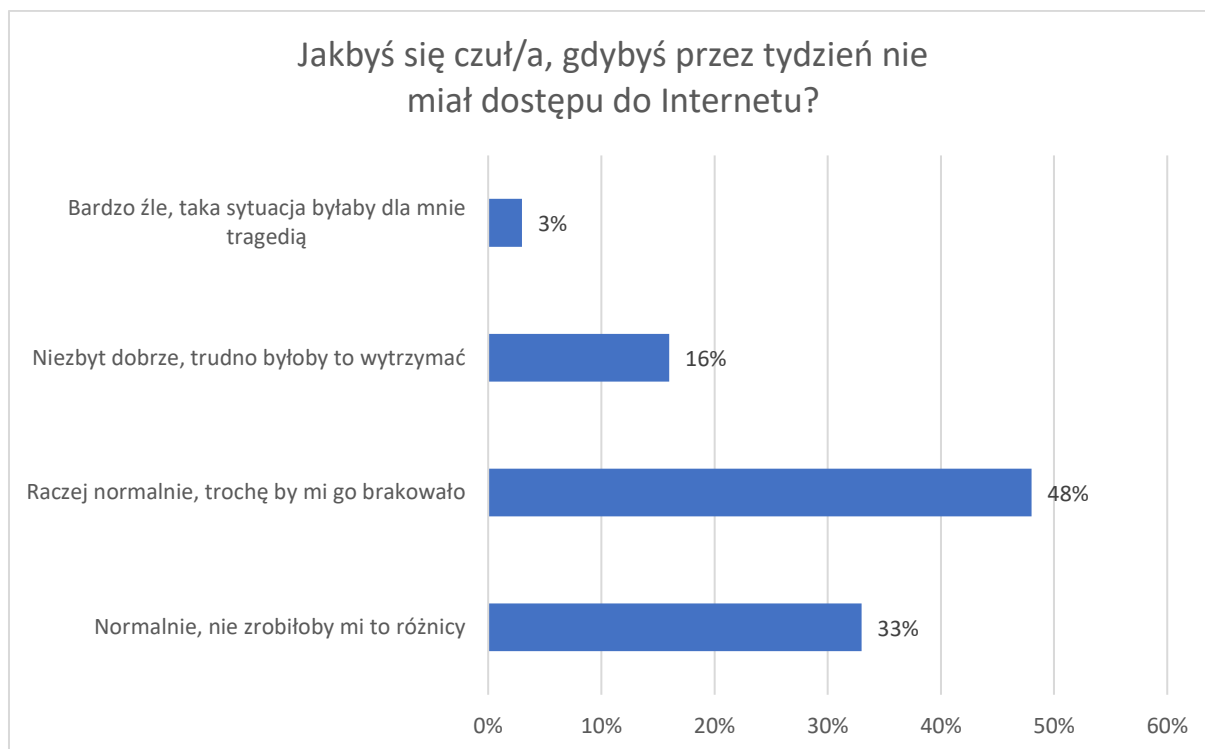

Jeżeli chodzi o **powody korzystania z komputera i Internetu** uczniowie wskazywali kolejno na: słuchanie muzyki (84%), naukę (77%), kontakt ze znajomymi (74%) oraz oglądanie filmów (65%).

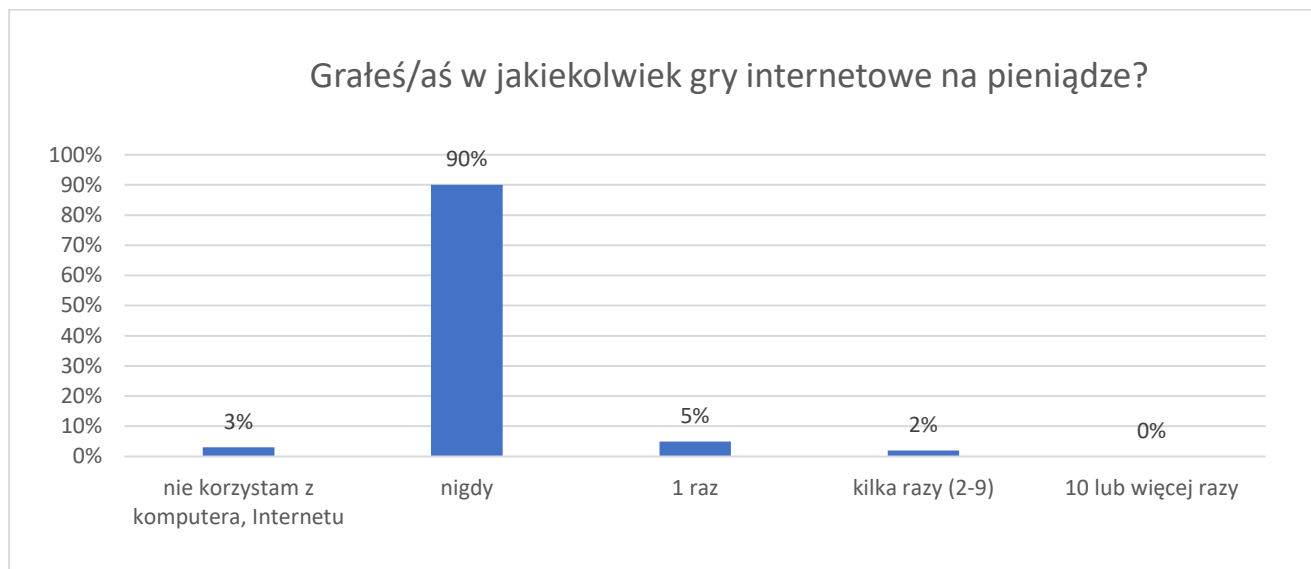
Łącznie **81% uczniów deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałyby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki**. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że **odczuwałyby brak dostępu do Internetu (16%)**.

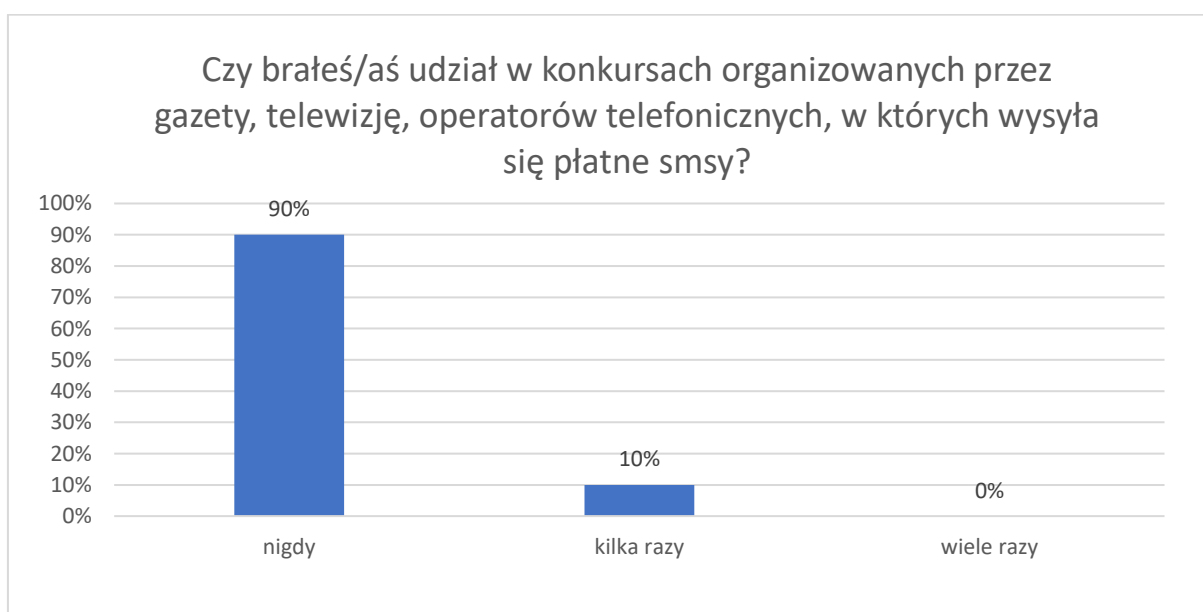
Hazard wydaje się być rozrywką zarezerwowaną dla dorosłych, jednakże w różnorodne gry hazardowe coraz częściej uwikłane są również dzieci i młodzież. Z badań przeprowadzonych w 2018 roku przez CBOS wynika, że w grupie młodzieży częściej narażeni na uzależnienie od gier hazardowych są chłopcy niż dziewczęta. Jednocześnie ponad połowa nieletnich nie rozmawia z rodzicami, o tym, że gra na pieniądze. Choć, w porównaniu z deklaracjami sprzed 2 lat, mniej młodych ludzi gra na pieniądze i mniej spośród nich jest zagrożonych uzależnieniem od hazardu, to w przypadku 10% chłopców zauważono symptomy wskazujące na wysoki stopień ryzyka uzależnienia od hazardu. Na tle danych zebranych w 2016 roku widoczny jest spadek zainteresowania hazardem. Jednocześnie poprzedni wynik był wyższy niż wykazany w badaniu w 2013 roku. Jak tłumaczą autorzy raportu „Młodzież 2018” – „to swego rodzaju „falowanie” zainteresowania hazardem wśród młodzieży charakterystyczne jest dla niemal wszystkich gier uwzględnionych w badaniu – wyjątek stanowią jedynie konkursy SMS-owe, w przypadku których od 2010 roku notujemy trwały trend spadkowy”. Podobnie jak w latach ubie-

głych, najpopularniejszą wśród młodzieży grą typu hazardowego jest Lotto, w które grywa więcej niż co czwarty młody człowiek (28%)¹².

Uczniowie z SP Gniewino w sporej większości (90%) nie mają doświadczenia z internetowymi graniami na pieniądze.

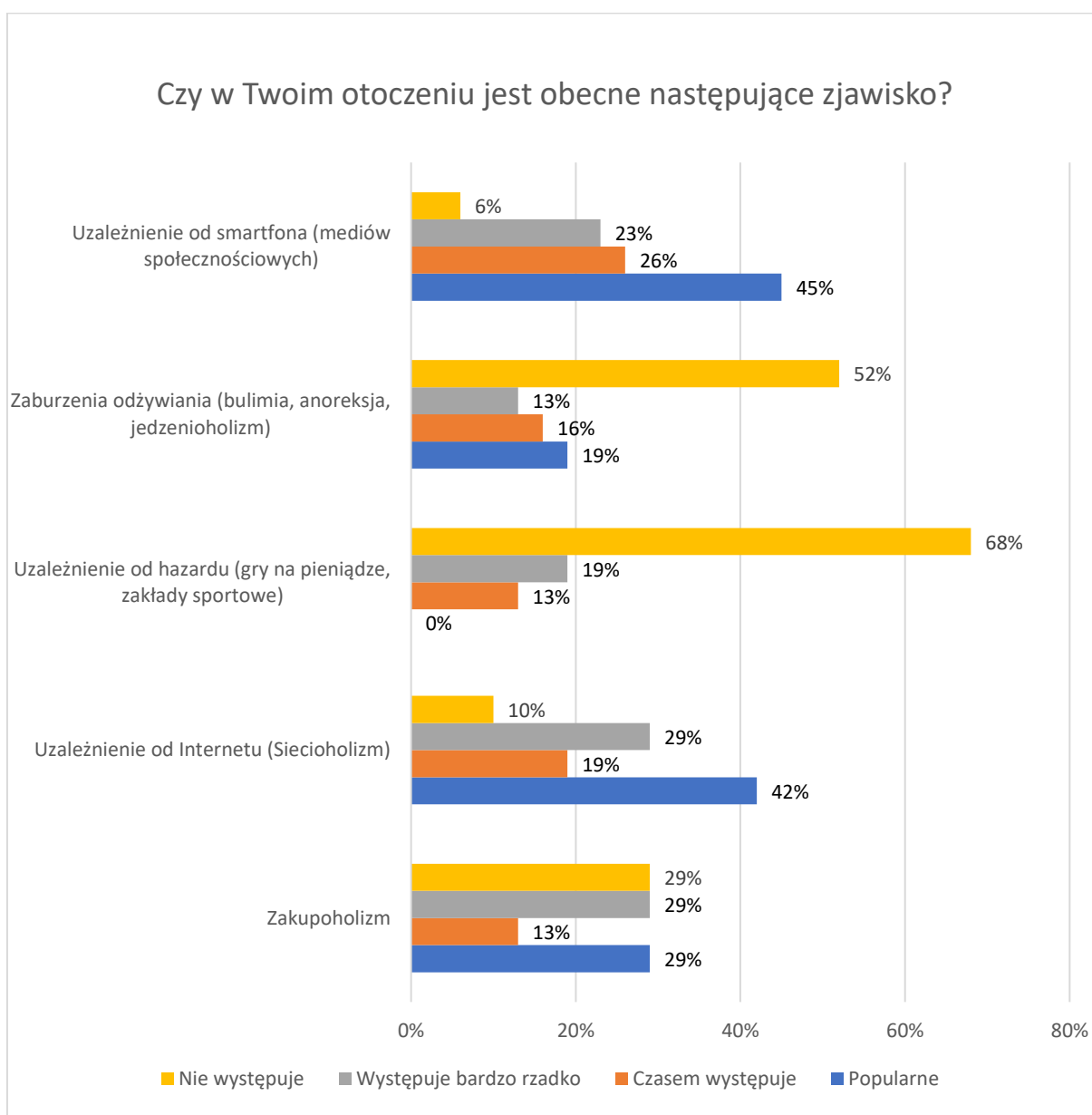

Jeżeli chodzi o konkursy polegające na wysyłaniu płatnych smsów organizowane przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, badania wskazują, że wśród młodzieży Gminy Gniewino nie są one popularne – 90% uczniów nigdy nie brało w nich udziału.

¹² CBOS, *Młodzież 2018*, Warszawa 2019.

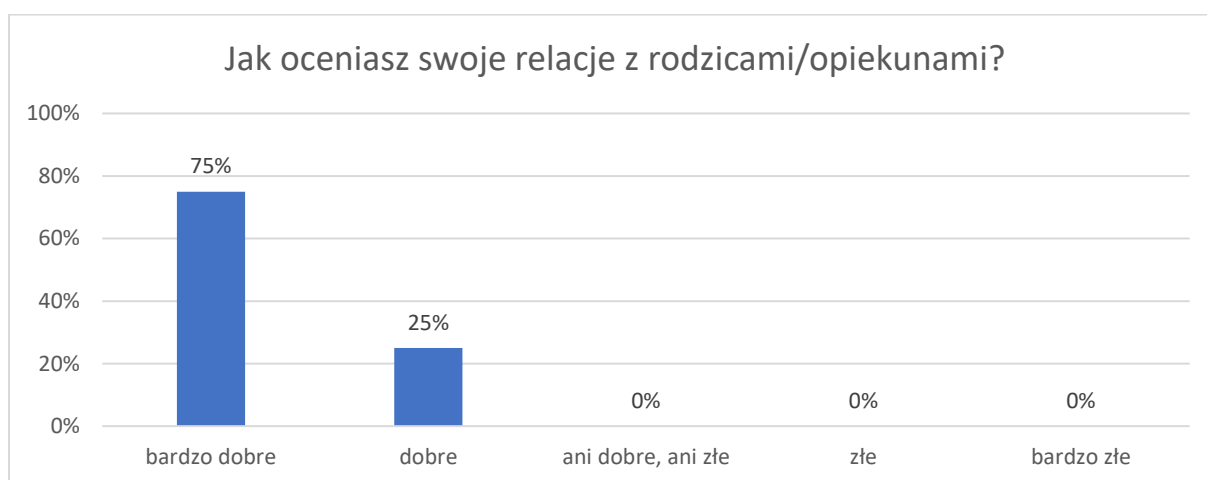
Uczniowie z SP Gniewino zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. **Za najbardziej powszechne uczniowie uznali:** uzależnienie od smartfon i mediów społecznościowych (45% odpowiedzi popularne) oraz uzależnienie od Internetu (odpowiednio 42%). **Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne** badani ocenili uzależnienie od hazardu (0%) oraz zaburzenia odżywiania (19%). Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawiają poniższe wykresy.

WYNIKI – SP KOSTKOWO

RELACJE Z RODZICAMI, NAUCZYCIELAMI ORAZ RÓWIEŚNIKAMI

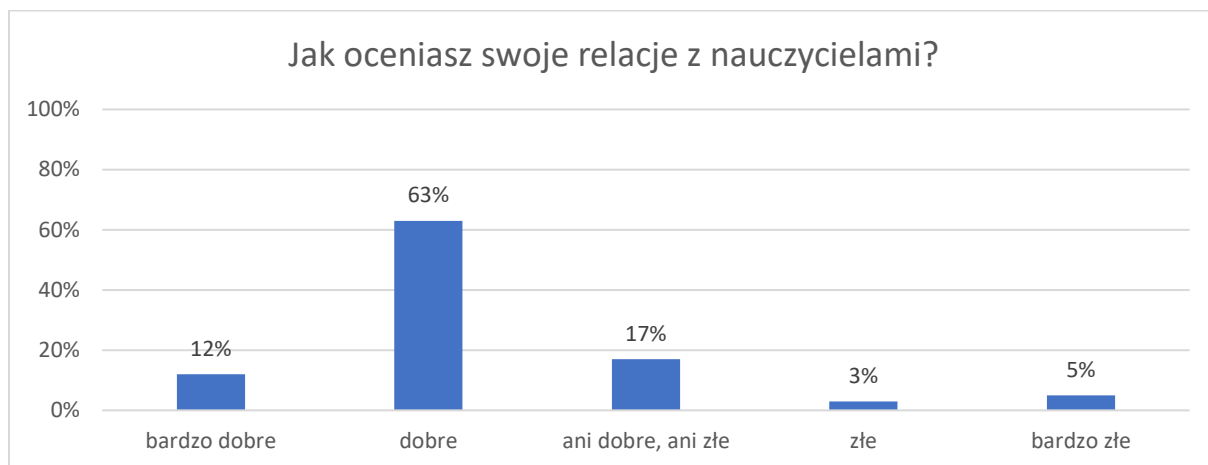
Uczniowie w SP w Kostkowie deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z opiekunami: łącznie 100%. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe.

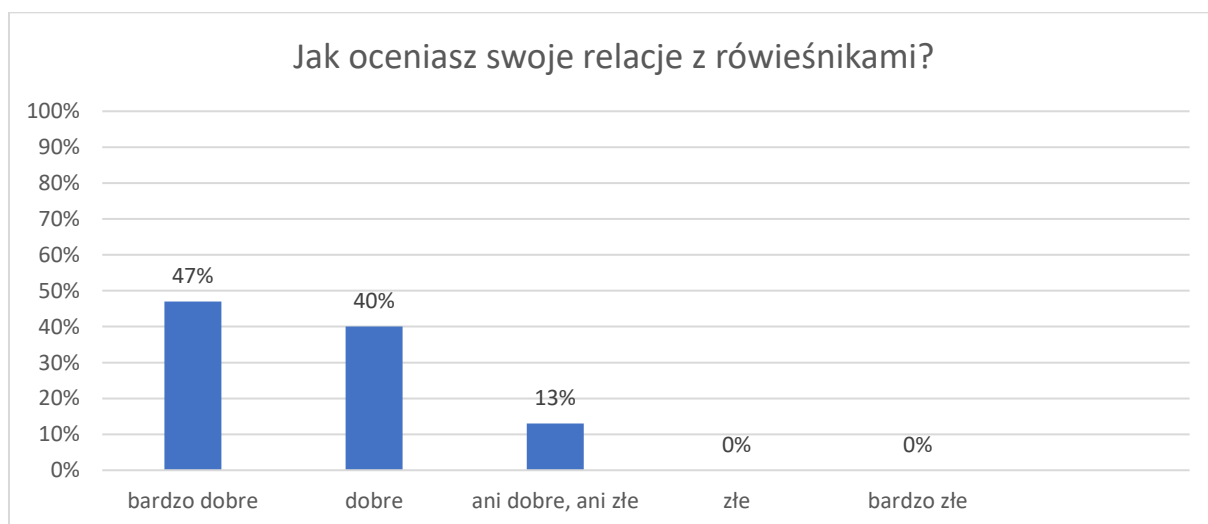
Klimat szkoły jest jednym z tych elementów środowiska społecznego, które w istotny sposób mogą modyfikować procesy socjalizacyjne i rozwojowe. Wiele badań wskazuje na to, że pozytywny klimat szkoły należy do istotnych czynników wspierających karierę szkolną dzieci i młodzieży, a także należy do czynników chroniących przed zachowaniami ryzykownymi. Dobry klimat w szkole sprzyja przystosowaniu uczniów do wymagań i obowiązków szkolnych; wiąże się z lepszymi wynikami w nauce, wyższą motywacją do uczenia się, większym zaangażowaniem uczniów w pracę na lekcjach, wyższymi wskaźnikami frekwencji oraz mniejszymi wskaźnikami „wypadania” uczniów z systemu szkolnego. Badacze przedmiotu wskazują także na związki dobrego klimatu szkoły z korzystnymi postawami uczniów wobec szkoły, wobec działalności prospołecznej w szkole, a także z zadowoleniem z siebie i poczuciem własnej wartości. Dodatkowo, wyniki badań mówią o tym, że postrzeganie przez uczniów swoich związków ze szkołą i z nauczycielami jako przeważnie pozytywnych jest związane z mniejszym rozpowszechnieniem zachowań ryzykownych młodzieży, w tym: używania

substancji psychoaktywnych, stosowania przemocy, ryzykownych zachowań seksualnych oraz zaburzeń emocjonalnych i zachowania¹³.

Ważnym elementem relacji uczniów ze szkołą jest jakość kontaktów z nauczycielami. Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie z rejonu Kostkowa mają w większości **bardzo dobre i dobre relacje z nauczycielami: łącznie 75%**.

Kolejnym istotnym elementem są relacje z **rówieśnikami** – uczniowie z SP w Kostkowie relacje z rówieśnikami oceniają w większości **bardzo dobrze lub dobrze: łącznie 87%**.

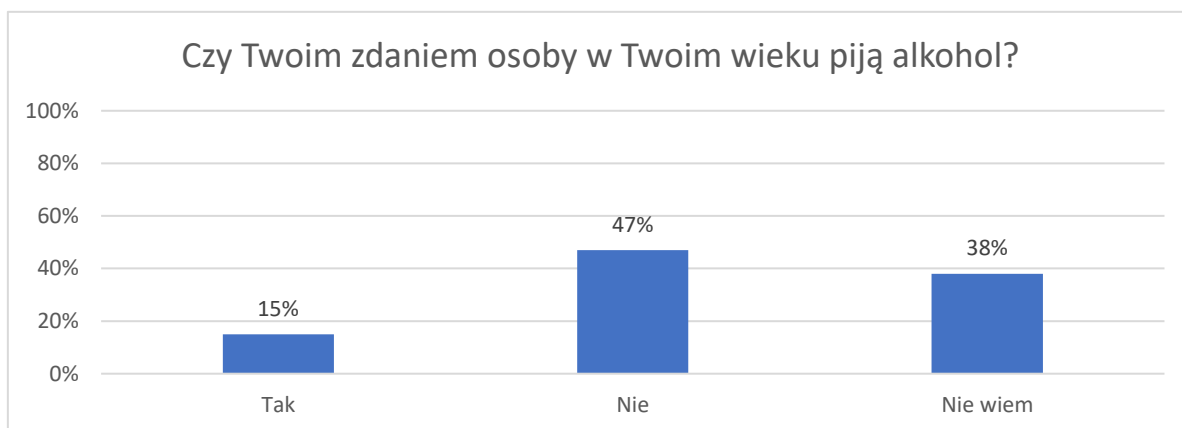
Powyższe wyniki wskazują na korzystną atmosferę wychowawczą oraz przyjazne środowisko szkolne w SP w Kostkowie, co stanowi niezwykle istotny czynnik chroniący przed podejmowaniem zachowań ryzykownych i niepożądanych u dzieci i młodzieży.

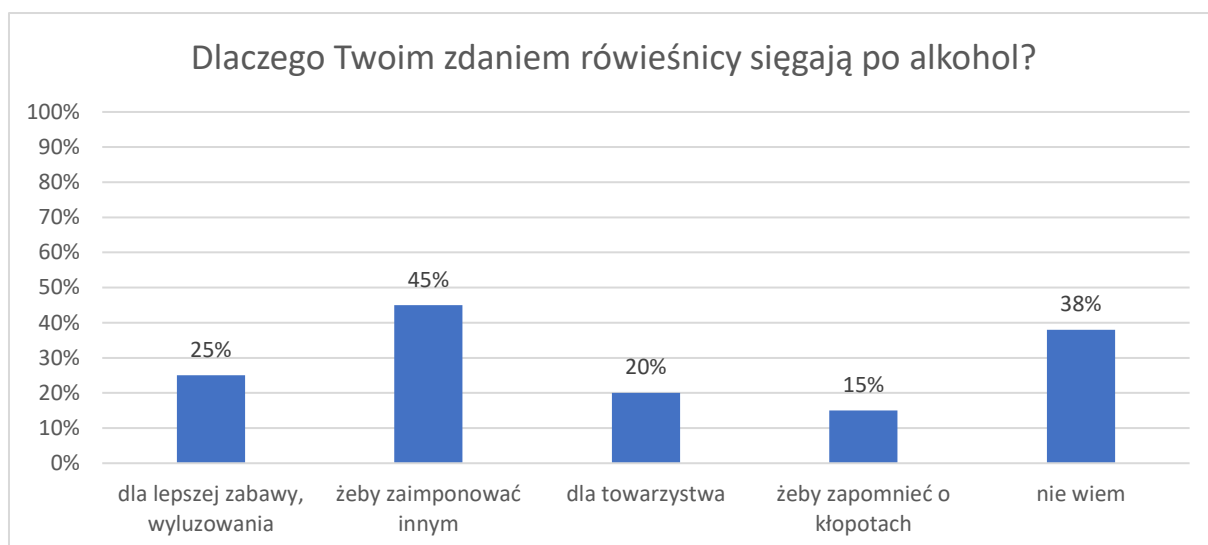
¹³ K. Ostaszewski, *Zachowania ryzykowne młodzieży w perspektywie mechanizmów resilience*, Warszawa 2014.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: ALKOHOL

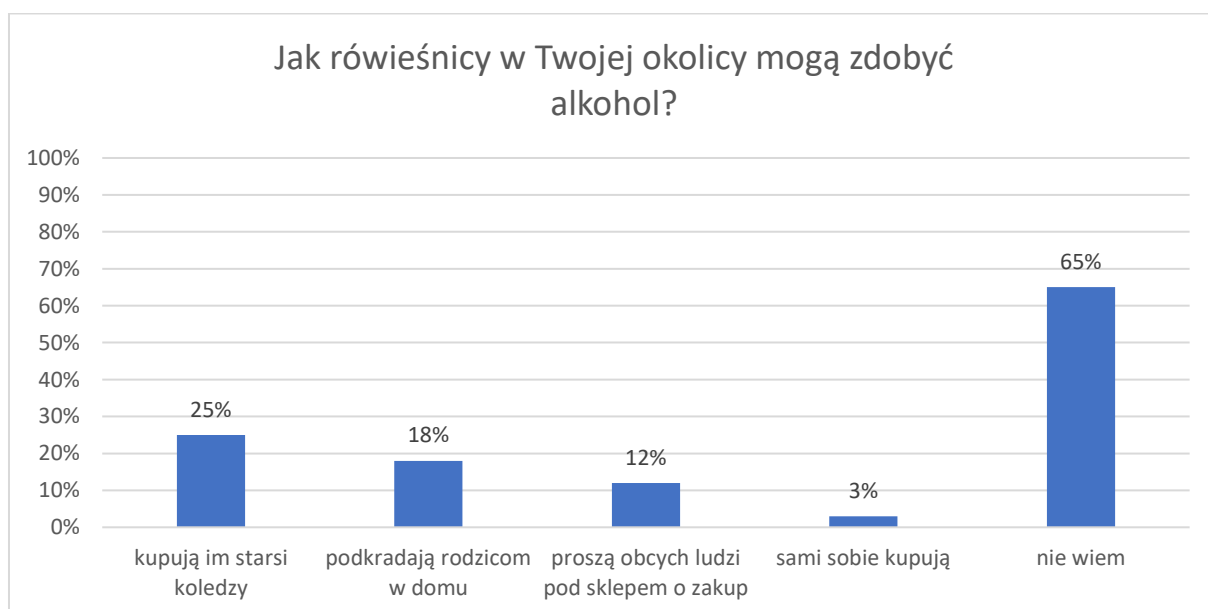
W pierwszej kolejności uczniowie zostali poproszeni o subiektywną ocenę, czy ich rówieśnicy spożywają alkohol. **15% uczniów przyznało, że ich rówieśnicy piją alkohol.** Następnie badanych zapytano o to, w jakich miejscach ich koledzy/koleżanki spożywają alkohol. Uczniowie wskazywali najczęściej na świeżym powietrzu (50%) oraz na imprezach i dyskotekach (50%)

Jeżeli chodzi o przyczyny z jakich młodzi ludzie sięgają po alkohol, respondenci wskazywali najczęściej na chęć zaimponowania innym (45%), aby zapomnieć o kłopotach (15%).

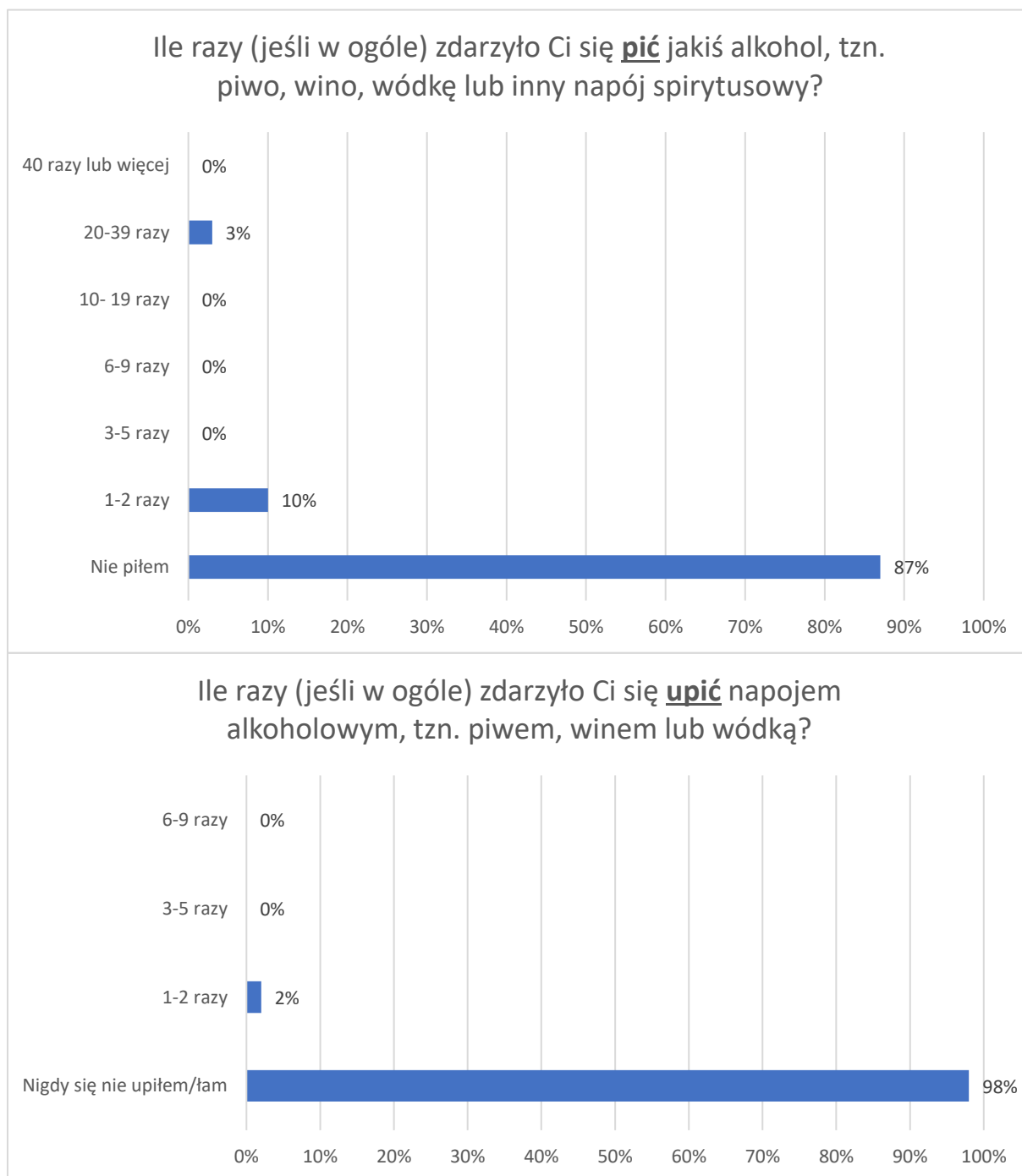
Zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa w Polsce obowiązuje zakaz sprzedaży i podawania alkoholu osobom nieletnim¹⁴. Zapytano zatem uczniów ze szkół podstawowych o źródło pozyskiwania alkoholu przez ich rówieśników, którzy są przecież niepełnoletni. **Badani wskazywali najczęściej, że alkohol jest kupowany przez starszych kolegów (25%).** Jednakże, ci uczniowie, którzy posiadają taką wiedzę przyznawali, że proszą obcych ludzi pod sklepem o jego zakup (18%), czy też nawet podkradają go rodzicom (18%).

Jak wynika z przeprowadzonych badań **inicjację alkoholową ma za sobą 13% uczniów**. Wraz z wiekiem rośnie odsetek uczniów mających za sobą inicjację alkoholową. Kolejno

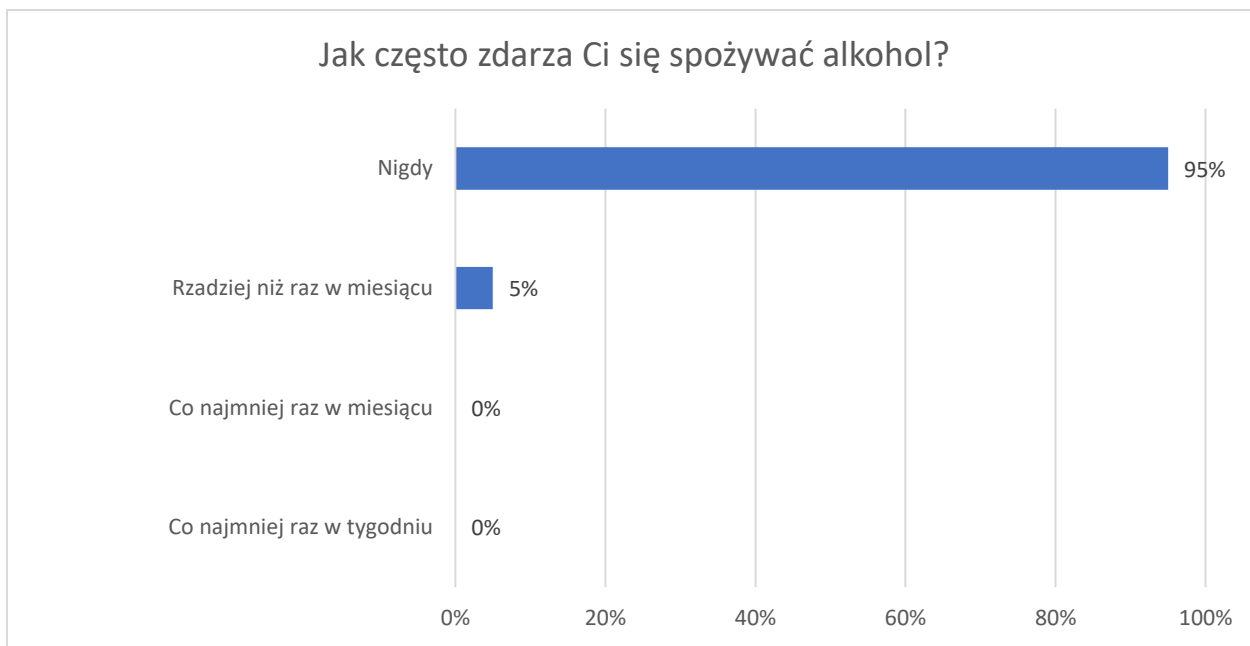
¹⁴ Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi.

uczniowie zostali zapytani, ile razy zdarzyło im się wprowadzić w stan upojenia alkoholowego. **2% uczniów wskazało, że upiło się 1-2 razy.**

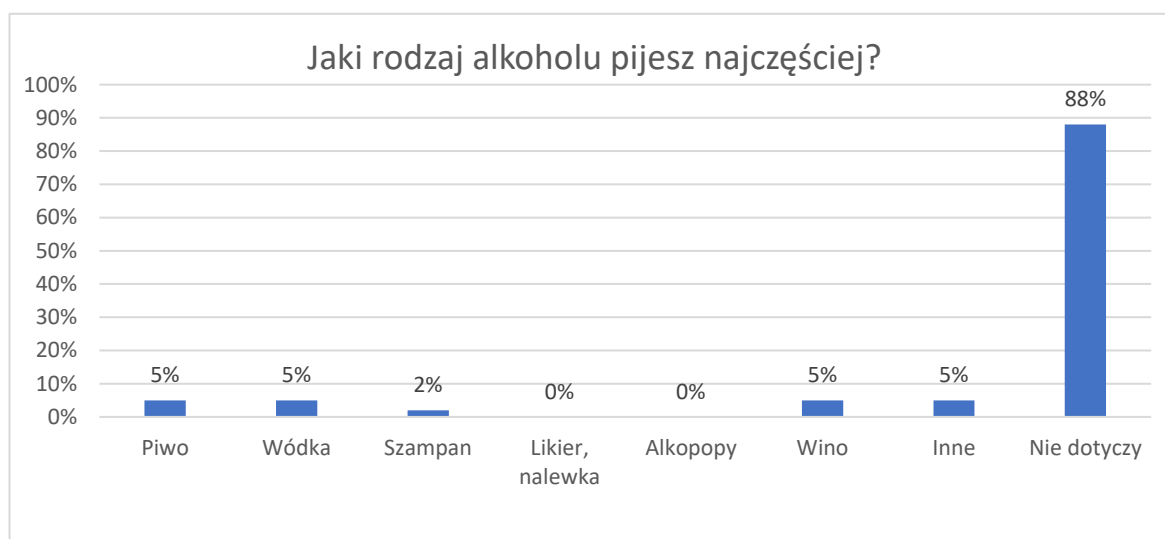

Równie istotna jest częstotliwość spożywania alkoholu. W tym pytaniu mniejszy odsetek uczniów w porównaniu z wcześniejszymi pytaniami przyznaje się do spożywania alkoholu (5%) w większości deklarując częstotliwość rzadziej niż raz w miesiącu.

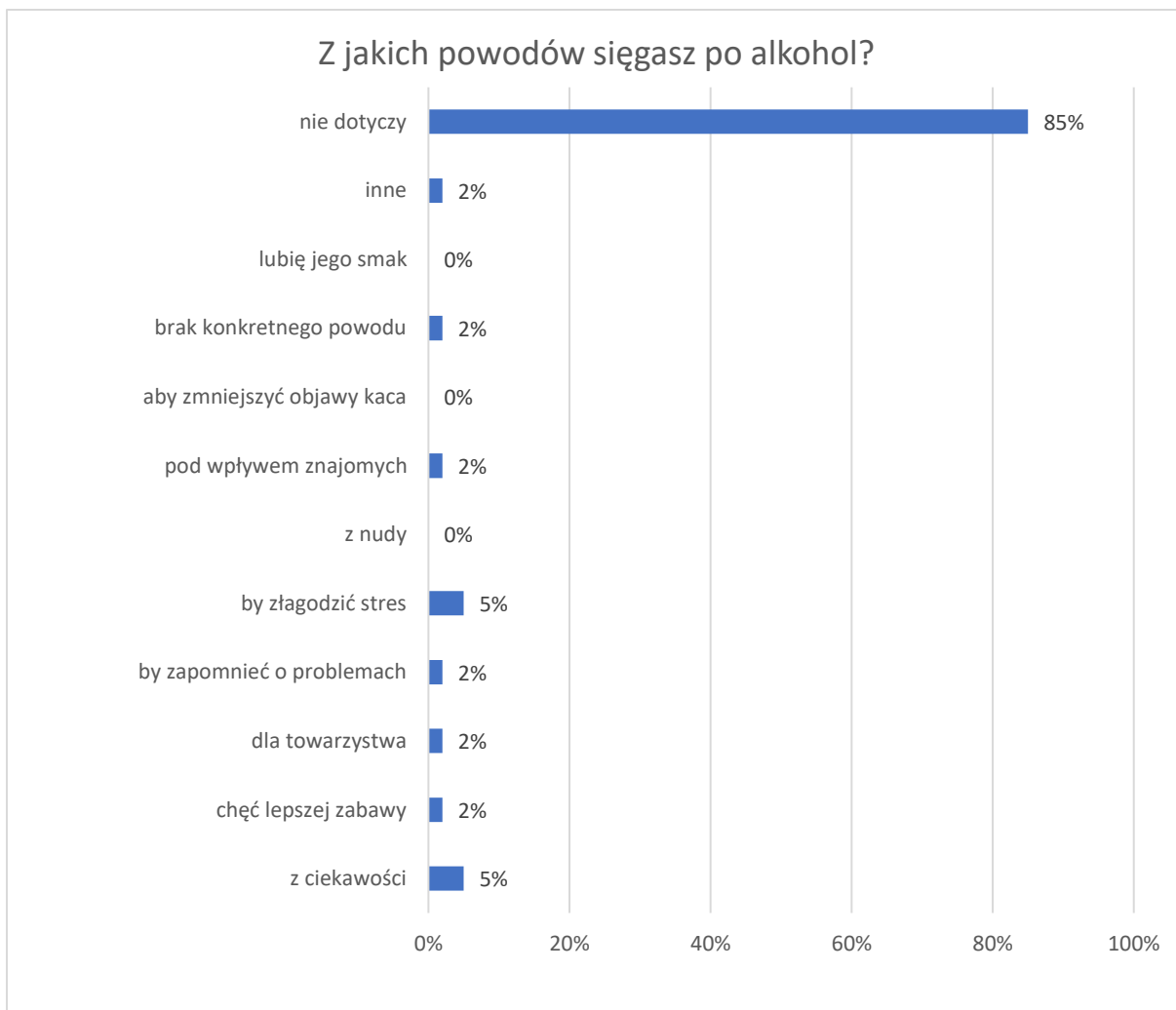

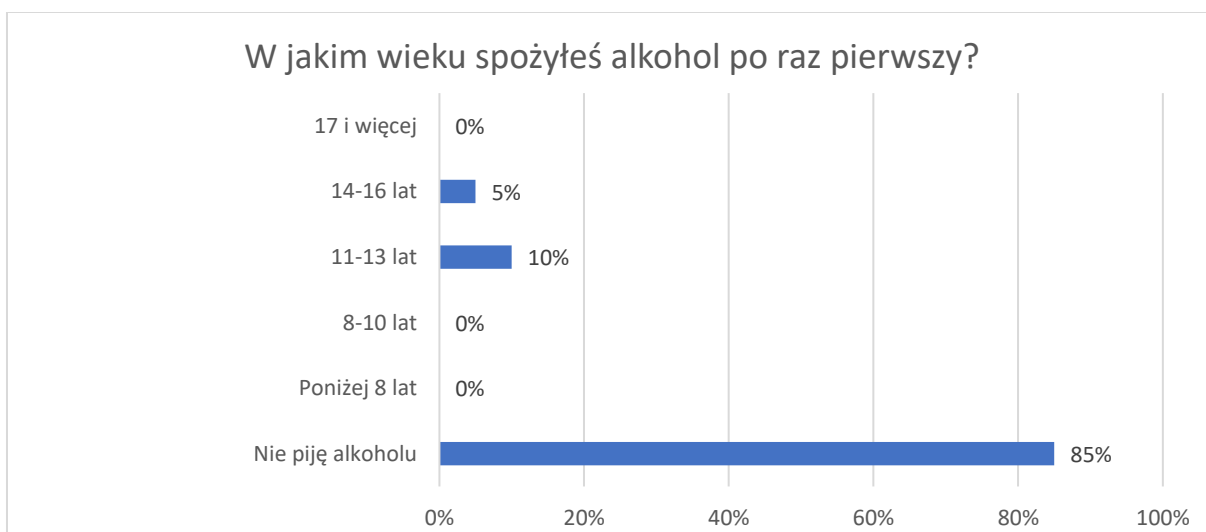
Następnie zapytano uczniów o rodzaj wypijanego alkoholu. **Uczniowie szkół podstawowych rejonu Kostkowa deklarujący spożywanie alkoholu najczęściej sięgają po piwo (5%) oraz szampan (2%).** Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższy wykres.

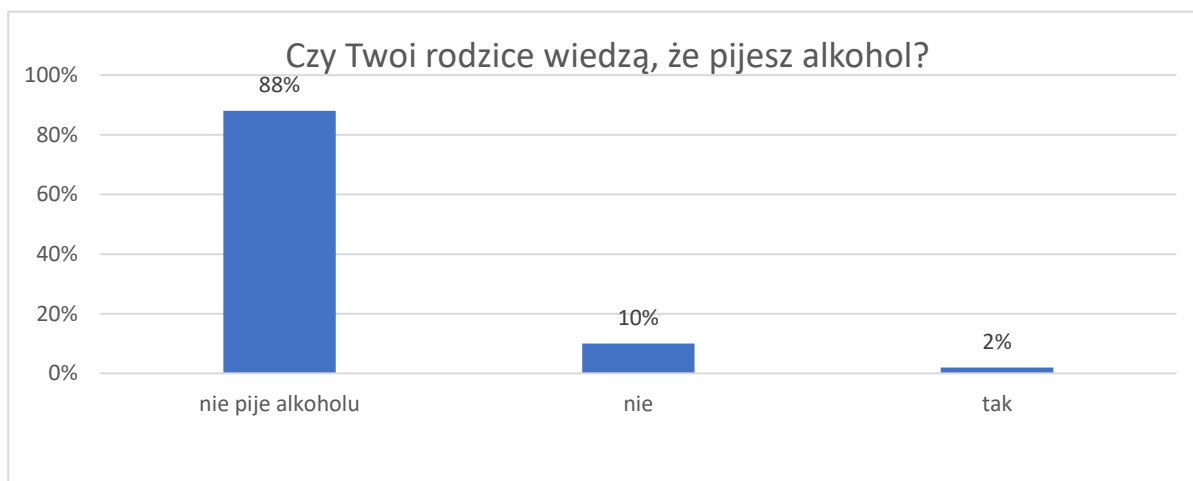
Wśród powodów, z jakich sięgają po alkohol starsi uczniowie wskazywali na różnorodne przyczyny: na to, że piją alkohol, aby złagodzić stres (5%) oraz na ciekawość (5%).

Zapytaliśmy uczniów deklarujących spożycie alkoholu, w jakim wieku pili go po raz pierwszy. Uczniowie wskazali na wiek 11-13 lat.

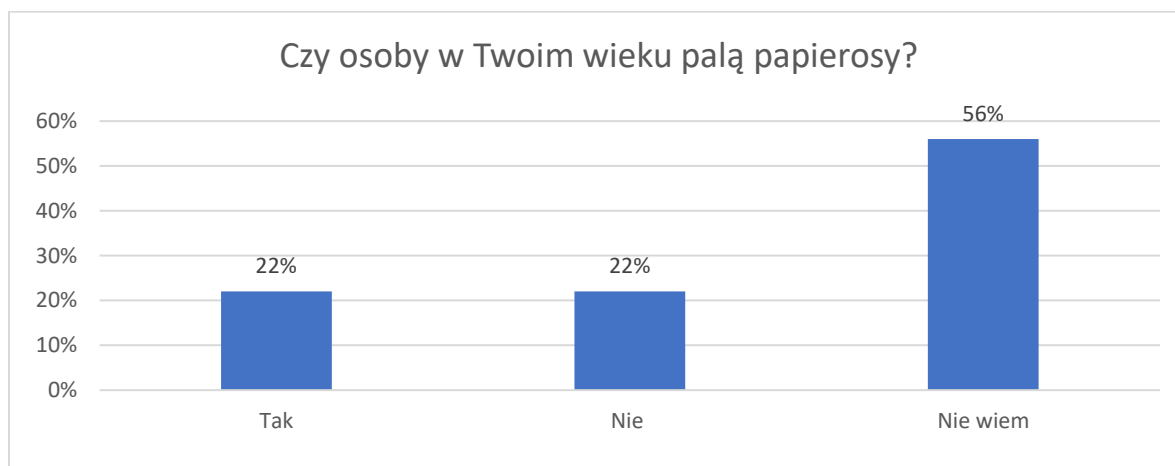

W kolejnym pytaniu uczniowie oceniali czy ich rodzice wiedzą o tym, że pili alkohol. 2% zadeklarowało, że ich rodzice są świadomi, że pili już alkohol.

SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: PAPIEROSY

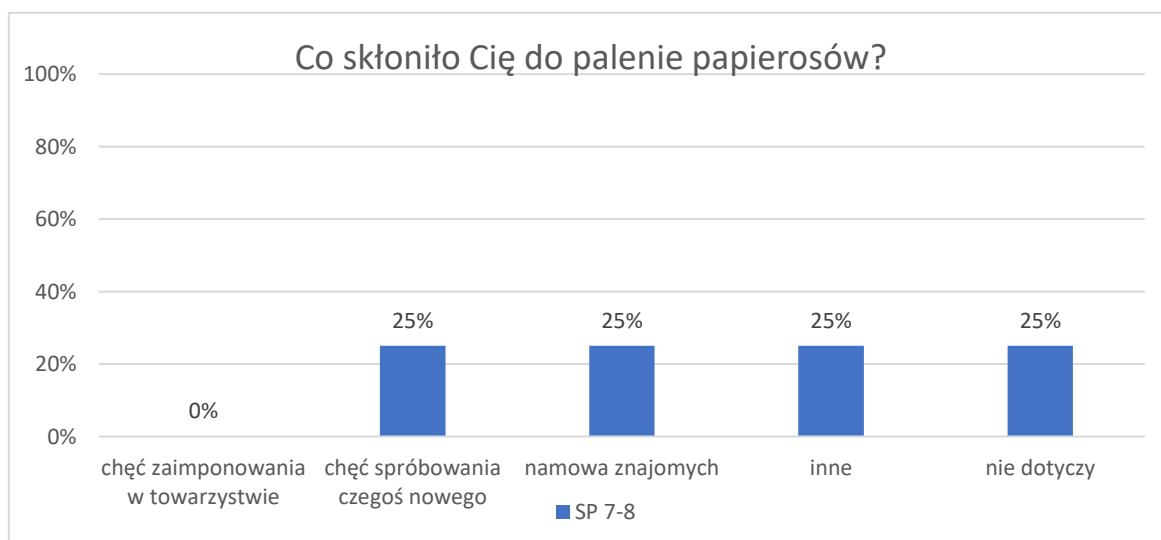
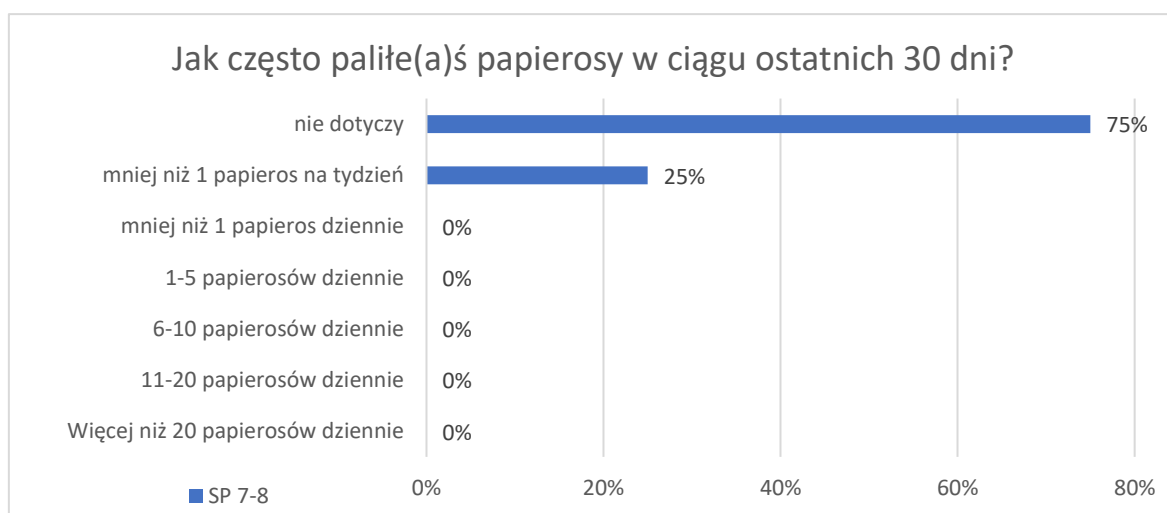
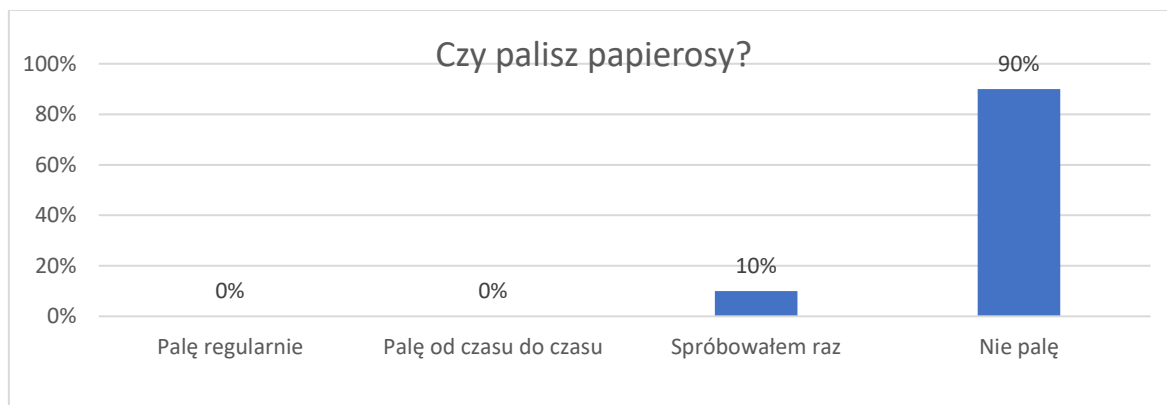
Jak wynika z przeprowadzonych badań, uczniowie często nie wiedzą, czy ich rówieśnicy palą papierosy (56%). Jednakże 22% uczniów wskazało, że osoby w ich wieku palą papierosy. Pozostałe 22% uczniów odpowiedziało, że ich rówieśnicy nie palą papierosów.

Następnie zapytano ankietowanych o to, czy sami palą papierosy. **Inicjację nikotynową ma za sobą 10% uczniów z czego wszyscy z nich deklarują, że spróbowali palenia tylko raz.**

75% uczniów deklarujących, że mają za sobą inicjację nikotynową przyznało, że w ciągu ostatnich 30 dni przed badaniem nie palili papierosów. Najczęściej wskazywanymi po-

wodami **palenia papierosów przez uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikoty-
nową była chęć spróbowania czegoś nowego (25%) oaz namowa znajomych (25%).**

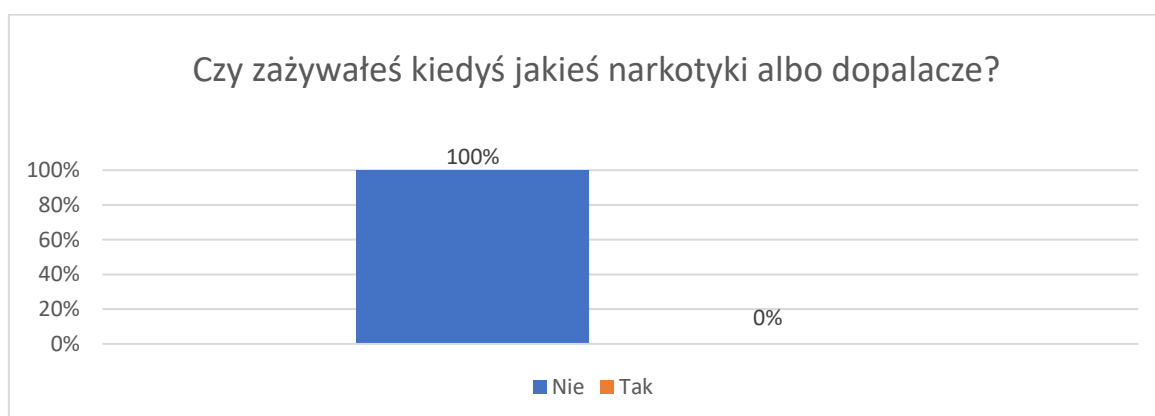
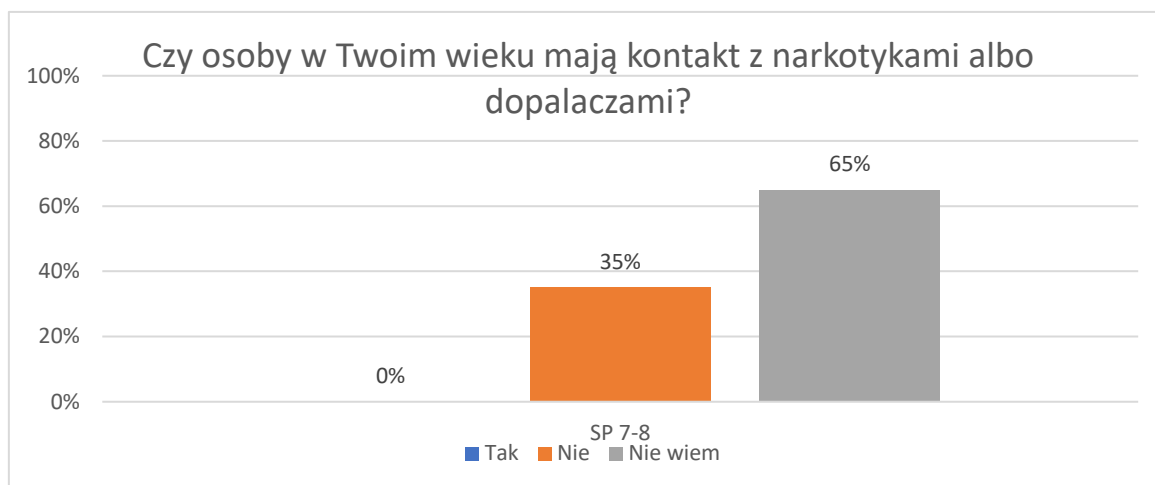

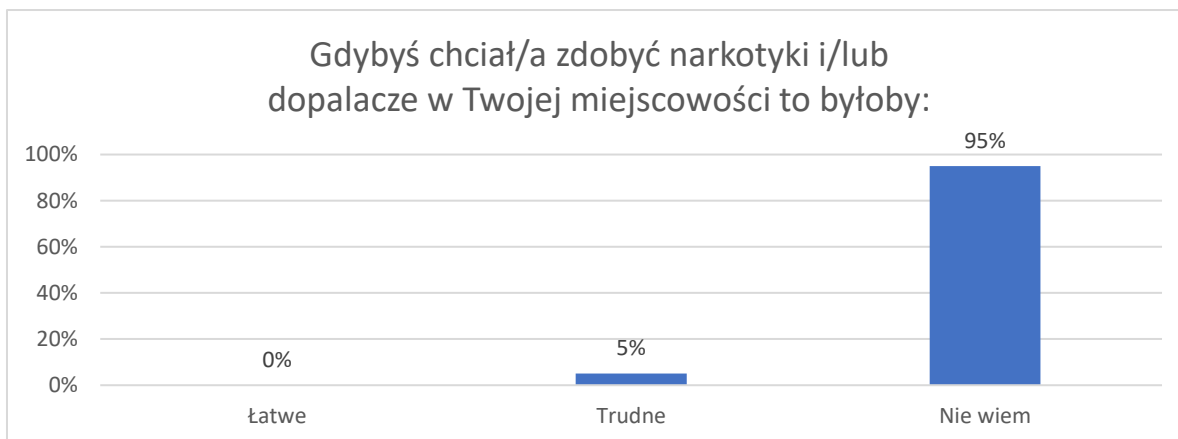
SUBSTANCJE PSYCHOAKTYWNE: NARKOTYKI I DOPALACZE

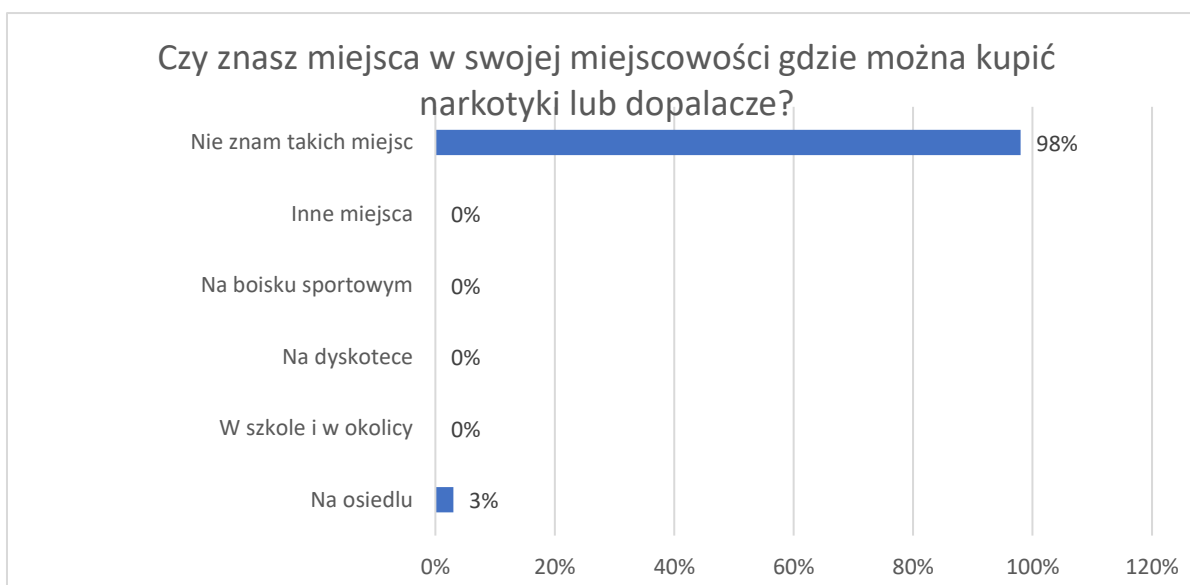
Wyniki badań wskazują, że uczniowie raczej nie są uwikłani w problemy związane z przyjmowaniem narkotyków: 100% uczniów rejonu Kostkowa, że nie przyjmowali substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki i dopalacze.

Jeżeli chodzi o subiektywną ocenę dostępności narkotyków i dopalaczy, to uczniowie w większości **wskazywali, że nie wiedzą czy zdobycie narkotyków lub dopalaczy byłoby łatwe/trudne (95%). 5% uczniów zaznaczyło, że byłoby to trudne.** Może to oznaczać, że ci uczniowie lub ich znajomi dokonywali już próby zakupu narkotyków lub dopalaczy.

Kolejno, zapytano uczniów, czy znają w swojej miejscowości miejsca, w których można kupić narkotyki lub dopalacze. Większość badanych nie posiada takiej wiedzy (98%), **aczkolwiek pojawiły się wskazania uczniów wskazujące, gdzie można nabyć te substancje.**

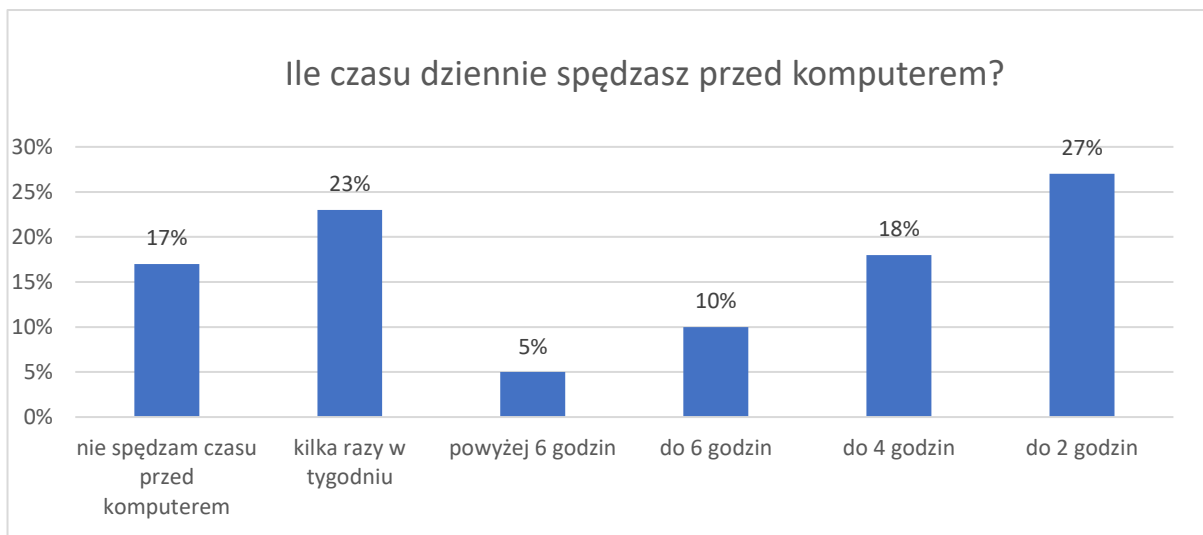

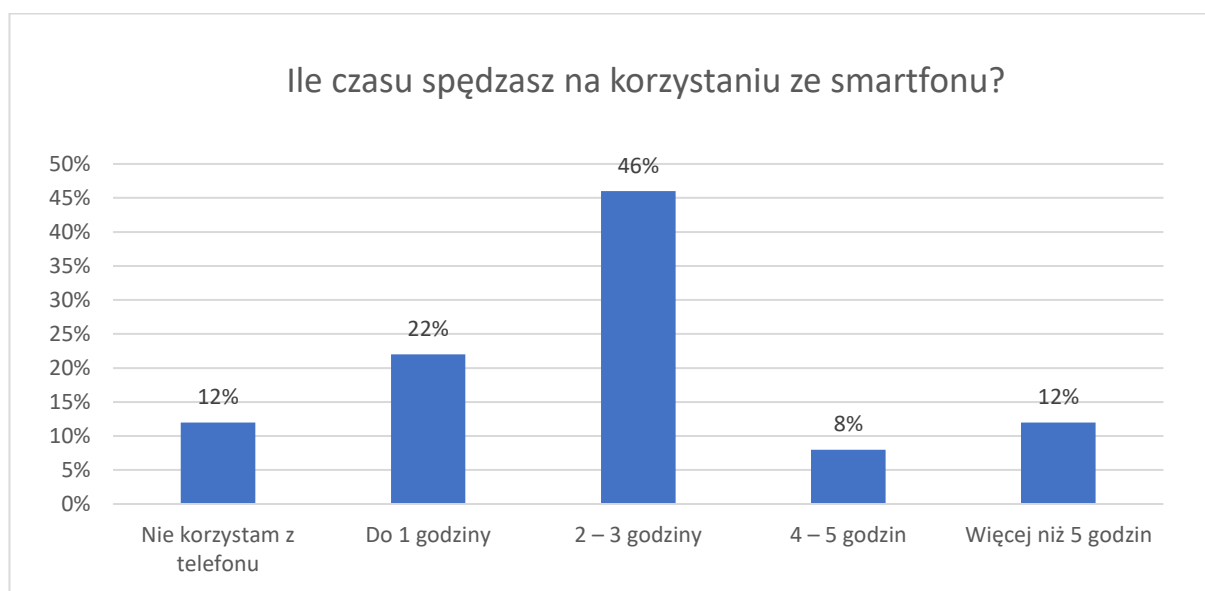
UZALEŻNIENIA BEHAWIORALNE: INTERNET, SMARFON, HAZARD

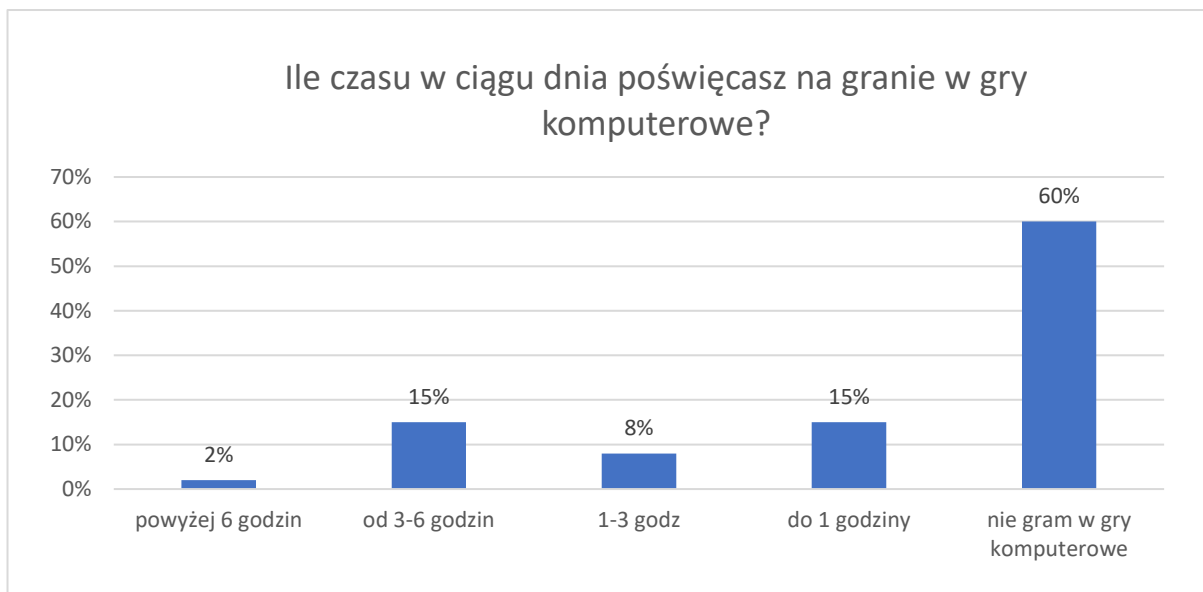
Niepokojący wydaje się być fakt, że 33 % uczniów SP w Kostkowie spędza przed komputerem powyżej 2 godzin dziennie.

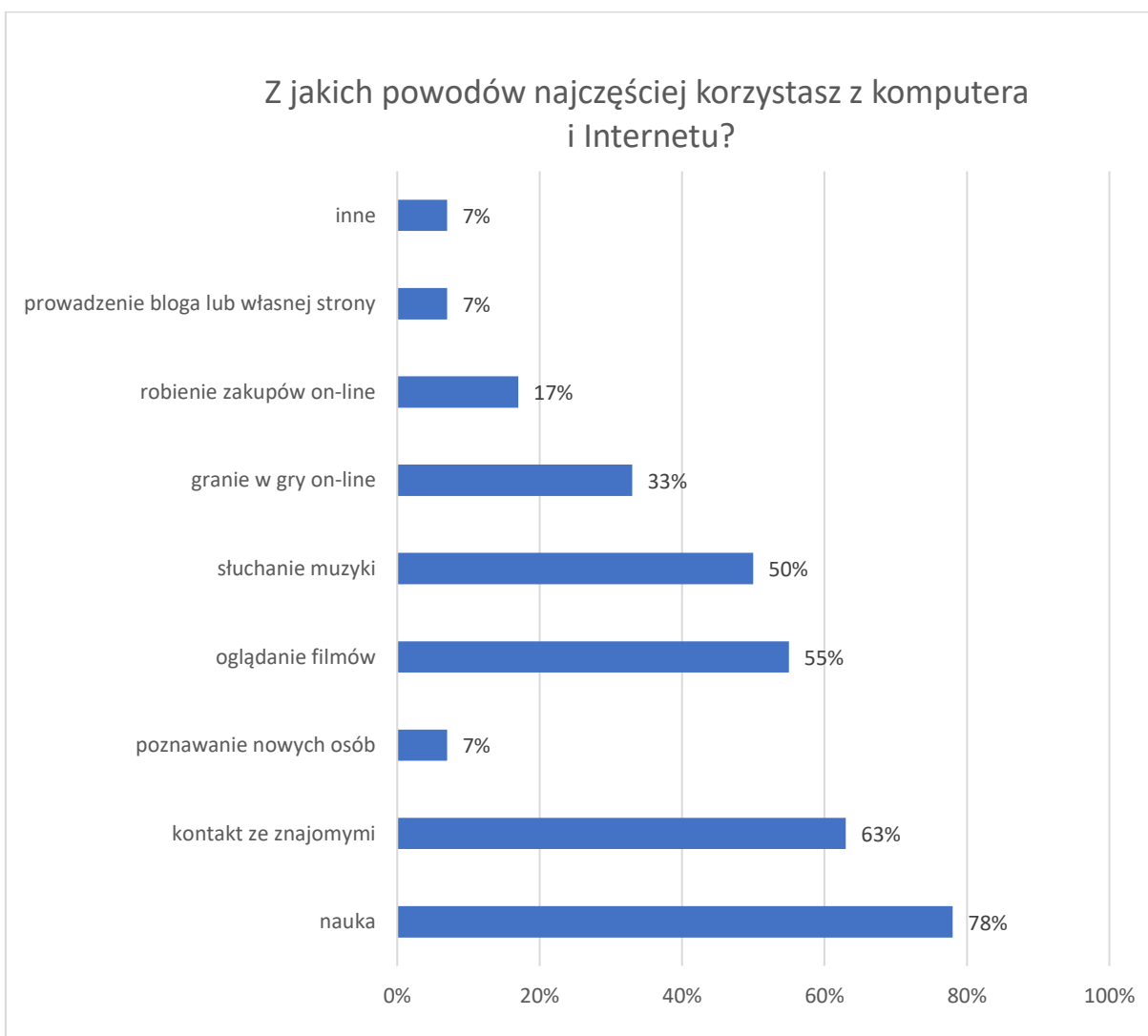
Uczniowie korzystają ze smartfonów najczęściej 2-3 godziny dziennie (46%).

Zapytaliśmy uczniów, ile czasu w ciągu dnia poświęcają na granie w gry komputerowe. Optymistyczne są wskazania 60% uczniów mówiące, że nie grają w gry komputerowe. Należy tutaj zaznaczyć, że dzieci i młodzież, tak samo jak dorośli, nie zawsze potrafią dokonać „uczciwej” samooceny swoich negatywnych przyzwyczajeń czy nawyków, dlatego należy mieć na uwadze, że ten odsetek w rzeczywistości może być jeszcze wyższy.

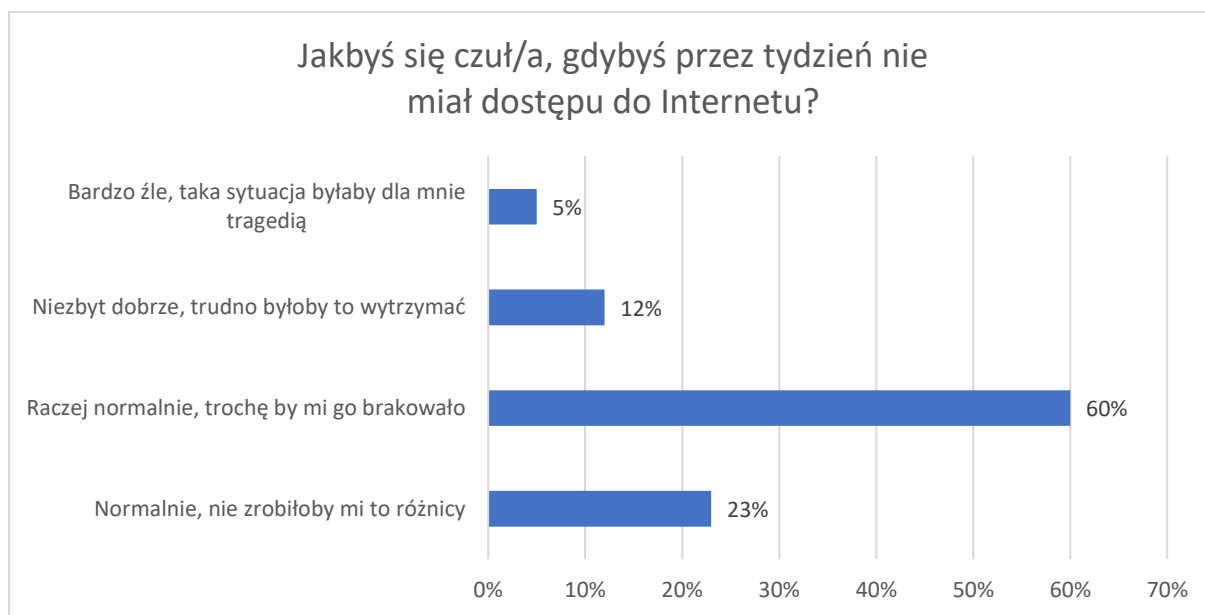

Jeżeli chodzi o **powody korzystania z komputera i Internetu** uczniowie wskazywali kolejno na: - naukę (78%), kontakt ze znajomymi (63%), oglądanie filmów (55%) oraz słuchanie muzyki (50%)

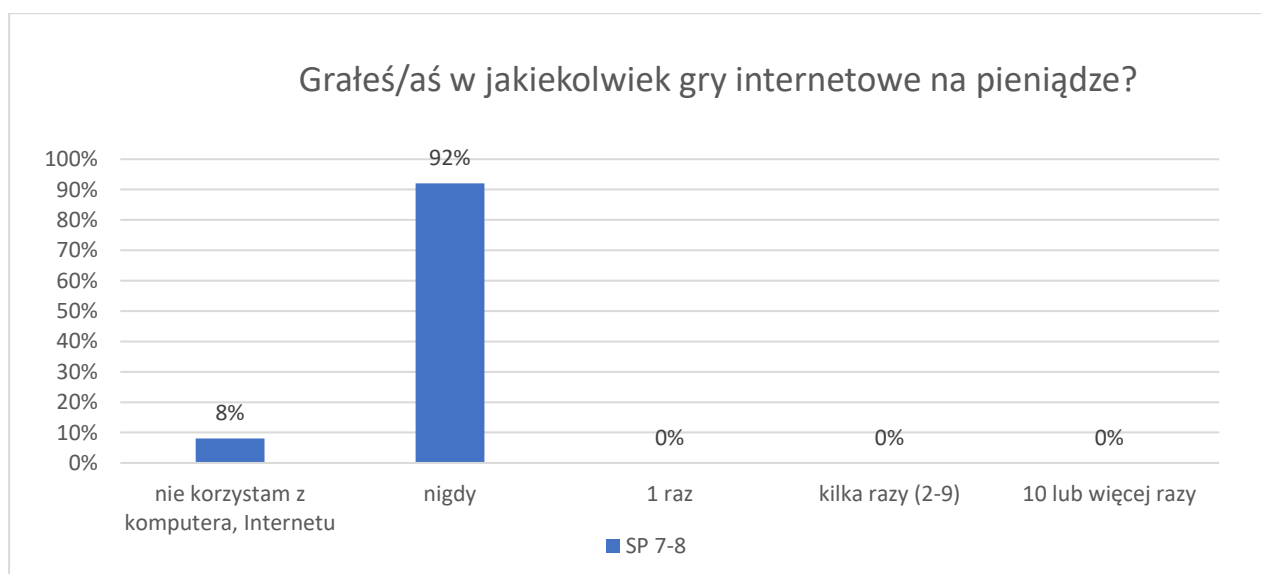

Łącznie 83% uczniów klas 7-8 deklaruje, że brak dostępu do Internetu nie miałby dla nich znaczenia lub też wpływ ten byłby niewielki. Aczkolwiek, spora część uczniów przyznaje, że odczułaby brak dostępu do Internetu (12%). Jednocześnie 5% badanych stwierdziło, że korzystanie z Internetu jest dla nich na tyle istotne, że brak takiej możliwości odczuliby bardzo negatywnie.

Uczniowie z rejonu Kostkowa w sporej większości (92%) nie mają doświadczenia z internetowymi grami na pieniądze.

Jeżeli chodzi o konkursy polegające na wysyłaniu płatnych smsów organizowane przez telewizję, gazety czy operatorów telefonicznych, badania wskazują, że wśród młodzieży rejonu Kostkowa, 100% uczniów 7-8 nigdy nie brało w nich udziału.

Poprosiliśmy również uczniów rejonu Kostkowa o wyrażenie swojej opinii na temat różnego rodzaju uzależnień. Respondenci dokonywali subiektywnej oceny zaprezentowanych uzależnień od bardzo powszechnego zjawiska do jego braku. Szczegółowy rozkład deklaracji przedstawia poniższa tabela.

Ocena zasięgu uzależnień wg uczniów SP w Kostkowie				
	Popularne	Czasem występuje	Występuje bardzo często	Nie występuje
Zakupoholizm	0%	9%	28%	63%
Siecioholizm	12%	20%	25%	43%
Uzależnienie od hazardu	0%	5%	5%	90%
Zaburzenia odżywiania	0%	8%	8%	84%
Uzależnienie od smartfona (mediów społecznościowych)	10%	20%	22%	48%

PODSUMOWANIE

- Teza wstępna badań o znaczących statystycznie różnicach pomiędzy dwoma obszarami – rejonem SP w Kostkowie i rejonem SP w Gniewinie - została zweryfikowana jako znajdująca oparcie o wyniki ankiet. Zasadniczo jednak brak statystycznie istotnych i socjologicznie jednoznacznych różnic pomiędzy dwoma podzbiorami respondentów.

DOROŚLI MIESZKAŃCY GMINY GNIEWINO

- W opinii mieszkańców Gminy Gniewino najistotniejszymi problemami społecznymi lokalnego środowiska są: **uzależnienie od alkoholu (razem 88% wskazań jako bardzo problem istotny lub istotny w rejonie Gniewińskim i 90% w rejonie Kostkowskim) oraz uzależnienia behawioralne, jak hazard, sieciologizm, fonologizm (w rejonie Gniewińskim również 88%, 93% w rejonie Kostkowskim).** Widoczna jest jednogłośność opinii mieszkańców w zakresie **bardzo wysokiego ryzyka niesionego przez narkomanię czy alkoholizm, ale także wysoka ocena zagrożenia przez hazard i nikotynizm oraz sieciologizm.** Stosunkowo najłagodniejszą ocenę ryzyka znajduje u respondentów zakupologizm, a zaraz za nim – pracologizm. Warto wspierać różnego rodzaju akcje promujące rozpowszechnianie wiedzy w poruszanych przez mieszkańców tematach i poszukujące rozwiązań zauważonych problemów. Jednymi z prostszych i najbardziej ekonomicznych metod dotarcia do dużej liczby osób są plakaty oraz ulotki edukacyjne.
- Według opinii wyrażonych w ankiecie na temat spożywania alkoholu wydawałoby się, że mieszkańcy **Gminy Gniewino w obydwóch badanych rejonach odzwierciedlają postawy wobec picia alkoholu o umiarkowanym poziomie ryzyka.** Mieszkańcy Gminy Gniewino stosunkowo rzadko spożywają alkohol, wypijając przy tym umiarkowane ilości. Wydaje się wskazane przeprowadzenie wśród mieszkańców Gminy Gniewino kampanii informacyjnej, mającej na celu zwrócenie uwagi na negatywne skutki spożywania alkoholu na organizm człowieka oraz konsekwencje społeczne związane z jego nadmiernym spożywaniem. Kształtowanie postaw mieszkańców powinno nie tylko wiązać się z oddziaływaniem na poziom ich wiedzy, ale

także koncentrować się na dwóch pozostałych składnikach postaw, czyli przekonaniach oraz emocjach, które mają swoje odzwierciedlenie w motywacjach mieszkańców, sięgających po alkohol. Dlatego, należałoby wziąć pod uwagę możliwość zorganizowania szeregu darmowych spotkań otwartych, mających na celu kształtowanie umiejętności i kompetencji społecznych związanych z asertywnością, radzeniem sobie z negatywnymi emocjami czy identyfikacją podejmowanych przez siebie zachowań ryzykownych oraz źródeł ich występowania.

- **Palenie wyrobów tytoniowych** nie jest wśród dorosłych mieszkańców Gminy Gniewino rozpowszechnionym nałogiem. Zdecydowana większość mieszkańców nie pali papierosów ani e-papierosów okazyjnie czy też nałogowo.
- Badani respondenci deklarują, że znają w swoim środowisku osoby przyjmujące substancje odurzające tj. **narkotyki i dopalacze**. W rejonie Gniewina 55% z nich deklaruje, że zna, co najmniej jedną osobę przyjmującą te substancje. Natomiast respondenci z Kostkowa potwierdzili taki fakt jedynie w 16%. Wśród najczęściej stosowanych w środowisku lokalnym substancji znalazły się: **marihuana i dopalacze oraz amfetamina**. Wskazane jest zwrócenie szczególnej uwagi na dostępność oraz rozpowszechnienie informacji na temat działań podejmowanych przez władze lokalne w zakresie przeciwdziałania uzależnieniu od narkotyków i dopalaczy, a także rozpowszechniania wiedzy o negatywnych skutkach ich zażywania.
- Problem uzależnienia od **gier hazardowych** na terenie Gminy Gniewino można określić na niskim poziomie ryzyka. 12% badanych z rejonu Gniewina i 6% z rejonu Kostkowa ocenia, że jest to bardzo i dość powszechne zjawisko w ich środowisku lokalnym. Ponadto 5% mieszkańców z rejonu Gniewina i 13 % z rejonu Kostkowa grało kiedykolwiek w życiu w gry typu automaty, czy w gry liczbowe Totalizatora Sportowego. Wśród przyczyn podejmowania gier na pieniądze, na jakie wskazują badani dominują motywy finansowe oraz rozrywkowe. Należałoby zwrócić większą uwagę na dostępność oraz rozpowszechnianie informacji na temat instytucji, do których może zgłosić się osoba uzależniona od hazardu, a także mechanizmów uzależnienia zarówno w środowisku dorosłych, jak i dzieci oraz młodzieży.
- Warto zwrócić uwagę na problem **uzależnienia od Internetu** - 90% ankietowanych z rejonu Gniewina i 80 % z rejonu Kostkowa uważa, że uzależnienie od komputera lub Internetu jest powszechnym zjawiskiem lokalnego środowiska. Wskazuje to na

konieczność edukacji mieszkańców z zakresu bezpiecznego korzystania z Internetu, poprzez wspieranie świadomości prawnej oraz umiejętności ochrony własnych danych w sieci. Ważne jest również wskazanie mieszkańcom instytucji, do których mogą się zgłosić osoby, które padły ofiarą przestępstwa internetowego.

- Większość mieszkańców dostrzega potrzebę realizacji działań z zakresu profilaktyki uzależnień. Świadczyć to może o wysokim poziomie wiedzy mieszkańców na temat tego, jak istotne jest ograniczanie rozmiarów używania lub nadużywania substancji psychoaktywnych (alkohol, nikotyna, narkotyki, nowe substancje psychoaktywne, leki) oraz zapobieganie różnorodnym szkodom zdrowotnym i społecznym, które są z tym związane.

DZIECI I MŁODZIEŻ SZKOLNA

- **Uczniowie w Gminie Gniewino deklarują bardzo dobre lub dobre relacje z rodzicami**, opiekunami: łącznie 90% w SP w Gniewinie i 100% w SP w Kostkowie. Pozytywne relacje rodzinne i umiejętne postępowanie wychowawcze rodziców jest jednym z silniejszych czynników chroniących dorastające dzieci przed angażowaniem się w zachowania ryzykowne/problemowe. Kolejnym istotnym elementem są relacje z rówieśnikami – **uczniowie z Gminy Gniewino relacje z rówieśnikami oceniają w większości bardzo dobrze lub dobrze**- łącznie 88% w SP w Gniewinie i 87% w SP w Kostkowie.
- **Spożywanie napojów alkoholowych** przez dzieci i młodzież szkolną w Gminie Gniewino można określić na **średnim poziomie ryzyka**. Alarmujące są szczególnie dane z SP w Gniewinie, przy czym liczba badanych może wpływać na reprezentatywność wyników. Wskazana jest tu szczególna uwaga i obserwacja ze strony rodziców i Szkoły. Wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po alkohol- inicjację alkoholową ma za sobą 45% uczniów klas 5-8 w Gniewinie i 13% w Kostkowie. Planując oddziaływania profilaktyczne kierowane do dzieci i młodzieży warto wykorzystywać proces uczenia się rówieśniczego. Jest to sytuacja, w której dorastający człowiek czerpie pozytywne poglądy i postawy nie tylko od nauczyciela czy pedagoga,

ale głównie od swoich rówieśników. Jeśli podczas programów profilaktycznych zostaną przeprowadzone odpowiednio dobrane ćwiczenia i zabawy, uczniowie sami wyciągną wnioski dotyczące alkoholu i będą mieli okazję podzielić się nimi z grupą.

- Badania wykazały, że pewien odsetek badanych młodych mieszkańców Gminy Gniewino palił lub nadal pali wyroby papierosowe. Do palenia papierosów chociaż raz w życiu przyznaje się sobą 26% uczniów gniewińskich i 10% uczniów kostkowskich.

Palenie wyrobów tytoniowych jest więc mniej popularne wśród młodych mieszkańców gminy aniżeli spożywanie alkoholu, jednak również jest problemem potrzebującym uwagi w zakresie profilaktyki. Najczęściej wskazywanymi powodami palenia papierosów przez starszych uczniów, którzy mają za sobą inicjację nikotynową była chęć spróbowania czegoś nowego.

- Jednocześnie niepokojący jest względnie bardzo łatwy dostęp dzieci i młodzieży do wyrobów tytoniowych i napojów alkoholowych. Jego ograniczenie jest zadaniem leżącym w obowiązku osób dorosłych. Rekomenduje się podejmowanie działań budujących świadomość zagrożenia związanego z poszczególnymi używkami poprzez warsztaty profilaktyczne, szkolenia dla nauczycieli lub pogadanki profilaktyczne dla rodziców.
- Jak wynika z badań, problem **zażywania substancji psychoaktywnych takich jak narkotyki czy dopalacze** najprawdopodobniej nie występuje lub jest bardzo ograniczony wśród uczniów szkół Gminy Gniewino. Uczniowie w większości nie potrafią ocenić, czy nabycie owych substancji jest w ich otoczeniu trudne czy łatwe. Należy zwrócić uwagę na profilaktykę narkotykową wśród uczniów. W przypadku zażywania substancji psychoaktywnych bardzo ważne jest prowadzenie regularnych zajęć profilaktycznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom. Najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarzają wakacje oraz czas wolny, dlatego też dzieci w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się z zażywaniem substancji psychoaktywnych. Zaleca się podjęcie obserwacji w placówkach oświatowych, w celu identyfikacji uczniów zażywających środki psychoaktywne.
- Niepokój budzi ilość czasu spędzanego na **korzystaniu z komputera, telefonu komórkowego**. Uczniowie spędzają dziennie w ten sposób nawet powyżej 5 godzin dziennie. Oznaczać to może, że po zakończonych lekcjach są to ich jedyne formy spęd-

dzania czasu. Należy mieć na uwadze, iż trzeba wspierać wszelkie inicjatywy rozwijające różnorodne pasje uczniów, tak aby były bardziej atrakcyjną formą spędzania czasu po szkole niż surfowanie po stronach internetowych oferujących niewiele wartościowych treści. Istotne jest, aby włączać w te działania rodziców, którzy mają możliwość nadzorowania tego, jak ich dzieci wykorzystują domowe komputery i inne urządzenia z dostępem do Internetu.

- Małym problemem wydaje się być skłonność uczniów do korzystania z **gier hazardowych**, ale internetowe gry „na pieniądze” zaczynają być coraz bardziej popularne wśród dzieci i młodzieży. Warto zaznajomić uczniów z tematyką powstawania uzależnienia od hazardu, na przykład poprzez przeprowadzenie warsztatów profilaktycznych lub krótkich pogadanek na lekcjach wychowawczych.
- Uczniowie z Gminy Gniewino zostali także poproszeni o ocenę powszechności występowania niektórych uzależnień behawioralnych w ich otoczeniu. Za najbardziej powszechne uczniowie uznali uzależnienie od Internetu oraz uzależnienie od smartfonu. Natomiast jako najrzadziej występujące uzależnienie behawioralne badani ocenili uzależnienie od hazardu oraz zaburzenia odżywiania.